

วารสารมนุษยศาสตร์

ฉบับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีที่ 12 ฉบับที่ 2

ISSN 2286-7457

ชื่อวารสาร	วารสารมนุษยศาสตร์ ฉบับบัณฑิตศึกษา ปีที่ 12 (พ.ศ. 2566) ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2566)	
กำหนดออก	ปีละ 2 ฉบับ	
เจ้าของ	บัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ 10240 โทร. 0-2310-8250 ต่อ 7	
วัตถุประสงค์	1. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาระดับปริญญาโท ตลอดจนอาจารย์และนักวิชาการ ได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัย 2. เพื่อส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ความคิดเห็น ตลอดจนผลงานการวิจัยใน สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานบัณฑิตศึกษาต่อไป	
ที่ปรึกษา	คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ รองคณบดีฝ่ายบริหาร รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย รองคณบดีฝ่ายนโยบายและแผน	
บรรณาธิการผู้พิมพ์โฆษณา	รองศาสตราจารย์วิโรจ นาคชาตรี	
บรรณาธิการบริหาร	รองศาสตราจารย์ ดร. สายวรุณ สุนทโรทก	
บรรณาธิการประจำฉบับ	รองศาสตราจารย์ ดร. ประภาส พาวินนท์	
กองบรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์ ฉบับบัณฑิตศึกษา	ศาสตราจารย์ ดร. กรรข อัครวิริยะนุภาพ รองศาสตราจารย์ ดร.ประเทือง ทินรัตน์ รองศาสตราจารย์ ดร.พิมลพรรณ เรพเพอร์ ประเสริฐวงษ์ รองศาสตราจารย์ ดร. มนธิรา ราโท รองศาสตราจารย์ ดร.ศานติ ภักดีคำ รองศาสตราจารย์ ดร. สุปานิ พัดทอง รองศาสตราจารย์สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ รองศาสตราจารย์รุ่งฤดี แผลงสร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิตตาภา สารพัฒน์ก ไชยปัญญา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปณิธิ หุ่นแสง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วสิน ปัญญาบุตรตระกูล ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัตนพล ชื่นคำ อาจารย์ ดร. พชรินทร์ ชัยวรรณ อาจารย์ ดร. พรธาดา สุวัธนวนิช อาจารย์ ดร. พุฒิวิทย์ บุญนาค อาจารย์ ดร.เขวาลักษณ์ แสงจันทร์	
ผู้จัดการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธีระนันท์ วิชัยดิษฐ	
ประจำกองจัดการ	นางนลินี ยิ่งยง นางสาววรรณวิสาข์ พลขยัน	
เหรียญก	นางสาวชลพรรณ ถิ่นบาง	

บทบรรณาธิการ

ภาวะโลกร้อน (Global Warming) เกิดจากการที่อุณหภูมิเฉลี่ยของอากาศบนโลกสูงขึ้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ซึ่งเป็นผลมาจากปริมาณก๊าซเรือนกระจกเพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบต่อความสมดุลของธรรมชาติ และการดำเนินมนุษย์บนโลก การผลิตพลังงานไฟฟ้า การผลิตในภาคอุตสาหกรรม และการคมนาคมขนส่ง ล้วนก่อให้เกิดก๊าซเรือนกระจก ส่วนใหญ่มาจากการเผาไหม้ถ่านหิน น้ำมันหรือก๊าซ ซึ่งจะปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และก๊าซไนตรัสออกไซด์ออกมา ซึ่งเป็นก๊าซเรือนกระจกที่มีอนุภาคในการห่มคลุมโลกและดักเก็บความร้อนจากดวงอาทิตย์ ส่วนการตัดไม้ทำลายป่าเป็นการลดขีดความสามารถของธรรมชาติในการกักเก็บก๊าซเรือนกระจกไม่ให้ออกสู่ชั้นบรรยากาศ การใช้พลังงานในการทำความร้อนและความเย็นนั้นเพิ่มขึ้น การใช้ไฟฟ้าเพื่อแสงสว่างเกินความจำเป็น อุปกรณ์ไฟฟ้าอื่น ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิต การบริโภคและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น อาหาร เสื้อผ้า อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และพลาสติกมีส่วนในเพิ่มปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในชั้นบรรยากาศซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญในการก่อให้เกิดสภาวะเรือนกระจกและอุณหภูมิโลกร้อนขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ความเข้มข้นของก๊าซเรือนกระจกเพิ่มสูงขึ้น การเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิส่งผลต่อปริมาณน้ำฝนแปรปรวน ผู้คนมากมายไม่มีน้ำดื่มน้ำใช้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต ความแห้งแล้งทำให้พายุฝุ่นและพายุทรายรุนแรงมากขึ้น พื้นที่ทะเลทรายขยายตัวเพิ่มขึ้นทำให้พื้นที่ในการเพาะปลูกลดลง ปัญหาความอดอยากและภาวะทุพโภชนาการ มีสาเหตุจากการประมง การเพาะปลูก และปศุสัตว์ เพราะความร้อนทำให้แหล่งน้ำแห้งและพื้นที่ทุ่งหญ้าสำหรับเลี้ยงสัตว์ลดลง มหาสมุทรที่เป็นกรดมากขึ้นสร้างความเสียหายต่อทรัพยากรทางทะเลที่ใช้หล่อเลี้ยงมวลมนุษยชาติ

โลกร้อนเกิดจากน้ำมือมนุษย์ การแก้ไขหรือลดภาวะโลกร้อนอย่างมีประสิทธิภาพต้องอาศัยความร่วมมือกันของทุกคนและทุกภาคส่วน แต่หากละเลยไม่ใส่ใจที่จะเริ่มต้นแก้ไข ปัญหาโลกร้อนอาจจะสาหัสเกินแก้ การบริโภคแต่พอประมาณตามความจำเป็นและการใช้พลังงานทางเลือกจะช่วยชะลอสภาวะโลกร้อนและความหายนะที่มีต่อโลกใบนี้ได้

วารสารมนุษยศาสตร์ ฉบับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ฉบับนี้ได้นำเสนอบทความเกี่ยวกับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์หลายเรื่อง เริ่มจากบทความเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความของนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ ของ กรรณก ทิพพา และวสันต์ สรรพสุข บทความเรื่อง ความคิดทางการเมืองของ Yoshikazu Yasuhiko ในหนังสือการ์ตูน “โมบิลสูทกันดั้ม ดิ ออริจิน” ของกานต์ มีสตัยธรรม และลดาวัลย์ ไข่คำ บทความเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ของทรัพยากรน้ำกับการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวในสิบปีข้างหน้าของพื้นที่ 5 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของนพปฎล ธาระวานิชและคณะ และบทความเรื่อง วิเคราะห์แนวทางในการแต่งพระนิพนธ์ของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ของณัฐฤติ คล้ายสุวรรณ

ขอขอบคุณเจ้าของบทความที่สร้างสรรค์ผลงานและผู้ทรงคุณวุฒิที่ร่วมกันพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงบทความ กองบรรณาธิการและคณะกรรมการที่ช่วยให้การจัดทำวารสารสำเร็จได้ด้วยดี ขอขอบคุณอดีตผู้อำนวยการบัณฑิตศึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.สายวรุณ สุนทโรทก หัวหน้างานบัณฑิตศึกษา คุณนิลินี ยิ่งยง และคุณวรรณวิสาข์ พลขยัน ฝ่ายประสานงานบทความและเตรียมต้นฉบับ ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สหะโรจน์ กิตติมหาเจริญ ที่ช่วยประสานงานกับผู้เขียนบทความ จนทำให้การจัดทำวารสารสำเร็จและเผยแพร่ได้ตรงตามเวลาที่กำหนด

รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาส พาวินนท์

บรรณาธิการประจำฉบับ

สารบัญ

หน้า

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพัฒนาธรรมชาติศึกษาเพื่อ เสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความของนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์	1
กรกนก ทิพพา และ วสันต์ สรรพสุข	
ความคิดทางการเมืองของ Yoshikazu Yasuhiko ในหนังสือการ์ตูน “โมบิลสูทกันดั้ม ดิ ออริจิน”	16
กานต์ มีสัตย์ธรรม และ ลดาวัลย์ ไขคำ	
การศึกษาความสัมพันธ์ของทรัพยากรน้ำกับการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยว ในสิบปีข้างหน้าของพื้นที่ 5 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	34
นพปฎล ธาระวานิช นงเยาว์ ชาญณรงค์ ลักษณวัตต์ ปาละรัตน์ และ ก้องสกุล กวินรวีกุล	
วิเคราะห์แนวทางในการแต่งพระนิพนธ์ของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร	50
ณัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ	

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษาเพื่อเสริมสร้าง

ความสามารถการอ่านจับใจความของนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์

The Development of Learning Activities Based on Concept of Multicultural Education

To Enhance Reading Comprehension Ability for Ethnic Students

กรกนก ทิพพหา¹ และ วสันต์ สรรพสุข²

Kornkanok Thippaha and Wasan Sapphasuk

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพแผนกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความของนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ และ (2) เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความของนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ นักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีชายพันธ์พงษ์ จำนวน 30 คน ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย (1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษา จำนวน 5 แผน และ (2) แบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านจับใจความ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มเดียว

ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านจับใจความ พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกแผนการเรียนรู้อยู่ในระดับคุณภาพมากที่สุด และ (2) ผลการเปรียบเทียบความสามารถการอ่านจับใจความของนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

คำสำคัญ: พหุวัฒนธรรมศึกษา, กิจกรรมการเรียนรู้, การอ่านจับใจความ

¹ นิสิตสาขาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา Email: fangkornkanokk@Ggmail.com

² อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา Email: Wasan.sa@up.ac.th

* Manuscript received April 25, 2023; revised May 26, 2023 and accepted June 30, 2023

Abstract

The objectives of this research were (1) to create and inspect the quality of learning activity plan based on the concept of multicultural studies to improve reading comprehension of ethnic group students; and (2) to compare the pretest and post-test results of the development of reading comprehension among the ethnic group students. The sample group consisted of 30 first-year ethnic group vocational students from Chaiphaphong College of Technology in Semester 1, Academic Year 2023, selected by purposive sampling. The research tools consisted of (1) five multicultural study-based learning activity plans; and (2) a reading comprehension assessment plan. Statistics used in the study were the mean, standard deviation, and one sample T-test.

The results were that: (1) the result of the multicultural study-based reading comprehension learning activity plan assessment was that all learning plans got the highest rating; and (2) the post-test reading comprehension score of ethnic group students was higher than the pre-test score with a statistical significance level of 0.5

Keywords: Multicultural education, learning Activities, Reading Comprehension

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบัน เป็นสังคมแห่งความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งประกอบไปด้วยพลเมืองที่มีความแตกต่างกัน ทั้งเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ความเชื่อ วัฒนธรรม และชาติพันธุ์ (ชนเผ่า ชนกลุ่มน้อย, 2557) กลุ่มชาติพันธุ์ได้อาศัยและกระจายตัวอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ในประเทศไทย ซึ่งกลุ่มคนชาติพันธุ์เหล่านี้ต่างก็ย่อมมีอัตลักษณ์ที่แตกต่างกันออกไปตามสภาพแวดล้อม

ภาษา ศาสนา เป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญในการกำหนดอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์นั้น ๆ สอดคล้องกับ อนันดา สุขวัฒน์ (2564) ที่ได้ศึกษาความหลากหลายทางกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงรายซึ่งอาศัยอยู่ทั้งตามที่ราบและบนดอยสูง พบว่า แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์จะมีภาษา ศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรมแตกต่างกันไปตามแต่วิถีดั้งเดิมที่บรรพบุรุษได้ปฏิบัติสืบทอดกันมา ซึ่งสิ่งนั้นเป็นตัวกำหนดวิถีชีวิตและภาษา แต่การดำเนินชีวิตของบุคคลนั้นเราไม่อาจปฏิเสธได้ว่าสิ่งที่แตกต่างเหล่านี้อาจทำให้เกิดความไม่เข้าใจ หรือจนบางครั้งความแตกต่างและความหลากหลายเหล่านี้กลายเป็นอุปสรรคในการสื่อสาร

อย่างไรก็ตาม กลุ่มชาติพันธุ์อาจพบปัญหาในด้านการสื่อสารตลอดจนถึงด้านการศึกษา เนื่องจากสภาพสังคมและสถานการณ์ที่อาจมีข้อจำกัดในการเข้าถึงบริการสังคมพื้นฐานที่จำเป็น เช่น บริการด้านการศึกษาที่เป็นปัจจัยและพื้นฐานที่สำคัญสำหรับทุกคน เพราะการศึกษาถือเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเจริญของงานสู่สังคมผ่านการถ่ายทอด และการสร้างองค์ความรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้และปัจจัยต่าง ๆ ที่สนับสนุนให้บุคคลได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและพัฒนากำลังคนให้เหมาะสม

(สำนักงานเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี, 2557) กลุ่มคนชาติพันธุ์ควรได้รับการทางด้านนี้ เพราะการศึกษาถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของทุกคนที่จะต้องได้รับอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ไม่ควรมีการเลือกปฏิบัติหรือคำนึงถึงความแตกต่างใด ๆ หากกลุ่มคนชาติพันธุ์ไม่ได้รับการทางด้านการศึกษาอย่างเหมาะสม ย่อมเกิดผลเสีย ทั้งในด้านความขาดแคลนความรู้และความเข้าใจพื้นฐาน ที่จำเป็นสำหรับการเข้าร่วมในชีวิตประจำวันและสังคม จนถึงความสามารถในด้านทักษะทางภาษาไทย

ภาษาไทยจึงมีความสำคัญต่อคนทุกคนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย เพราะกำหนดให้เป็นภาษาทางราชการ และเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้พลเมืองสื่อสารและเข้าใจกันได้อย่างถูกต้อง กลุ่มคนชาติพันธุ์มีความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ภาษาไทย เนื่องจากภาษาไทยเป็นภาษาหลักที่มีความสำคัญทั้งในด้านการสื่อสารและการเชื่อมโยงวัฒนธรรมกับสังคมไทย แต่การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยส่วนใหญ่จะต้องจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา จึงทำให้ผู้เรียนกลุ่มชาติพันธุ์จะต้องเข้ามาศึกษาต่อในสถานศึกษา การเรียนภาษาไทยของผู้เรียนกลุ่มชาติพันธุ์จึงควรจะต้องมีระบบกฎเกณฑ์มากยิ่งขึ้น (สิระ สมนาม, 2560)

การให้ความสำคัญกับระบบกฎเกณฑ์ในการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนกลุ่มชาติพันธุ์เป็นเรื่องสำคัญ การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยนั้นเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ เพราะถือเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชาติบ้านเมือง วิชาภาษาไทยเป็นรายวิชาที่จะสามารถเข้ามาเติมเต็มในส่วนนี้ ซึ่งวิชาภาษาไทยเป็นรายวิชาที่จะทำให้กลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ได้ฝึกฝนทักษะทางภาษาไทยให้ครบถ้วนทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน การเรียนรู้และการฝึกฝนจะทำให้เกิดความชำนาญจนสามารถใช้สื่อสารให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน ภาษาไทยจะช่วยให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถเข้าใจและเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพและช่วยสร้างความเชื่อมั่นในการสื่อสาร สร้างความเข้าใจในวัฒนธรรม และช่วยให้เข้าใจเนื้อหาในบทเรียน สื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในการเรียนรู้และเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาทักษะทางภาษาไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

ทักษะทางภาษาไทยมีความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ โดยเฉพาะ การอ่าน ดังที่ ฟองจันทร์ สุขยิ่ง และ คณะ (2553) กล่าวว่า “การอ่านนั้น เปรียบเสมือนคัมภีร์แจ่มที่ไขความรู้ที่มีอยู่หลากหลายบนโลก” การอ่านนั้นมีหลากหลายรูปแบบ แต่การอ่านที่เป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้ต่อยอดไปสู่การอ่าน ประเภทอื่นได้ดี คือ การอ่านจับใจความ ดังที่ แวมมูรา เหมือนนิล (2541) ได้กล่าวถึงการอ่านจับใจความว่า เป็นความเข้าใจเรื่องที่อ่านในระดับต้น และเป็นพื้นฐานสำคัญมากสำหรับการอ่านระดับสูงต่อไป เช่นเดียวกับ กอบกาญจน์ วงศ์วิสิทธิ์ (2551) กล่าวว่า การอ่านจับใจความเป็นการอ่านเบื้องต้นที่ผู้อ่านจะต้องฝึกฝนตนเองเพื่อให้สามารถจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

การอ่านจับใจความ ถือเป็นกระบวนการที่เข้าใจความหมายของคำ กลุ่มคำ ประโยคและข้อความ เป็นประการสำคัญ (สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ 2539) สอดคล้องกับ เสาวนีย์ ธาระสาร (2553) กล่าวว่า การอ่านจับใจความ คือ การอ่านที่มุ่งค้นหาสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านแล้วเข้าใจความหมาย สามารถสรุปสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านและตอบคำถามได้ว่าข้อความนั้นกล่าวถึงเรื่องอะไร ซึ่งระดับความเข้าใจสามารถแบ่งออกได้เป็นหลายระดับ ได้แก่ การบอกรายละเอียด การแปลความ การตีความ การสรุปความ

และการประเมินค่า ซึ่งวิธีในการอ่านจับใจความนั้น ได้มี กระทรวงศึกษาธิการ (2546) เสนอวิธีการในการอ่านจับใจความเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ ดังนี้ (1) ผู้อ่านควรตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่านให้ชัดเจน เช่น อ่านเพื่อหาความรู้ หรือเพื่อบอกเจตนาของผู้เขียน เพราะจะเป็นแนวทางให้กำหนดการอ่านได้อย่างเหมาะสม และจับใจความหรือตอบคำถามได้รวดเร็วยิ่งขึ้น (2) สืบหาส่วนประกอบของหนังสืออย่างคร่าว ๆ เช่น ชื่อเรื่อง คำนำ สารบัญ คำชี้แจง การใช้หนังสือ ภาคผนวก เป็นต้น เพราะส่วนประกอบของหนังสือจะทำให้เกิดความเข้าใจหนังสือที่อ่านได้กว้างขวางและรวดเร็ว (3) ทำความเข้าใจลักษณะของหนังสือว่าเป็นประเภทใด เช่น สารคดี ตำรา บทความ เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้มีแนวทางอ่านจับใจความได้ง่าย (4) ใช้ความสามารถทางภาษาในการแปลความหมายของคำ ประโยค และข้อความต่าง ๆ อย่างถูกต้องรวดเร็ว และ (5) ใช้ประสบการณ์หรือภูมิหลังเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านมาประกอบ จะทำให้เข้าใจและจับใจความเรื่องที่อ่านได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น

ถึงแม้ว่าการอ่านจับใจความจะมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ และได้กำหนดให้เป็นเนื้อหาในการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาไทย แต่จากการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในสถานศึกษาจะเห็นได้ว่า การสอนอ่านจับใจความยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เพราะผู้เรียนไม่สามารถอ่านจับใจความได้ หรืออ่านจับใจความไม่ถูกต้อง ไม่สามารถจับประเด็นหรือลำดับเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน มีการคิดที่ไม่เป็นระบบ ไม่สามารถถ่ายทอดใจความสำคัญจากการอ่านของตนให้ผู้อื่นเข้าใจ (รวีวัฒน์ พงษ์สุพจน์ และคณะ, 2551)

การอ่านจับใจความยังคงเป็นปัญหาสำหรับผู้เรียน สอดคล้องกับ นกนต ธรรมบวร (2551) กล่าวว่า ปัจจุบันมีผู้เรียนจำนวนไม่น้อยที่มีปัญหาในการทำความเข้าใจกับเนื้อหาหรือความหมายของสิ่งที่ตนอ่าน สอดคล้องกับ กิตติวุฒิ บุญเชื้อ (2550) กล่าวถึงปัญหาของการอ่านจับใจความไว้ว่าผู้เรียนส่วนใหญ่ อ่านออกเขียนได้ อ่านได้คล่อง แต่จับใจความสำคัญไม่ได้ ทำให้การอ่านไม่มีความหมายและไม่มีประโยชน์เพราะไม่ได้สาระความรู้จากเรื่องที่อ่าน ปัญหาการอ่านจับใจความของผู้เรียนจึงเป็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขและพัฒนาเป็นอย่างมาก

ศิริวิไล พลมณี (2545) กล่าวว่า “การอ่านเป็นสิ่งสำคัญโดยเฉพาะการอ่านจับใจความ เพราะผู้ที่อ่านจับใจความของเรื่องที่อ่านได้มากย่อมมีโอกาสรับรู้เรื่องราวได้ดีกว่าผู้ที่ไม่สามารถจับใจความของเรื่องที่อ่านได้” ฉะนั้นการอ่านจับใจความจึงถือได้ว่าเป็นการอ่านที่มีความสำคัญ ผู้เรียนที่บกพร่องทางด้านนี้ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 จากการสังเกตและจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทยในชั้นเรียน พบว่า ผู้เรียนกลุ่มชาติพันธุ์มีปัญหาในการอ่านจับใจความ โดยนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ ไม่สามารถตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านได้ ไม่เข้าใจสาระสำคัญหรือประเด็นสำคัญจากเรื่องที่อ่าน หรืออ่านและเลือกใช้คำในการตอบคำถามไม่ถูกต้อง

สุภา วัชรสุขุม (2559) ศึกษาปัญหาการใช้ภาษาไทยของนักเรียนนักศึกษาไทยเชื้อสายไทยมลายูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการศึกษาพบว่า การออกเสียง การใช้คำ ปัญหาการเรียงคำเข้าประโยค ทั้งการพูด และการเขียน ทั้งนี้ นักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ที่ผู้วิจัยใช้เป็นกลุ่มเป้าหมาย จะไม่ชอบที่จะอ่านบทความหรือเนื้อหาข้อความยาว ๆ ที่เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งของตนเองไม่เข้าใจ บางครั้งได้ลองอ่านแล้วก็ไม่เกิด

กระบวนการคิดตามเนื้อเรื่อง เพราะเนื้อหาที่ได้อ่านไม่น่าสนใจ และกิจกรรมการเรียนการสอนก็ไม่มี ความสอดคล้องเกี่ยวกับเรื่องราวของตน จนทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย และขาดความสนใจในการอ่านไป ที่สุด หากนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์มีปัญหาในเรื่องของทักษะการอ่านก็ยิ่งจะทำให้ผู้เรียนนั้น ไม่เล็งเห็นถึง ความสำคัญของการอ่าน ฉะนั้นทักษะการอ่านจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะการอ่านถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ในการเรียนรู้ ผู้สอนควรปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความสามารถทางด้านการอ่าน โดยเฉพาะด้านการอ่านจับ ใจความ

ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิดที่จะนำมาพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อนำมาใช้พัฒนา ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ คือ แนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษา ราชบัณฑิตยสถาน (2549) ได้ให้ความหมายพหุวัฒนธรรมศึกษา ว่าเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ ครอบคลุมเนื้อหาสาระและความคิด ความเชื่อ ของกลุ่มชนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา ความเชื่อ และวิถีชีวิต สอดคล้องกับ Bennett (2007) ที่กล่าวว่า แนวคิด พหุวัฒนธรรมศึกษาเป็นการ จัดการเรียนรู้ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อภายใต้สังคมที่หลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งจะนำไปสู่การ พัฒนาผู้เรียนทุกคนให้เจริญสูงสุดตามศักยภาพของตน

การจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมจึงหมายถึง การจัดทำแผนการการจัดกระบวนการจัด การศึกษาในรูปแบบที่พัฒนามาจากปรัชญาค่านิยมแบบประชาธิปไตยและความเชื่อในคุณค่าของความ หลากหลายทางวัฒนธรรม การสอดแทรกเนื้อหาที่เกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมในเนื้อหาวิชา ภาษาไทย ที่ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ก็จะทำให้ผู้เรียนที่มาจากความแตกต่างทางวัฒนธรรมเกิด ความกระตือรือร้นในการเรียน พร้อมทั้งมีความสนใจเนื้อหาที่ได้อ่าน เพราะผู้เรียนอ่านแล้วมีความเข้าใจ มากยิ่งขึ้น โดยการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนและเลือกใช้เนื้อหาในการเรียนการสอน ให้สอดคล้อง กับวัฒนธรรมและการเรียนรู้ของผู้เรียน การเชื่อมโยงระหว่างแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษาและการอ่านจับ ใจความนั้นจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและรับรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายได้มากขึ้น เพราะ การอ่านจับใจความจากเรื่องที่ได้อ่านจะช่วยทำให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลและความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ วิถีชีวิต และเรื่องราวที่มีความสำคัญของวัฒนธรรมนั้น ๆ

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษา (Banks, 2014) เพื่อจะนำมาพัฒนากิจกรรมการเรียน การสอนและการอ่านจับใจความของนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ให้ดียิ่งขึ้น โดยสามารถสรุปแนวคิดในการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ ได้ดังนี้ (1) การสร้างโอกาสที่เท่าเทียม ยุติธรรม ความเสมอภาค ผู้สอนจะเสริมสร้างเจตคติ นิยมทางเชื้อชาติที่ถูกต้องให้กับผู้เรียน โดยผ่านกระบวนการพูดคุย แลกเปลี่ยนร่วมกัน (2) การปรับวิธีการ จัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มาจากต่างวัฒนธรรม โดย ผู้สอนจะเชื่อมโยงเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมให้ผู้เรียนได้อ่านพร้อมทั้ง เสริมสร้างการอ่านจับใจความ (3) การปรับเปลี่ยนเนื้อหาในบทเรียนเพื่อให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้เนื้อหาในรายวิชาภาษาไทยมีความน่าสนใจ ผู้เรียนอ่านแล้วจะมีความเข้าใจและสามารถจับ

ใจความจากเรื่องที่อ่านได้ และ (4) การปรับทัศนคติในการอยู่ร่วมกันของผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม

เนื่องจากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความของนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาบทอ่านเกี่ยวกับ ความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และความหลากหลายทางวัฒนธรรม สิ่งเหล่านี้จะสอดคล้องกับแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษา และจะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน โดยสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องเชื่อมโยงกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียน เรียนรู้จากสิ่งที่ตนเองเข้าใจ ซึ่งเป็นหนึ่งในวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการสร้างการเรียนรู้ที่ยั่งยืนและมีความหมายสำหรับผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2540) ผู้สอนจะบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมและสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความ สิ่งเหล่านี้จะทำให้ นักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์อ่านจับใจความได้ดียิ่งขึ้น และสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม งานวิจัยในครั้งนี้ได้รับการรับรองจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ จากมหาวิทยาลัยพะเยา เลขที่ UP-HSS 2.2/160/66

วัตถุประสงค์การวิจัย

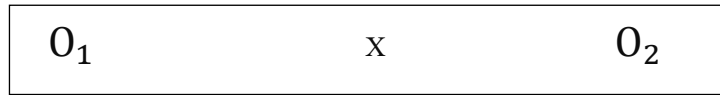
1. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษา เพื่อพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความของนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ก่อนเรียนและหลังเรียนตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษา

สมมุติฐานการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษาเพื่อเสริมสร้างการอ่านจับใจความของนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์มีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมากขึ้นไป
2. นักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษา มีความสามารถในการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Design) โดยใช้การทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว โดยเก็บข้อมูลก่อนเรียนและหลังเรียน One-Group Pretest- Posttest Design ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงรูปแบบแผนของการวิจัย

สัญลักษณ์ที่ใช้แทนในการทดลอง

O_1 แทน ก่อนเรียน (Pre –test)

X แทน แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษา

O_2 แทน หลังเรียน (Post –test)

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีโชยพันธุ์พงษ์

จำนวน 105 คน ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2566

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีโชยพันธุ์พงษ์ จำนวน 30 คน ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ชนิดประกอบด้วย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนในการออกแบบดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 หมวดวิชาสมรรถนะแกนกลาง รายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน

1.2 ศึกษาแนวคิดหลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษา

1.3 วิเคราะห์ หลักการ แนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษาของ (Banks, 2014) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ (1) การสร้างโอกาสที่เท่าเทียม ยุติธรรม ความเสมอภาค (2) การปรับวิธีการจัดการเรียนการสอน (3) การปรับเปลี่ยนเนื้อหาในบทเรียน และ (4) การปรับทัศนคติในการอยู่ร่วมกันของผู้เรียน ดำเนินการสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษา 5 แผน รวมทั้งหมด 10 ชั่วโมง ได้แก่

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 ความเชื่อ ดำเนินเกี่ยวกับผีในชาติพันธุ์ เวลา 2 ชั่วโมง
2. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 เอกลักษณะการแต่งกายของชาติพันธุ์ เวลา 2 ชั่วโมง
3. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 วิถีชีวิตและถิ่นที่อยู่อาศัย เวลา 2 ชั่วโมง

4. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 การหาคู่และการแต่งงานของชาติพันธุ์ เวลา 2 ชั่วโมง

5. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5 การสืบสานประเพณีของชาติพันธุ์ เวลา 2 ชั่วโมง

1.4 หาคุณภาพของเครื่องมือโดยตรวจสอบความเหมาะสม ด้วยการนำแบบประเมินเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ ด้านหลักสูตร 2 ท่าน ด้านการวัดประเมินผล 2 ท่าน และด้านการสอนในรายวิชาภาษาไทย 1 ท่าน แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ในทุกแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.5 นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 1 แผน ไปทดลองใช้กับนักศึกษาประกาศนียบัตรชั้นปีที่ 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยและปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับผู้เรียน

1.6 นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษา โดยนำไปใช้กับนักศึกษา กลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

2. แบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านจับใจความ โดยมีขั้นตอนในการออกแบบ ดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎี หลักการ แนวคิด และวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถทางการอ่านจับใจความ

2.2 ดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านจับใจความ โดยทดสอบก่อนการจัดกิจกรรมการสอน (Pre-test) และ หลังการจัดกิจกรรมการสอน (Post-test) เป็นแบบทดสอบฉบับเดียวกัน ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ คะแนนเต็ม 40 คะแนน

2.3 หาคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ประเมินความสอดคล้อง (IOC) พบว่า แบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านจับใจความ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60–1.00 ใช้ได้ทุกข้อ

2.4 นำแบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านจับใจความที่ผ่านการตรวจสอบ ปรับปรุงไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษาประกาศนียบัตรชั้นปีที่ 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย โดยการหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability) ตามสูตร KR-20 เท่ากับ 0.89 ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.53-0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.40-0.60

2.5 นำแบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านจับใจความ จำนวน 40 ข้อ ที่ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ไปใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนกับนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจึงดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ชี้แจง พูดคุย ทำความเข้าใจกับนักศึกษากลุ่มตัวอย่างในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษา เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจแก่นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านจับใจความก่อนเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีลักษณะเป็นแบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านจับใจความ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ
3. ทดลองสอนโดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลอง และทำการสอนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษาจำนวน 5 แผน รวมทั้งสิ้น 10 ชั่วโมง
4. เมื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบทุกกิจกรรมแล้ว ดำเนินการให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านจับใจความหลังเรียนซึ่งเป็นทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีลักษณะเป็นแบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านจับใจความ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ
5. ผู้วิจัยทำการรวบรวมคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านจับใจความของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน โดยตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์แล้วนำข้อมูลมาศึกษาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติและสรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การตรวจสอบคุณภาพ ความถูกต้อง และความเหมาะสมขององค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การเปรียบเทียบความสามารถการอ่านจับใจความของนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษาโดยใช้สถิติทดสอบ (t-test Dependent) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัย

1. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษา

ตารางที่ 1 ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านจับใจความของนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 “ความเชื่อและตำนานเกี่ยวกับผีในชาติพันธุ์”	4.92	0.28	มากที่สุด
แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 “เอกลักษณ์การแต่งกายของชาติพันธุ์”	4.93	0.26	มากที่สุด
แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 “วิถีชีวิตและถิ่นที่อยู่อาศัย”	4.91	0.29	มากที่สุด

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 “การหาคู่และการแต่งงานของชาติพันธุ์”	4.88	0.32	มากที่สุด
แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5 “การสืบสานประเพณีของชาติพันธุ์”	4.90	0.30	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถอ่านจับใจความของนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ โดยทุกแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในแต่ละแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 เอกลักษณะการแต่งกายของชาติพันธุ์ ($\bar{X}$ = 4.93, S.D. = 0.26) รองลงมาได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 ความเชื่อ ตำนานเกี่ยวกับผีในชาติพันธุ์ ($\bar{X}$ = 4.92, S.D. = 0.28) และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 วิถีชีวิตและถิ่นที่อยู่อาศัย ($\bar{X}$ = 4.91, S.D. = 0.29) และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5 การสืบสานประเพณีของชาติพันธุ์ ($\bar{X}$ = 4.90, S.D. = 0.30) และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 การหาคู่และการแต่งงานของชาติพันธุ์ ($\bar{X}$ = 4.88, S.D. = 0.32)

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถอ่านจับใจความของนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ก่อนเรียนและหลังเรียนตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษา

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถอ่านจับใจความของนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ก่อนและหลังเรียนตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษา

รายการ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	df	sig
ก่อนเรียน (Pre –test)	30	12.83	1.97	24.80	29	0.00
หลังเรียน (Post –test)	30	28.03	3.12			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์พบว่า ผลการเปรียบเทียบความสามารถอ่านจับใจความของนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัยพบว่า

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษา พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม ดังนี้ พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 เอกลักษณะการแต่งกายของชาติพันธุ์

($\bar{X}$ = 4.93, S.D. = 0.26) รองลงมาได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 ความเชื่อ ค่านิยมเกี่ยวกับผีในชาติพันธุ์ ($\bar{X}$ = 4.92, S.D. = 0.28) และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 วิถีชีวิตและถิ่นที่อยู่อาศัย ($\bar{X}$ = 4.91, S.D. = 0.29) และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5 การสืบสานประเพณีของชาติพันธุ์ ($\bar{X}$ = 4.90, S.D. = 0.30) และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 การหาคู่และการแต่งงานของชาติพันธุ์ ($\bar{X}$ = 4.88, S.D. = 0.32) อยู่ในระดับ คุณภาพมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถการอ่านจับใจความของนักศึกษาในกลุ่มชาติพันธุ์ก่อนเรียนและหลังเรียนตามแนวคิดพัฒนาธรรมศึกษา พบว่า นักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์มีคะแนน เฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพัฒนาธรรมศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความของนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ อภิปรายได้ ดังนี้

1. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพัฒนาธรรมศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความของนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพัฒนาธรรมศึกษา ทุกแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับคุณภาพมากที่สุด

เนื่องจากผู้วิจัยได้มีการศึกษาและทบทวนแนวคิดพัฒนาธรรมศึกษาของ Banks (2014) ตลอดจนการคัดเลือกเนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน อีกทั้งแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นได้ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน โดยตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ทั้งนี้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีการนำขั้นตอนในการสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครบถ้วนเหมาะสม ตรงตามองค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังที่ กุณิศรา จิตระญาณนิช (2562) ได้สรุปถึงสิ่งสำคัญที่ควรมีในแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยทั่วไป ได้แก่ สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นครบองค์ประกอบดังที่กล่าวมาข้างต้น ส่งผลให้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูริยาดี อัสสอลีสิน (2556) ซึ่งได้ศึกษาผลของการใช้บทเรียนโมดูลเรื่อง ศาสนา ตามแนวคิดพัฒนาธรรมศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แล้วพบว่า บทเรียนโมดูลตามแนวคิดพัฒนาธรรมศึกษา เรื่องศาสนามีประสิทธิภาพ 82.67/80.67 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์ (2544) ที่ได้ศึกษาผลการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อเสริมสร้างพหุปัญญาให้กับเด็กวัยอนุบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามแนวคิดพัฒนาธรรม ด้วยการนำแนวคิดพัฒนาธรรมมาปรับใช้กับการปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอน

สอน ผลการศึกษาพบว่า หลังการทดลองใช้รูปแบบการสอนแบบพหุวัฒนธรรมนั้นมีความสูงาก่อนการทดลองใช้รูปแบบการสอนแบบพหุวัฒนธรรม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5

โดยผู้สอนจะสอดแทรกและบูรณาการเนื้อหาที่เกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมให้เกิดความเสมอภาคเท่าเทียมกัน สร้างบรรยากาศที่ดีในชั้นเรียนและปรับการจัดการเรียนสอนของผู้สอนเพื่อนำสิ่งที่ได้ไปพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษาให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้สอดคล้องกับ นพวรรณ ยอดธรรม และ ปิยะนันท์ หิรัณยชโลทร (2558) ที่กล่าวว่าผู้สอนสามารถสอดแทรกความตระหนักทางวัฒนธรรมให้กับผู้เรียนได้ในทุกครั้งที่สอน จากการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการคัดเลือกกิจกรรม และสื่อวัสดุที่เหมาะสม เพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนการสอนที่จะช่วยให้เกิดองค์ความรู้และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ที่ดียิ่งขึ้นของผู้เรียน

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถการอ่านจับใจความของนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ก่อนเรียนและหลังเรียนตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษา จากการวิเคราะห์พบว่า นักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ มีความเฉลียวหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ผลการวิจัยนี้อาจเนื่องมาจากการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษา มีลักษณะเน้นการเชื่อมโยงประสบการณ์ความรู้ ของผู้เรียน สอดแทรกและบูรณาการเนื้อหาในการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Banks and Banks (2005) ที่กล่าวถึง การเรียนรู้ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษา ต่อกลุ่มชนศาสนา และวัฒนธรรมของผู้เรียนนั้นต้องบูรณาการเนื้อหา ที่แตกต่างหลากหลายในมุมมองที่ดีของกลุ่มชนต่าง ๆ เข้าไปด้วย ซึ่งการใช้เนื้อหาการเรียนรู้ที่หลากหลายและเกี่ยวกับวัฒนธรรมของผู้เรียน จะเป็นการเชื่อมโยงภูมิหลังของผู้เรียนและส่งผลให้ผู้เรียนมีความสนใจในเนื้อหา สอดคล้องกับ สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545) ที่ได้กล่าวถึง ทฤษฎีการให้สิ่งเร้าและการตอบสนองว่าการจัดหาเรื่องที่ตรงกับความสนใจจะเป็นสิ่งเร้าที่ช่วยให้เกิดความต้องการที่จะอ่าน ผลที่ได้คือการตอบสนองที่ดี และทฤษฎี Gestalt ว่าด้วยกฎของความชอบ เป็นหลักสำคัญของการสอนอ่าน หากผู้เรียนได้อ่านในสิ่งที่ตนชอบก็จะช่วยให้กิจกรรมการเรียนการสอนมีความหมายต่อตัวผู้เรียน สิ่งเหล่านี้จะเป็นการจัดการเรียนการสอนควบคู่กับวิถีชีวิตที่เด็กเรียนรู้ ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2557)

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษาจะสามารถช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น พร้อมทั้งพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญยงค์ ขย่วน (2553) ที่ได้วิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวพหุวัฒนธรรมศึกษาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาในบริบทสังคมไทย ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ภายหลังจากใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวพหุวัฒนธรรมศึกษามีแนวโน้มสูงขึ้นกว่าก่อนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวพหุวัฒนธรรมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูริยาดี อัสสอลีสิน (2556) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้บทเรียนโมดูลเรื่อง ศาสนา ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียนโมดูลตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษาเรื่องศาสนาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังกล่าวมาทั้งหมดจึงสรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมการ

เรียนรู้ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษา สามารถเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความได้ โดยสามารถสังเกตได้จากคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนที่เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษา เพื่อส่งเสริมความสามารถการอ่านจับใจความสำหรับนักศึกษาในกลุ่มชาติพันธุ์ งานวิจัยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาของกลุ่มสาระภาษาไทย หรือรายวิชาอื่น ๆ ที่เพิ่มเติมตามหลักสูตรของสถานศึกษา หรือรายวิชาที่ต้องการส่งเสริมความสามารถด้านการอ่าน
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษาควรบูรณาการเกี่ยวกับประเด็นทางสังคม ความคิด ความเชื่อ ประเพณี ถิ่นที่อยู่อาศัย พร้อมทั้งความหลากหลายทางวัฒนธรรม
3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้สอนควรฝึกให้ผู้เรียนได้มีโอกาสด้านการแสดงความคิดเห็นที่เท่าเทียมกันและให้ทุกคนยอมรับในความคิดเห็นของแต่ละบุคคล

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเรื่องความสามารถด้านอ่านจับใจความตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษาร่วมกับแนวคิด รูปแบบอื่น ๆ ที่เหมาะสมกับความสามารถด้านการอ่านจับใจความ หรือ ควรมีการทำงานวิจัยเชิงทดลองแบบสองกลุ่มและวัดสองครั้งเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษา กับการสอนแบบปกติ
2. บทอ่านควรมีความหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม เนื้อหาไม่ควรเป็นเรื่องที่ยากเกินวัยของผู้เรียน และควรมีการเลือกใช้ภาษาที่เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). *หลักสูตรก่อนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.พ.ศ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กอบกาญจน์ วงศ์วิสิทธิ์. (2551). *ทักษะภาษาเพื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- กิตติยวดี บุญเชื้อ. (2550). *สอนภาษาอย่างไรให้ลูกเก่ง*. กรุงเทพฯ: สารานุกรมเด็ก.
- กุลิสรา จิตระชาวนิช. (2562). *การจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์. (2544). รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อเสริมสร้างพหุปัญญาให้กับเด็กวัยอนุบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรม. สถาบันราชภัฏยะลา, คณะครุศาสตร์, วิชาการศึกษาปฐมวัย.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2557). การจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับเด็กชนเผ่าโรงเรียนประถมศึกษาพื้นที่ชายขอบภาคเหนือ. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 6(1), 8-10.
- ชูริยาดี อัสศอลีสสิน. (2556). ผลของการใช้บทเรียนโมดูลเรื่อง ศาสนา ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสาร AL-NUR บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา*, 8(14), 129-137.
- ธเนศ วงศ์ยานนาวา. (2557). ความไม่หลากหลายของความหลากหลายทางวัฒนธรรมพหุวัฒนธรรมนิยม. กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์.
- นพวรรณ ยอดธรรม และปิยะนันท์ หิรัณย์ชโลทร. (2558). การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนววิถีประมงพื้นบ้านเพื่อส่งเสริมความตระหนักทางวัฒนธรรมในเด็กปฐมวัย. *วารสารวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 26(3), 37-41.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2551). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บัญญัติ ยงยวน, ปนัดดา ธนเศรษฐกร และวสุนันท์ ชุ่มเชื้อ. (2553). การพัฒนาแบบการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา. กระทรวงวัฒนธรรม, สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- ฟองจันทร์ สุขยิ่ง และคณะ. (2553). *หนังสือเรียนภาษาไทยหลักภาษาและการใช้ภาษา ม.1*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- รวีวัณษ์ พงษ์สุพจน์ และคณะ. (2551). การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการอ่านด้วยการชี้นำการคิดแบบกลุ่มสัมฤทธิ์. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 14(64), 207-216.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2549). *สารานุกรมไทย เล่ม 26*. กรุงเทพฯ: บริษัทด้านสุทธาการพิมพ์.
- แววมยุรา เหมือนนิล. (2541). *การอ่านจับใจความ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สุริยวิสาสน์.
- แววมยุรา เหมือนนิล. (2553). *การอ่านจับใจความ*. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- ศรีวิไล พลมณี. (2545). *ภาษาและการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 4). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, คณะศึกษาศาสตร์, ภาควิชามัธยมศึกษา.
- สิระ สมนาม. (2560). ภาษาไทยในฐานะภาษาที่สองสอนอย่างไรให้ใช้สื่อสารได้จริง. ใน *สิระ สมนาม (บรรณาธิการ), เขียนเพื่อเรียนรู้* (หน้า 123-125). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2539). *หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2545). *หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุภา วัชรสุขุม. (2559). ปัญหาการใช้ภาษาไทยของนักเรียนนักศึกษาไทยเชื้อสายมลายูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 5* 24-26 เมษายน 2559 *สร้างสรรค์งานวิจัย จากคลังปัญญาท้องถิ่นสู่สากล* (หน้า 108-116). ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, สถาบันวิจัยและพัฒนาชายแดนภาคใต้.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). *รายงานการวิจัยแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- เสาวนีย์ ธารสาร. (2553). *การศึกษาความสามารถอ่านจับใจความและความสนใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านจากการสอนอ่านตามแนวการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ค็อค*. ปรินซิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อนันดา สุขวัฒน์. (2564). พลวัตวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์อาข่า ผาหมี่ จังหวัดเชียงราย. *วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ*, 14(1), 29-48.
- Banks, J. A., & Banks, C. A. M. (2005). *Multicultural education issue and perspectives*. United States: John Willey & Sons.
- Banks, J. A. (2014). *An introduction to multicultural education*. Boston: Allyn and Bacon.
- Bennett, C. (2007). *Comprehensive multicultural education: Theory and practice*. Boston: Pearson Education.

ความคิดทางการเมืองของ Yoshikazu Yasuhiko ในหนังสือการ์ตูน “โมบิลสูทกันดั้ม ดิ ออริจิน”

Political Thought in “Mobile Suit Gundam The Origin” Manga by Yoshikazu Yasuhiko

กานต์ มีสัตย์ธรรม¹และ ลดาวัลย์ ไขคำ²

Kan Misattham and Ladawan Khaikham

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องความคิดทางการเมืองของ Yoshikazu Yasuhiko ในหนังสือการ์ตูนต้องการศึกษา (1) ความคิดทางการเมืองของ ผ่านตัวละครต่าง ๆ ในการ์ตูน โมบิลสูทกันดั้ม ดิออริจิน (2) ผู้เขียนอธิบายแนวคิดเหล่านี้อย่างไรในหนังสือการ์ตูน โมบิลสูทกันดั้ม ดิออริจิน และ (3) ผู้เขียนการ์ตูนสนับสนุนหรือต่อต้านแนวคิดทางการเมืองแบบใด โดยวิธีวิจัยคือ การศึกษาจากเอกสาร (Documentary research) และการวิเคราะห์เอกสารผ่านการรวบรวมแนวคิดที่เกี่ยวข้องในหนังสือการ์ตูน โมบิลสูทกันดั้ม ดิออริจิน เล่ม 1 – 23

ผลการวิจัยพบว่า ตัวละครจาก “โมบิลสูทกันดั้ม ดิออริจิน” มีแนวความคิดที่มีความหลากหลาย เช่น แนวคิดอย่างสุดโต่งในด้านฟาสซิสต์ ด้านเสรีนิยม เนื่องจากสถานะและความรับผิดชอบที่แตกต่างกัน แท้จริงแล้ว Yoshikazu Yasuhiko ไม่ได้มีการระบุแนวคิดทางการเมืองอย่างเป็นทางการเป็นนามธรรม แต่เลือกใช้การสื่อถึงหรือการใช้สัญลักษณ์ทางการแสดงออกเพื่อให้เห็นถึงรูปแบบที่มีความชัดเจนของแต่ละอุดมการณ์ทางการเมือง ในทางกลับกัน ผู้เขียนให้ผู้อ่านตีความถึงความถูกต้อง เหมาะสม หรือการมองสถานการณ์ที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ทางการเมืองของตัวผู้อ่านเอง โดยงานวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะคือ การศึกษาการ์ตูนซึ่งเป็นสื่อ สามารถเข้าถึงบุคคลได้อย่างหลากหลายเพศ หลากหลายกลุ่มและช่วงวัย ทำให้การสื่อสารแนวคิดอุดมการณ์ทางการเมืองเป็นไปได้ง่ายและร่วมสมัย นอกจากนี้ การ์ตูนสามารถยกระดับการสื่อสารแนวคิดอุดมการณ์ทางการเมือง ได้อย่างมีประสิทธิภาพผ่านการสื่อสารด้วยตัวละครลดกำแพงความยากในการสื่อสาร ความซับซ้อนแนวคิดทางการเมืองและแนวคิดทางปรัชญา และถึงความหลากหลายของการเกิดขึ้นของอุดมการณ์ทางการเมืองที่ผู้เขียนต้องการสื่อสารในช่วงปี 1979 – 2023 สะท้อนให้เห็นถึงความน่ากลัวในระบอบฟาสซิสต์และพยายามสื่อสารให้แก่ผู้อ่านเข้าใจผ่านการ์ตูน “โมบิลสูทกันดั้ม ดิออริจิน” รวมถึงการสะท้อนความสำคัญของระบอบเสรีนิยมในโลกสังคมยุคปัจจุบัน

คำสำคัญ: ความคิดทางการเมือง, ลัทธิฟาสซิสต์, ลัทธิเสรีนิยม, การวิจัยเอกสาร

¹ นิสิตปริญญาโท ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Email : kanmisat3@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Email : ladawan.kh@ku.ac.th

* Manuscript received April 20, 2023; revised May 30, 2023 and accepted June 28, 2023

Abstract

The research aims to study on Yoshilazi Yashiko's political ideas in the manga aims to study (1) the political ideas conveyed through various characters in the manga "Mobile Suit Gundam: Origins," (2) how the author explains these ideas in the manga "Mobile Suit Gundam: Origins," and (3) whether the manga supports or opposes certain political ideas. This research employs the documentary research method and analysis of related concepts gathered from volumes 1 to 23 of the manga.

The research results show that characters from "Mobile Suit Gundam: Origins" exhibit diverse political ideologies, such as fascism and liberalism, due to their differing statuses and sense of responsibility. In fact, Yoshilazi Yashiko does not explicitly specify political ideologies but uses communication techniques and expressive symbolism to portray distinct political manifestations of each situation. On the other hand, he encourages readers to interpret correctness and appropriateness based on their own political perspectives.

In conclusion, this research suggests that studying manga, as a medium accessible to various genders, groups, and age ranges, facilitates easy and contemporary communication of political ideas. Additionally, manga effectively elevates communication of complex political and philosophical ideas and highlights the diversity of political ideologies that the author seeks to communicate between 1979 and 2023. This reflects the fears within the fascist system and attempts to convey understanding to readers through the manga "Mobile Suit Gundam: Origins," emphasizing the significance of liberal democracy in today's society.

Keywords: Yoshilazi Yashiko, Political ideas, Fascism, Liberalism, Documentary research

บทนำ

หนังสือการ์ตูน คือสื่อที่คนไทยคุ้นเคยมาตั้งแต่ประถมเรื่อยมาถึง มัธยม และมหาวิทยาลัย ถึงวัยทำงาน ไปจนถึงวัยเกษียณ หนังสือการ์ตูน เช่น โคนัน ที่มีมาแล้วกว่า 102 เล่ม มากกว่า 1000 ตอน ถึงขนาดที่บางคนกล่าวติดตลกว่าหากคนตายไปคงต้องให้ลูกหลานเผาไปให้อ่านในโลกหลังความตาย แม้ในปัจจุบันการ์ตูนจากค่ายตะวันตกและเกาหลีจะเริ่มเป็นที่นิยมมากขึ้นในประเทศไทย แต่ค่ายการ์ตูนฝั่งญี่ปุ่นยังคงมีแฟนคลับที่เหนียวแน่นเช่นกัน การ์ตูนญี่ปุ่นเหล่านี้เองที่เป็นแหล่งข้อมูลทางการเมืองเบื้องต้นให้กับบรรดานักอ่านวัยรุ่นทั้งหลาย การ์ตูนเหล่านี้สอดแทรกแนวคิดทางการเมืองมากมายเอาไว้ และก็เป็นการ์ตูนเหล่านี้ที่เป็นส่วนหนึ่งในการหล่อหลอมบรรดานักอ่านให้เป็นคนดังที่เขาเป็นในทุกวันนี้ การ์ตูนในซีรีส์ โมบิลสูท

กันคัม มีผู้วิจัยมากมายหลายคนหลายเนื้อเรื่อง โดยอาจจะมามีเนื้อเรื่องที่เชื่อมโยงถึงกัน และในบางครั้งอาจจะไม่ได้เชื่อมโยงถึงกัน ซึ่งนับว่าเป็นเสน่ห์รูปแบบหนึ่งของการ์ตูนตระกูลนี้

โมบิลสูทกันคัม คืออริจิน ของ Yoshikazu Yasuhiko ถือเป็นการ์ตูนที่หล่อหลอม และมีความน่าสนใจและศึกษาในการเทียบลักษณะอุดมการณ์ทางการเมือง เนื่องจากผู้แต่งเอง เคยได้เรียนรู้พื้นฐานของลัทธิมาร์กซิสม์จากครูคนหนึ่ง และได้รับแรงบันดาลใจจากมันและในขณะนั้น โลกมุ่งเน้นไปที่สงครามเวียดนามซึ่งเป็นสงครามตัวแทนระหว่างสหรัฐอเมริกาทุนนิยมและสหภาพโซเวียตสังคมนิยม โดยเนื้อเรื่องของหนังสือการ์ตูนเหมือนจะล้อเลียนมาจากสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยชื่อนเปรียบเทียบเหมือนประเทศอักษะ โดยเฉพาะเยอรมัน และฝ่ายสหพันธ์โลกเปรียบเทียบเหมือนฝ่ายสัมพันธมิตร กล่าวคือมีฉากหนึ่งที่ กิเรน ซาบี ผู้นำทางการทหารของซ็อน บุตรคนโต ของเดกิน ซาบี ผู้นำของซ็อน ได้กล่าวชื่นชม ฮิตเลอร์ ต่อหน้าที่ประชุมทางการทหาร รวมถึงทำการทำความเข้าใจการพาทหารของซ็อนที่ลอกเลียนมาจากพรรคนาซี แม้ซ็อนจะมีกองทัพและอาวุธที่ทันสมัยเปรียบกับเยอรมันที่มีรถถัง เครื่องบิน ที่ทันสมัย แต่ท้ายที่สุดสงครามของซ็อนที่ต้องการจะปลดปล่อยชาวอวกาศ (อาณานิคม) ออกจากการปกครองของสหพันธ์โลก ก็เลยเกิดไปจนถึงการส่งกองทัพไปยังโลกโดยไม่ได้ตอบสนองต่อเป้าหมายที่ต้องการปลดปล่อยชาวอวกาศเลย เปรียบได้กับการที่เยอรมันทำสงครามโดยการรุกรานประเทศต่าง ๆ รวมถึงสหภาพโซเวียต ทวีปแอฟริกา และญี่ปุ่นที่เปิดสงครามกับ สหรัฐอเมริกา โดยไม่สามารถเอาชนะได้แม้จะได้เปรียบในช่วงแรกของสงคราม ท้ายที่สุดก็ต้องพ่ายแพ้ไป ทำให้เราอาจจะสามารถตั้งข้อสังเกตได้ว่า แม้จะพยายามสร้างแนวคิดทางการเมืองในการ์ตูนดังกล่าว แต่ก็ยังคงเห็นถึงการไม่ลงรอย การปะทะกัน รวมไปถึงปัญหา ความสูญเสียจากสงคราม จึงทำให้อาจจะสรุปได้ว่า หนทางออกที่ดีที่สุดของการเห็นต่างทางการเมืองก็คือการเจรจาสันติภาพ และแลกเปลี่ยนประโยชน์เพื่อหลีกเลี่ยงการสูญเสียให้น้อยที่สุด

ประเด็นที่น่าสนใจในการ์ตูนอีกประเด็นคือประเด็นด้านการสร้างและปฏิบัติต่อชาวอาณานิคม ชาวอวกาศ (ผู้ที่เกิดในอวกาศ) ถูกกดขี่โดยชาวโลก (ผู้ที่เกิดบนโลก) ซึ่งเป็นประเด็นนี้ค่อนข้างน่าสนใจเพราะในท้ายที่สุดมันก็นำไปสู่ลัทธิเชื้อชาตินิยม ชาวอวกาศ ชาวโลก ซึ่งมาดั่งกันได้อย่างไม่คำนึงถึงมนุษยธรรม การที่ผู้วิจารณ์การ์ตูนเลือกใส่ประเด็นนี้เข้ามาก็เป็นที่น่าสนใจมากกว่าผู้วิจารณ์จูดขึ้นต่อประเด็นนี้อย่างไร เพราะญี่ปุ่นเองก็เคยมีช่วงเวลาที่ถูกอยู่ในสถานะชาตินิยมจนนำไปสู่การฆ่าล้างคนต่างเผ่าพันธุ์อย่างโหดเหี้ยม(ชาวจีน เกาหลี ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้น) โมบิลสูทกันคัม คืออริจิน เป็นหนังสือการ์ตูนที่ได้รับการตีพิมพ์และมีผู้อ่านเป็นจำนวนมาก ซึ่งเนื้อหาของการ์ตูนย่อมส่งผลกระทบต่อความคิดและทัศนคติของผู้อ่านไม่น้อย ซึ่งประเด็นที่ผู้วิจารณ์ว่าน่าสนใจมีอยู่หลายประเด็นด้วยกันคือต่อต้านแนวคิดทางการเมืองแบบฟาสซิสต์ ที่แสดงผ่านสาธารณรัฐซ็อน การเชื่อในตัวท่านผู้นำอย่างไม่มีข้อโต้แย้ง ลัทธิชาตินิยมสุดโต่งที่พร้อมทำลายล้างคนเชื้อชาติอื่นได้โดยไม่มีสำนึกผิดชอบชั่วดี โดยแสดงผ่านการปฏิบัติการทางการทหาร

ยุทธการบริติชโดยเริ่มจากการรุกรานประชากรในโคโลนี (ที่อยู่อาศัยของมนุษย์ในอวกาศ) ที่ไม่ยอมร่วมมือกับซีออน ทำให้ประชากรในโคโลนีดังกล่าวหลายล้านคนต้องเสียชีวิต จากนั้นทั้งโคโลนีดังกล่าวได้โลกทำให้มีผู้เสียชีวิตหลายพันล้านคน แนวคิดด้านภูมิรัฐศาสตร์ ที่พยายามสร้างความเชื่อมั่นจากการสร้างผลกระทบกับ ซีออน เป็นอาณานิคมที่อยู่ไกลจากโลกมากที่สุดจึงมีความบาดหมางและเป็นที่ยอมรับเฉพาะแนวคิดแยกตัวเป็นอิสระจากสหพันธ์โลกอยู่เสมอ และอำนาจของสหพันธ์โลกก็ดูเหมือนจะไม่สามารถควบคุมอาณานิคมแห่งนี้ได้เต็มที่ ทำให้เข้าสู่การสร้างอาณานิคมที่มีความมุ่งมั่นไปที่การสร้างทรัพยากรให้กับโลก ที่เป็นเมืองหลักก็ว่าได้ ทำให้เกิดผลกระทบจากภูมิรัฐศาสตร์สู่การล่าอาณานิคมอย่างเลี่ยงไม่ได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาลักษณะความคิดทางการเมืองผ่านตัวละครต่าง ๆ ในการ์ตูน โมบิลสูทกันดั้ม คีออร์จิน และสิ่งที่ทางผู้เขียนต้องการสื่อสารให้ผู้อ่านได้เข้าใจรูปแบบแนวคิดทางการเมือง
2. ศึกษาแนวคิด การอธิบาย และการสร้างรูปแบบจำลองตามสถานการณ์ในการ์ตูนที่ผู้เขียนอธิบายแนวคิดเหล่านี้ในหนังสือการ์ตูน โมบิลสูทกันดั้ม
3. เพื่อศึกษารูปแบบ และลักษณะแนวคิดทางการเมืองที่ผู้เขียนการ์ตูนสนับสนุนหรือต่อต้านตามยุคสมัยที่ได้ทำการแต่งขึ้น

วิธีการศึกษา

สำหรับงานวิจัยฉบับนี้ทางผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดทางการเมือง ของอาจารย์ Yoshikazu Yasuhiko ในเรื่องการ์ตูนโมบิลสูทกันดั้มคีโอรีจิน โดยจะเป็นการศึกษาผ่านการรวบรวมการศึกษาทางเอกสาร และการ วิเคราะห์เอกสาร ไปจนถึงการรวบรวม แนวคิดที่เกี่ยวข้องที่มีความคิดเห็นด้านการเมืองระบอบอยู่ โดยมีขอบเขตการศึกษาคือหนังสือการ์ตูนโดยทำการเลือกเนื้อหาบางส่วนจาก โมบิลสูทกันดั้ม คีโอรีจิน เล่ม 1 – 23 จัดจำหน่ายโดยบริษัทสยามอินเตอร์คอมมิค และแนวคิดอุดมการณ์ทางการเมืองที่ถูกสื่อถึงในการ์ตูน โดยผู้วิจัยได้ค้นคว้าศึกษาแหล่งข้อมูลเอกสารชั้นต้น (Primary Sources) คือ หนังสือการ์ตูน “โมบิลสูทกันดั้ม คีโอรีจิน” (Mobile Suit Gundam the Origin) ประพันธ์โดย โยชิคาซุ ยาสุฮิโกะ (Yoshikazu Yasuhiko) ฉบับแปลภาษาไทย โดยสำนักพิมพ์สยามอินเตอร์คอมมิคส์ เล่มที่ 1 – 23 โดยเลือกจากขอบเขตเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้อง และเหตุการณ์บางส่วนที่มีความเชื่อมโยง กับสถานการณ์ และแนวคิดอุดมการณ์ทางการเมือง สำหรับเนื้อเรื่องการ์ตูน โมบิลสูทกันดั้ม คีโอรีจิน ผู้วิจัยแบ่งตามช่วงของเนื้อเรื่อง ได้แก่

1. เนื้อเรื่องก่อนสงครามหนึ่งปี ประกอบด้วย ช่วงการขึ้นสู่อำนาจของตระกูลซาบี และช่วงรุ่งอรุณแห่งการปฏิวัติ

2. เนื้อเรื่องช่วงสงครามหนึ่งปี ประกอบด้วย ช่วงเริ่มต้นสงครามก่อนที่จะมีการปรากฏตัวของ RX78-2 (กันดั้ม) และช่วงหลังการปรากฏตัวของ RX78-2 (กันดั้ม) จนถึงช่วงจบสงครามหนึ่งปี

ส่วนเอกสารชั้นรอง (Secondary Research) ได้แก่ หนังสือ งานวิจัย และเว็บไซต์ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับความคิดทางการเมือง อุดมการณ์ทางการเมือง และเกี่ยวข้องกับหนังสือการ์ตูนโมบิลกันดั้ม ดิโอริจิน

ผลการศึกษา

ข้อค้นพบจากการงานวิจัยฉบับนี้ พบว่าลักษณะความคิดทางการเมืองผ่านตัวละครต่าง ๆ ในการ์ตูนโมบิลสูทกันดั้ม ดิโอริจิน และสิ่งที่ทางผู้เขียนต้องการสื่อสารให้ผู้อ่านได้เข้าใจ ผ่านทางสถานการณ์ต่าง ๆ ในรูปแบบแนวคิดทางการเมืองมีความหลากหลายของแนวคิด การอธิบาย และการสร้างรูปแบบจำลองตามสถานการณ์ในการ์ตูน โดยมีการแฝงนัยยะให้ทางผู้อ่านได้เข้าใจข้อจำกัด รูปแบบแนวคิด จุดจบ รวมไปถึงการดำเนินการให้ทางผู้อ่านสามารถติดตาม และเข้าใจได้อย่างง่าย รวมไปถึงจนถึงการสร้างความเข้าใจแต่ละอุดมการณ์ที่มีความเข้ากันกับแต่ละช่วงยุคสมัยในช่วงปี ค.ศ. 1970 โดยมีผลการวิจัยที่แสดงออกถึงการพูดถึงแต่ละอุดมการณ์ทางการเมืองในแต่ละสถานการณ์ในการ์ตูน ดังนี้

เนื้อเรื่องของ Mobile Suit Gundam The Origin เกี่ยวกับสงครามอวกาศระหว่างสหพันธ์โลก และรัฐซีออน โดยเล่าถึงยุคที่มนุษย์ได้ออกไปตั้งถิ่นฐานในอวกาศ เช่นดวงจันทร์ และยังได้ก่อตั้งกลุ่มโคโลนี่ขึ้นมาจำนวนหนึ่ง โคโลนี่ไซค์ สาม ซึ่งอยู่ห่างจากโลกมากที่สุดได้ทำสงครามกับสหพันธ์โลก โดยในหนึ่งรัฐโคโลนี่จะประกอบไปด้วยบันจ์จำนวนหนึ่ง บันจ์ เป็นสิ่งก่อสร้างทรงกระบอกขนาดใหญ่มีผู้คนอาศัยอยู่ได้หลายล้านคน เนื้อเรื่องหลักเล่าถึง อามุโร่ เรย์ วัย 15 ปี ที่เป็นลูกชายของนักวิทยาศาสตร์ที่เป็นผู้คิดค้นโมบิลสูทรุ่นใหม่ของสหพันธ์โลก ที่เรียกว่ากันดั้ม เนื่องจากอามุโร่คุ้นเคยกับระบบของโมบิลสูทที่พ่อของเขาเป็นผู้คิดค้น ทำให้ในระหว่างการโจมตีบันจ์ที่เขาอาศัยอยู่ เขาจึงจำต้องขับกันดั้มเข้าต่อสู้ และทำให้เขาต้องใช้กันดั้มต่อสู้เรื่อยไปจนจบสงคราม เขาได้เข้าต่อสู้กับนักบินโมบิลสูทมากมายของนครรัฐซีออน ทั้งนี้ตัวอามุโร่เองก็เป็นนิวไทป์ หรือมนุษย์พันธุ์ใหม่ โดยนิวไทป์จะมีการตอบสนองต่อสิ่งต่าง ๆ ได้ดีกว่า มีความสามารถในการมองเห็นอนาคตในระยะใกล้ มีलगสังหรณ์ (เช่นตอนอามุโร่ทราบว่าผู้บัญชาการสูงสุดของกองทัพอยู่ในยานรบลำใด โดยที่ไม่มีใครบอกเขา และเขารู้ว่าฝ่ายศัตรูกำลังใช้อาวุธนิวเคลียร์โจมตียานรบนั้น)

แนวคิดทางการเมืองแบบอาณานิคม

ทหารเจ้าอาณานิคมเข้าปราบปรามผู้ประท้วง: จากโมบิลสูทกันดั้ม คีอริจิน เล่มที่ 11 หน้าที่ 120

รัฐซีออนเป็นหนึ่งในอาณานิคมของมนุษย์ที่โคจรอยู่ในอวกาศ ในวันที่ 3 เดือน 1 ปีศักราชอวกาศที่ 0079 ได้ประกาศสงครามกับสหพันธ์โลก (เมืองแม่) และยึดเอาอาณานิคมอีกแห่งหนึ่ง (เล่ม 12 หน้า 169) ตามที่ สมใจ ไพโรจน์ธีระรัชต์ ได้นำเสนอไว้ว่าการล่มสลายของอาณานิคมประกอบไปด้วย (1) การเรียกร้องเอกราชโดยอาจเรียกร้องผ่านลัทธิชาตินิยม และ (2) เมืองแม่หรือเจ้าอาณานิคมไม่ขัดขืนหรือยอมให้เอกราชแก่อาณานิคม อาณานิคมนั้นจึงล่มสลายและมีเอกราชเป็นรัฐอิสระ

ทว่าในหนังสือการ์ตูนเรื่องนี้สหพันธ์โลกหรือเมืองแม่ ไม่ได้ยอมปล่อยหรือยอมให้เอกราชแก่รัฐซีออนเลย แม้จะมีความพยายามเรียกร้องเอกราชมานับสิบปี นับตั้งแต่ ซีออน ชุม ไคคุน ประธานสภาของสาธารณรัฐมุนโซ (ชื่อเก่าของรัฐซีออน) ซึ่งเขาเสียชีวิตในรัฐสภาระหว่างกล่าวคำปราศรัยในปีศักราชอวกาศที่ 0068 ซึ่งผู้วิจัยอธิบายตัวไคคุนเป็นผู้นำการเรียกร้องเอกราชของชาวอาณานิคม แสดงให้เห็นว่าไคคุนนั้นเรียกร้องเอกราชมาตั้งแต่ก่อนศักราชอวกาศที่ 0068 แล้ว ทั้งนี้ขบวนการชาตินิยมก็ปรากฏขึ้นอย่างชัดเจนในปี 0068 เช่นกัน โดยหลังจากไคคุนเสียชีวิต ผู้วิจัยได้แสดงให้เห็นถึงกลุ่มคนที่รวมตัวกันเรียกร้องเอกราชซึ่งสรรเสริญตัวบุคคลอย่างไคคุน ซึ่งมีแนวโน้มที่เป็นการเชิดชูตัวบุคคลแบบฟาสซิสต์ อีกทั้งยังได้เห็นกองทหารของเมืองแม่หรือสหพันธ์โลกที่มีหุ่นรบและกองกำลังประจำอยู่ในอาณานิคมเข้าปราบปรามกลุ่มผู้เรียกร้องเอกราช (เล่ม 9) ซึ่งทำให้เห็นว่าแม้จะมีการเรียกร้องเอกราชมาอย่างยาวนาน แต่เมืองแม่ก็ไม่ได้

ยินยอมแต่ใช้กำลังเข้าปราบปราม จนท้ายที่สุดเมื่ออาณานิคมมีความพร้อม (มีอาวุธที่ทัดเทียมกับเมืองแม่) ผู้นำอาณานิคมจึงทำการประกาศสงครามอย่างเป็นทางการ

ในภาคเปิดศึกภาคต้น (โมบิลสูทกันดั้ม คีอริจิน เล่มที่ 11, หน้า 69 - 77) ซึ่งเล่าชีวิตประวัติของ แคลสท์ที่กำลังศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหารของซีออน โดยปลอมตัวเป็นชาร์อยู่นั้น ในการสอบจบ การศึกษานั้น เป็นการฝึกรบนั้น หลังจากการฝึกนายทหารที่เป็นตัวแทนจากเมืองแม่หรือสหพันธ์โลกนั้นได้ กล่าวว่าการฝึกของพวกเขาขึ้นก็เพื่อรักษาความเรียบร้อยและสันติภาพ และไม่ไห้เหล่านักเรียนเตรียมทหาร เอาใจออกห่างจากสหพันธ์รัฐโดยไม่ไห้หลงเชื่อการปลุกระดม ในขณะที่ ชาร์(แคลสท์) ได้ถามนายทหาร คนนั้นว่า การจำลองในการรบนั้นทำไมพวกนักเรียนเตรียมทหารถึงได้ใช้เพียงอาวุธขนาดเล็ก และการใช้อาวุธเช่นนี้ทำเพื่ออะไรและจะปราบปรามศัตรูประเภทไหน ท้ายที่สุดคือถ้าหากสหพันธ์รัฐและโคโลนี่ต้องรบกันพวกเขาควรอยู่ฝั่งไหนดี ทำให้ชาร์ (แคลสท์) ถูกนายทหารตอบหน้าโดยอ้างว่าเขากำลังต่อต้านและไล่แวน กันแคคโดย ชาร์ (แคลสท์) อ้างว่าเขาได้รับอนุญาตให้ไล่แวนกันแคคเนื่องจากโรคของเขา (ความจริงเขาไล่เพื่อปลอมตัวเนื่องจาก ชาร์ (แคลสท์) มีหน้าตาเหมือนกัน แต่สีตาต่างกัน) เมื่อถูกตอบทำให้เหล่านักเรียนเตรียมทหารไม่พอใจและกดดันจนนายทหารคนนั้นต้องเก็บแวนขึ้นมา

แนวคิดทางการเมืองแบบฟาสซิสต์

กิเลนประกาศตัวเป็นผู้ติดตามฮิตเลอร์ ย้ำภาพความชัดเจนของการเป็นเผด็จการฟาสซิสต์:

จากโมบิลสูทกันดั้ม คีอริจิน เล่มที่ 20 หน้า 97

แนวคิดทางการเมืองแบบฟาสซิสต์เป็นแนวคิดทางการเมืองที่ปรากฏเด่นชัดที่สุด และมากที่สุด ในหนังสือการ์ตูนเรื่องนี้ โดยตัวละครที่มีแสดงออกถึงแนวคิดแบบฟาสซิสต์นี้คือ กีเลน ซาบี ตัวเขาเป็นลูกชายของเจ้านครรัฐซีออน ทั้งยังเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุดของรัฐอีกด้วย กีเลนมักปรากฏตัวในชุดทหารเต็มยศเสมอ บทพูดของเขามักจะเป็นบทพูดปราศรัยต่อหน้าสาธารณะ การพูดปลุกใจ หรือการพูดในที่ประชุมทางการเมือง ทัวละครกีเลนมักจะพูดเหยียดหยามเอิร์ธนอยด์อยู่เสมอ และยกย่องสเปซนอยด์ว่าสูงส่งกว่า

ภาคัมบาราล (เล่ม 5, หน้า 93-100) หลังจากการตายของน้องคนสุดท้องของตระกูล กีเลนซาบีได้กล่าวสวดต่อการเสียชีวิตของน้องชายโดยบทพูดของเขาถูกแสดงผ่านจอทีวีในบาร์แห่งหนึ่งโดยมิ ชาร์ (แคสวัส) และสายลับคนหนึ่งด้วย อีกที่หนึ่งคือบนยานรบที่อามูโร่สังกัดอยู่ โดยเขาได้กล่าวถึงกองกำลังของซีออนที่มีน้อยกว่าสหพันธ์โลกถึง 30 เท่า แต่เหตุผลในการต่อสู้ขึ้นเพราะ “เพราะเป้าหมายของการทำสงครามของนครรัฐซีออนของเราคือความถูกต้อง” เขายังกล่าวอีกว่าการที่ชาวอวกาศต้องอาศัยอยู่ในอวกาศเพราะถูกขับไล่ออกมา รวมทั้งกล่าวหาว่าสหพันธ์โลกและดินแดนในอวกาศบางส่วนถูกปกครองโดยพวกหัวกะทิไม่กี่คนที่หวังเพียงความมั่งคั่ง และคนเหล่านี้ต่างกดขี่ผู้ที่อาศัยอยู่ในอวกาศอย่างไม่เป็นธรรม เขายังกล่าวถึงการปฏิรูปมนุษยชาติ และอ้างถึงพระเจ้า “พระเจ้าไม่มีทางทอดทิ้งการต่อสู้เพื่ออิสรภาพของมนุษย์ทุกคนในนครรัฐซีออน” (เล่ม 5, หน้า 95) และกล่าวสวดถึงการเสียชีวิตของน้องชาย รวมถึงกล่าวอีกว่าพวกเขา (ซีออน) เป็นผู้ถูกรับเลือกให้ได้มาซึ่งสิทธิในการปกครองของยุคสมัยใหม่เขายังกล่าวต่อไปถึงสหพันธ์โลกที่ต้องการรวบอำนาจการปกครองไว้แต่เพียงผู้เดียว และยังคงกล่าวถึงพระเจ้าอีกครั้ง “พี่น้องเอ๋ยจงเปลี่ยนความโศกเศร้าเป็นความโกรธแค้นแล้วลุกขึ้นสู้ พี่น้องเอ๋ยอย่าลืมเป็นอันขาดว่าอาณาจักรซีออนของเราเป็นผู้ได้รับเลือกจากพระเจ้า เผ่าพันธุ์ชั้นยอดอย่างพวกเราจะเป็นผู้ช่วยเหลือมนุษยชาติ” (เล่ม 5, หน้า 101-103) เหล่านายทหารต่างตะโกนสรรเสริญเขา กับดนตรีที่ดูการถ่ายทอดสดกับอามูโร่ถึงกับต่อว่ากีเลนว่า เป็นผู้ยึดอำนาจมาจากการลอบสังหาร ไคคุน ผู้นำคนก่อน (เล่ม 5)

ภาคชาร์และเชร่า ภาคจบ (เล่ม 9, หน้า 245-248) กีเลนกล่าวปราศรัยต้อนรับนักเรียนเตรียมทหารโดยกล่าวว่ายุคสมัยกำลังเปลี่ยนไป และมนุษยชาติกำลังพัฒนาไปสู่ยุคใหม่แต่ไม่ใช่สำหรับมนุษยชาติทั้งหมด ยุคสมัยใหม่นี้คือยุคของสเปซนอยด์เท่านั้น และเหล่านักเรียนเตรียมทหารคือกองหน้าของเหล่าสเปซนอยด์ที่จะคอยปกป้องสังคมและมนุษยชาติรุ่นใหม่

รวม ภาคต้น (เล่ม 13, หน้า 7-10) กีเลนได้กล่าวปราศรัยถึงไซด์ 2 ฮัตตะ(อาณานิคมอีกแห่งหนึ่ง)ซึ่งถูกกองทัพซีออนโจมตีจนมีผู้เสียชีวิตไปมากกว่า 100 ล้านคน (อ้างอิงจากคำพูดของโดเซล) โดยกีเลนกล่าวว่าไซด์ 2 สมควรถูกทำลายแล้วเนื่องจากต่อต้านสเปซนอยด์และเอาใจออกห่างจากซีออน โดยเขากล่าวว่าชาวซีออนจะเสียใจกับความตายที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งโทษว่าสหพันธ์โลกนั้นยุ่งให้ไซด์ 2 เป็นปฏิปักษ์ต่อพวกเดียวกันเอง (เล่ม 13)

ในภาคสี่โซโลมอน ภาคจบ (เล่ม 20, หน้า 86 – 98) หลังจากความพ่ายแพ้ของรัฐซีออนและน้องชายของกิเลน โคเชิล ซาบี ผู้บัญชาการฐานทัพโซโลมอนได้เสียชีวิตในการรบ ในฉากที่กิเลน รวมถึงเดกินเจ้านครรัฐและพ่อของกิเลน รวมถึงผู้บัญชาการทหารกำลังประชุมกันอยู่นั้น กิเลนได้ตำหนิการกระทำของน้องชายที่ตายในการรบเป็นการกระทำโง่ ๆ และขออนุมัติแผนการใหม่ในการทำสงครามกับพ่อของเขา ซึ่งเขาบอกว่าจะทำให้รัฐซีออนชนะสงครามได้ พ่อของเขาจึงถามว่าเขาคิดจะทำอย่างไรหากรัฐซีออนชนะสงคราม เขาตอบว่าจะคงนโยบายเดิมคือ “ประชากรอุตสาหกรรมแล้วทั้งที ต้องไม่ให้เพิ่มมากเกินไปและคัดให้เหลือแต่คนที่กล้าเสีย” หลังจากนั้นเดกินจึงถามว่าเขารู้จักอิตเลอร์หรือไม่ “เขาคือจอมเผด็จการ เป็นผู้ชายที่อ่านโลกได้ไม่หมด” และตัวของกิเลนนั้นกำลังเดินตามรอยอิตเลอร์อยู่ กิเลนจึงตอบพ่อของเขาว่าเป็นเพราะอิตตาของมนุษย์และระบอบประชาธิปไตยของคนโง่ที่ทำให้เกิดปัญหามากมาย เขาจะทำการปฏิรูปมนุษยชาติเสียใหม่ และท้ายที่สุดเขายอมรับว่าเขาเป็นผู้เดินตามรอยอิตเลอร์และจะนำชัยชนะมาให้รัฐซีออน (เล่ม 20)

ต่อมาในภาคอวกาศที่ส่องแสง ภาคต้น กิเลนได้ใช้อาวุธชนิดใหม่ทำลายล้างกองกำลังของสหพันธ์โลกได้เป็นจำนวนมาก เขาจึงกล่าวคำปลุกใจต่อทหารที่อยู่แนวหน้า “เหล่าทหารแห่งกองทัพซีออนผู้ซื่อสัตย์ของฉันทอนี้กองยานสหพันธ์โลกกว่าครึ่งหายไปสู่อวกาศด้วยโซลาร์เรย์ของเราแล้ว!! ประกายแสงนี้แหละคือสัญลักษณ์แห่งความถูกต้องของพวกเราจักรวรรดิซีออน กองทัพสหพันธ์โลกที่ได้รับความเสียหายอย่างหนักถึงจะมีกำลังสู้รบเหลืออยู่แต่มันก็เป็นแค่เศษซาก!! ... มวลมนุษย์จะต้องได้รับรู้ว่าพวกเราคือสายพันธุ์ใหม่ที่ถูกลือเลือกโดยเจตจำนงของอวกาศและต้องให้คนของจักรวรรดิซีออนขึ้นมาแทนที่จนถึงจะมีชีวิตอยู่ต่อไปได้” (เล่ม 21, หน้า 44 – 47)

เราจึงเห็นได้ว่าตัวละครกิเลน ซาบี มีการแสดงออกถึงแนวคิดแบบฟาสซิสต์อย่างชัดเจนโดยเขามักปลุกเร้าเหล่าทหารและประชาชนผ่านการปราศรัยต่าง ๆ ให้เชื่อว่าพวกเขากำลังจะชนะในสงครามเชื่อมั่นในตัวเขาเองและมักอ้างถึงอำนาจอันชอบธรรมของพระเจ้า ว่าพวกเขาเองเป็นผู้ได้รับเลือกจากพระเจ้าบ้างเชื่อมั่นในตัวผู้นำว่าตัวเองจะนำพารัฐชนะสงครามปลดแอกได้ มีความคิดแบบคล้ายเชื้อชาตินิยมคือเชื่อว่าชาวอวกาศหรือสเปซนอยด์ (ผู้ที่เกิดในอวกาศ) มีคุณค่าที่สูงส่งกว่าชาวโลกและควรเป็นผู้นำมนุษยชาติ ทั้งปวง

ตัวละครแคสวัส เรม ไคคุน ตัวละครนี้เป็นลูกชายของประธานสภาซีออน ชุม ไคคุน ของไซค์ สาม มุนไซ ชายที่ต้องการเรียกร้องเอกราชให้กับไซค์ สาม ทว่าซีออนกลับเสียชีวิตในระหว่างการปราศรัยสำคัญ ตัวเขา แม่ และน้องสาวจึงต้องหลบหนีจากเกมการเมือง ในที่สุดเขาได้ทำการสลับตัวกับชาร์ อัสนาเบิล ชายที่มีหน้าตาคล้ายกัน โดยชาร์ได้เสียชีวิตจากการลอบสังหารทำให้ฝ่ายตรงข้ามทางการเมืองเชื่อว่าแคสวัส

เสียชีวิตแล้ว ส่วนแควสัวสนั้นได้สวมรอยเป็นชาร์ และได้เข้าโรงเรียนเตรียมทหารของ ซ็อน ดัวละคร แควสัวสนี้มีแนวคิดทางการเมืองแบบฟาสซิสต์ปรากฏอยู่เช่นกัน

แควสัวสไม่คอยได้แสดงอุดมการณ์ทางการเมืองมากนัก ภาพปรากฏของเขาในหนังสือการ์ตูนถูกจดจำในฐานะ ชาร์ ดาวหางแดง (เนื่องจากหุ่นรบของเขามักเป็นสีแดง) และบทบาทของเขามักจะเป็นการต่อสู้กับตัวละครเอกอีกตัวหนึ่งคืออามูโร่ เรย์ ในภาคศึกโซโลมอน ภาคจบ เขาได้เข้าต่อสู้กับอามูโร่ พร้อมกับเกลี้ยกล่อมให้อามูโร่เห็นด้วยกับแนวทางของเขา เขาเชื่อว่านิวไทป์ (มนุษย์พันธุ์ใหม่) จะเป็นผู้นำมนุษยชาติ และยุคสมัยใหม่จะเป็นยุคที่นิวไทป์อยู่เหนือกว่า (เล่ม 20, หน้า 169-176)

ตัวละครแควสัวสเอง มีแนวคิดที่ยกย่องเผ่าพันธุ์ที่เหนือกว่าของนิวไทป์ และเชื่อว่าคนกลุ่มหนึ่งควรมีอำนาจในการปกครองที่เหนือกว่าคนอีกกลุ่มหนึ่งคือตามแนวคิดของ สมเกียรติ วันทะนะ(2551) แนวคิดของกิเลน และแควสัวสเข้ากับแนวคิดของฟาสซิสต์ที่เด่นชัดคือเรื่องชาตินิยม กิเลนเชื่อว่าสเปซนอยด์สูงส่งกว่าเอิร์ธนอยด์และเป็นผู้ที่ควรปกครองและชี้นำมนุษยชาติทั้งมวล สงครามที่เกิดขึ้นจึงแฝงไปด้วยเรื่องของเชื้อชาติมากกว่าที่จะเป็นเพียงสงครามปลดแอก ส่วนตัวของแควสัวสนั้นเข้าเชื่อว่ามนุษย์แบบนิวไทป์ควรจะเป็นผู้ปกครองและชี้นำมนุษย์ทั้งมวล ในส่วนของกิเลนเองเขายังมีแนวคิดที่คล้อยไปทางที่เชื่อว่าสังคมเป็นอินทรีภาพและรัฐนิยมอีกด้วย เขาเชื่อว่าทุกคนในสังคมล้วนมีหน้าที่ของตัวเองเช่นนักเรียนเตรียมทหาร รวมถึงทหารมีหน้าที่เป็นหัวของชาติเป็นกองหน้าของชาติพันธุ์ที่จะบุกเบิกยุคใหม่ เป็นหน้าที่ของทหารแห่งรัฐ

การที่ผู้วิจัยเลือกให้ตัวละครทั้งสอง โดยเฉพาะตัวละครกิเลน ซึ่งเป็นตัวละครฝ่ายอธรรม มีทัศนคติที่แสดงออกสนับสนุนแนวคิดแบบฟาสซิสต์ อีกทั้งเขียนให้ตัวกิเลนเป็นผู้เดินตามรอยของฮิตเลอร์ อีกทั้งยังมีพฤติกรรมที่ชั่วร้าย แสดงว่าผู้วิจัยไม่สนับสนุนหรือต่อต้านแนวคิดแบบฟาสซิสต์

แนวคิดทางการเมืองแบบเสรีนิยม

แนวคิดทางการเมืองแบบเสรีนิยมมีคุณสมบัติที่สำคัญหลายประการ อาทิเช่น เสรีภาพ ปึงเจกนิยม การใช้เหตุผล เป็นต้น โดยตัวละครหลักของเรื่องอย่าง อามูโร่ สะท้อนแนวคิดของเสรีนิยมได้เด่นชัดที่สุด โดยพื้นฐานของตัวละครที่เป็นเพียงเด็กวัยรุ่นอายุ 15 ปี แต่กลับต้องเข้าจับอาวุธสงครามที่ทรงอำนาจเข้าทำลายชีวิตของทหารฝ่ายตรงข้าม ทำให้อามูโร่ตั้งคำถามกับสิ่งที่เขาทำอยู่เสมอ ในระหว่างการหลบหนีการตามล่าของ ชาร์ อามูโร่ปฏิเสธที่จะขยับคันคัมออกไปต่อสู้ แสดงให้เห็นว่าเขาเชื่อมั่นในเสรีภาพของเขา และอีกครั้งหนึ่งก่อนการปฏิบัติการกิจ เขากล่าวกับริว่า “ผมรู้สึกเหมือนถูกบังคับให้ทำสงคราม”(เล่ม 2, หน้า 174)

อามุโร่คิดทบทวนตามแนวคิดเสรีนิยม: จากโมบิลสูทกันดั้ม คีออร์จิน เล่มที่ 2 หน้า 174 ในเล่มที่ 3 ระหว่างที่ยานไวท์เบสกำลังถูกไล่ล่าจากฝ่ายตรงข้าม อามุโร่ก็ปฏิเสธที่จะขับกันดั้มอีกครั้ง โดยเขาให้เหตุผลกับกัปตันรักษาการไบรท์ว่าตั้งแต่ที่ขับจำต้องขับหุ่นรบกันดั้มนี้เขายังไม่ได้พักผ่อนเลย แต่หลังจากตัดการสื่อสารกับกัปตันรักษาการเขาได้ให้เหตุผลกับเพื่อนของเขาว่าเขากลัวที่จะต้องเสียชีวิต เมื่อกัปตันรักษาการมาถึงและต่อว่าเขาว่าไม่ยอมปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมาย อามุโร่ให้เหตุผลว่า เขาจะต่อสู้เมื่อเขาอยากจะต่อสู้เท่านั้น และไม่มีใครบังคับให้เขาทำในสิ่งที่เขาไม่อยากทำได้ นั่นทำให้เขาถูกกัปตันรักษาการไบรท์ตบหน้าถึงสองครั้ง และกล่าวหาว่าอามุโร่เป็นคนไร้ค่า ท้ายที่สุดเพื่อนของอามุโร่ซึ่งเป็นผู้หญิงกล่าวว่าเธอจะไปต่อสู้ด้วยเพราะอย่างน้อยเธอก็ควบคุมปืนได้บ้าง นั่นทำให้อามุโร่จำใจออกรบในที่สุด

ปัจเจกนิยมก็เป็นอีกหนึ่งข้อสำคัญของแนวคิดแบบเสรีนิยม อามุโร่มักตั้งคำถามต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ อยู่เสมอ อาทิเช่นในเล่ม 16 หน้า 23 ระหว่างที่เขา กำลังตรวจหุ่นรบกันดั้ม นายช่างได้บอกกับเขาว่าให้ใช้หุ่นรบอย่างระมัดระวังเนื่องจากอะไหล่ของหุ่นรบมีจำกัด อามุโร่จึงได้ไตร่ตรองว่าอะไหล่ของหุ่นรบกับการนำบุคคลมาแทนที่คนที่ตายนั้นเหมือนกันหรือไม่ และเขาได้สรุปว่าคนเรานั้นมีความเฉพาะที่ไม่เหมือนกัน แต่ละคนย่อมไม่มีใครแทนกันได้ และในท้ายที่สุดทุกคนก็ต้องตายด้วยตัวเองก็เช่นกัน นั่นทำให้เห็นว่าตัวอามุโร่เองเชื่อว่ามนุษย์แต่ละคนย่อมมีเจตจำนงของตัวเอง แม้ในทางการทหารเมื่อมีเจ้าหน้าที่เสียชีวิตลงจะมีคนมาแทนที่ได้ แต่ก็ไม่สามารถมาแทนความเป็นคนของคนนั้นได้นั่นเอง

อามุโร่เองมักจะทำตัวขบถต่อกฎระเบียบทางการทหารอยู่เสมอ ในช่วงภาคแรกบาราด ได้มีบริบทในช่วงเล่ม 5-6 แทนภาพด้วยอามุโร่ซึ่งถูกห้ามขับกันดั้มได้ตัดสินใจโมยหุ่นรบกันดั้มและหนีออกจาก

กองทัพ แต่ในท้ายที่สุดก็กลับมาช่วยเพื่อน ๆ ของเขา ในภาคนี้เองมีอีกตัวละครสำคัญคือ ไคและฮายาโตะ รวมถึงทหารหนุ่มบางส่วนได้ตัดสินใจหลบหนีออกจากยานรบโดยไคและฮายาโตะได้ให้เหตุผลว่าพวกเขาเป็นเพียงพลเรือนเท่านั้น เช่นเดียวกับอามุโร่ท้ายที่สุดพวกเขาก็กลับไปช่วยเพื่อน ๆ เมื่อยานถูกโจมตี

เราจึงเห็นได้ว่า อามุโร่เองนั้นเป็นตัวละครที่สะท้อนลักษณะความเป็นเสรีนิยมอยู่มากคือ มีความเป็นปัจเจกนิยม เสรีภาพ และการใช้เหตุผล กล่าวคือเขาเชื่อมั่นว่ามนุษย์ย่อมมีเจตจำนงเสรี มีโอกาสที่จะเติบโตไปในทางที่ตัวเองต้องการ มีเสรีภาพในการใช้ชีวิตในการเลือกวิถีทางของตนเอง ในขณะที่เดียวกันการใช้เสรีภาพเหล่านั้นก็ย่อมอยู่บนเหตุผลที่ผ่านการกลั่นกรองมาแล้ว

แนวคิดทางการเมืองแบบอนุรักษนิยมและสังคมนิยม

ระบบลำดับชั้นในแนวคิดแบบอนุรักษนิยม: จากโมบิลสูทกันดั้ม คีออร์จิน เล่มที่ 8 หน้า 78

ทั้งสองแนวคิดนี้ปรากฏในลักษณะที่แตกต่างกันกล่าวคือแนวคิดแบบอนุรักษนิยมปรากฏอยู่ทั่วทั้งไปในหนังสือการ์ตูนนี้แต่ไม่เด่นชัดมากโดยมักปรากฏในบทสนทนาทางทหาร การเคารพในยศตำแหน่งทางการทหาร การมีระเบียบวินัย การใช้อำนาจของผู้ที่อายุมากกว่า ในขณะที่ลักษณะของแนวคิดแบบสังคมนิยมแทบไม่ปรากฏเลย

แนวคิดอนุรักษนิยมมักปรากฏในรูปแบบของการเคารพทหารชั้นผู้ใหญ่ภายในกองทัพของทั้งสองฝั่ง เช่นในภาคจาโบร ภาคจบที่มีนายทหารคนหนึ่งอธิบายให้กับบรรดาตัวละครเอกถึงกฎทางทหารเช่นการ

เคารพทหารชั้นผู้ใหญ่ โดยตัวละครเอกเช่นอามูโร่แสดงสีหน้าไม่พอใจ ในสถานการณ์เดียวกันนั่นเองเหล่าตัวละครเอกที่เป็นเยาวชนได้รับยศทางทหาร ได้มีการมอบยศให้กับบรรดาทหารที่เสียชีวิตในการรบทำให้อามูโร่ไม่พอใจมาก เขาจึงมีปากเสียงกับนายทหารคนหนึ่งและถูกทำโทษด้วยการตบหน้า (เล่ม 8, หน้า 78)

แนวคิดทางการเมืองที่ผู้วิจัยต่อต้าน

ในงานวิจัยฉบับนี้ มีการพูดถึง และสะท้อนความคิด และอุดมการณ์ทางการเมืองออกมาอย่างหลากหลายรูปแบบ ตามที่ผู้วิจัยได้กล่าวถึงไปในข้างต้น ทั้งนี้ทางผู้วิจัยมีข้อสังเกตและข้อคิดเห็นบางประการที่ไม่เห็นด้วยกับ ลัทธิอนุรักษนิยม ลัทธิฟาสซิสต์ และลัทธิล่าอาณานิคม โดย อุดมการณ์เหล่านี้มักจะขัดแย้งกับหลักการและคุณค่าของการวิจัยเชิงวิชาการ การแสวงหาแนวทางใหม่ขององค์ความรู้ การเปิดกว้างทางปัญญา และวิธีการตามหลักฐาน ในขณะที่ลัทธิอนุรักษนิยม ลัทธิฟาสซิสต์ และลัทธิล่าอาณานิคมมักให้ความสำคัญกับโครงสร้างแบบลำดับชั้น การยึดมั่นในความเชื่อดั้งเดิมอย่างเข้มงวด และการปราบปรามมุมมองที่ไม่เห็นด้วย ดังที่สะท้อนถึงการกล่าวถึงตามเหตุการณ์ในการ์ตูนโมบิลสูทกันดั้มในหลาย ๆ เหตุการณ์

แนวคิดฟาสซิสต์ แนวคิดอนุรักษนิยม และแนวคิดอาณานิคม ปรากฏให้เห็นจากการที่ตัวละครมีแนวคิดฟาสซิสต์ รวมถึงรัฐชื่อนที่ปกครองผ่านผู้นำฟาสซิสต์ไม่ประสบความสำเร็จและมักมีจุดจบที่โหดร้าย เช่นตัวกิเรน ซาบี ที่ถูกสังหารโดยน้องสาวที่จะยึดอำนาจทางการเมืองต่อจากเขา หลังจากที่กิเลนสังหารพ่อของตัวเองที่ต้องการเจรจาสงบศึก) (เล่ม 2, หน้า 174) สะท้อนให้เห็นถึงความไม่แน่นอน หรือการพยายามเข้ามายึดอำนาจจากกลุ่มคนที่ไม่ได้มีหน้าที่โดยตรง หรือขาดการถ่วงดุลอำนาจตามหลักเสรีประชาธิปไตย ซึ่งเป็นภาพแทนของลัทธิฟาสซิสต์ที่เป็นอุดมการณ์เผด็จการและชาตินิยมที่ส่งเสริมอำนาจเผด็จการในระบบครอบครัวยุติธรรม การปราบปรามผู้เห็นต่าง และการกีดกันหรือประหารชีวิตคนบางกลุ่ม และต่อต้านการปกครองในระบบประชาธิปไตยและส่งเสริมการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจ เหตุการณ์ของแควสัส ที่มีแนวคิดเชิดชูนิวไทป์หรือมนุษย์พันธุ์ใหม่ให้ปกครองมนุษยธรรมมาที่ไม่ประสบความสำเร็จ (เล่ม 20, หน้า 169-176) เป็นภาพแทนของลัทธิฟาสซิสต์ที่เชื่อถึงการที่เผ่าพันธุ์หนึ่งเหนือกว่าอีกเผ่าพันธุ์หนึ่ง และมีหน้าที่ที่จะต้องเข้ามาจัดระเบียบผ่านกลไกการใช้อำนาจและความรุนแรง การเน้นถึงระเบียบและลำดับชั้นมากเกินไปของหน่วยทหาร สะท้อนภาพแนวคิดแบบอนุรักษนิยมที่ลำดับชั้นมาก่อนความสำคัญในชีวิตของผู้คนตามเจตจำนงเสรี

สำหรับผู้วิจัย แนวคิดแบบอาณานิคมนั้นผู้วิจัยมีแนวทางไม่เห็นด้วยอย่างชัดเจนมากที่สุด เห็นได้จากการที่เรื่องราวทั้งหมดในเรื่องอันได้แก่สงครามหนึ่งปีที่ทำให้มีผู้เสียชีวิตมากมาย ล้วนเกิดมาจากอาณานิคมทั้งสิ้น โดยเมืองแม่ที่มีการปกครองกดขี่อาณานิคม บีบบังคับให้แนวคิดชาตินิยมกลายเป็นเครื่องมือของบรรดาผู้นำฟาสซิสต์นำมาใช้ทำสงครามปลดแอกที่นองเลือดในที่สุด สร้างความเสียหายให้กับมนุษยชาติ

สิ่งสำคัญคือต้องสังเกตว่าการต่อต้านอุดมการณ์เหล่านี้ไม่ได้หมายความว่าทุกคนที่ยึดมั่นในลัทธิอนุรักษนิยม ลัทธิฟาสซิสต์ หรือลัทธิล่าอาณานิคมจำเป็นต้องสนับสนุนหรือมีส่วนร่วมในการกระทำที่เป็นอันตราย อย่างไรก็ตาม การต่อต้านเกิดขึ้นจากความกังวลเกี่ยวกับผลกระทบเชิงลบที่อาจเกิดขึ้นที่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์เหล่านี้และการแสดงออกทางประวัติศาสตร์ที่เราอาจเคยเห็นหรือเกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน

แนวคิดทางการเมืองที่ผู้วิจัยสนับสนุน

“ผมรู้สึกเหมือนถูกบังคับให้ทำสงคราม” (เล่ม 2, หน้า 174) อามูโร่ก็ปฏิเสธที่จะขยับเขยื้อนอีกครึ่ง และตัวเอกอย่างอามูโร่จะต่อสู้เมื่อเขาอยากจะต่อสู้เท่านั้น และไม่มีใครบังคับให้เขาทำในสิ่งที่เขาไม่ยอมทำได้ ทำให้เห็นถึงสิ่งที่เรียกว่า เจตจำนงเสรี ที่เกิดขึ้นจากตัวเอกโดยเลือก ที่จะไม่ออกไปทำการสู้

สำหรับผู้วิจัย ลัทธิเสรีนิยมยอมรับการเปลี่ยนแปลงและส่งเสริมความก้าวหน้าของสังคม การเปิดกว้างนี้ส่งเสริมสังคมที่บุคคลได้รับความเคารพและเห็นคุณค่าและการเน้นการตัดสินใจตามหลักฐาน และมีการให้ตัวเลือกแก่ผู้ที่มีความเชื่อ ความศรัทธาในอุดมการณ์ มากเสียยิ่งกว่าแนวคิดอนุรักษนิยม (Conservatism) แนวคิดฟาสซิสต์ (Fascism) แนวคิดอาณานิคม (Colonialism) ที่ไม่เปิดให้ทางผู้ที่ลำดับต่ำกว่า หรืออำนาจน้อยกว่าได้มีสิทธิในการตัดสินใจ ว่าสิ่งไหนที่ถูกต้อง ที่สมควร และการตั้งคำถาม เนื่องด้วยคือนุชนั้นไม่ใช่มีเสรีภาพ แต่มนุษย์นั้นเองคือเสรีภาพต่อการเลือกตัดสินใจทำบางอย่าง และมนุษย์ทุกคนมีเสรีภาพต่อการเลือกโดยไม่มีเงื่อนไขภายนอกมากำหนด เช่น วัฒนธรรม ประเพณี และบทบาททางสังคม และเมื่อมนุษย์เอง สามารถที่จะเลือกได้ ว่าอย่างทำสิ่งไหน หรือทำสิ่งใดแล้ว มนุษย์จะเกิดการเรียนรู้ และนำไปสู่การพัฒนาตัวตนได้มากกว่าการอยู่ใต้คำสั่งเพื่อรับการบังคับบัญชาแต่เพียงอย่างเดียว หรือแม้กระทั่งการต่อสู้ต่อระบบอำนาจนิยมที่อาจจะเกิดขึ้นได้

เราจึงเห็นได้ว่าอามูโร่เองนั้นเป็นตัวละครที่สะท้อนลักษณะความเป็นเสรีนิยมอยู่มากคือ มีความเป็นปัจเจกนิยม เสรีภาพ และการใช้เหตุผล กล่าวคือเขาเชื่อมั่นว่ามนุษย์ย่อมมีเจตจำนงเสรี มีโอกาสที่จะเติบโตไปในทางที่ตัวเองต้องการ มีเสรีภาพในการใช้ชีวิตในการเลือกวิถีทางของตนเอง ในขณะที่เดียวกันการใช้เสรีภาพเหล่านั้นก็ย่อมอยู่บนเหตุผลที่ผ่านการกลั่นกรองมาแล้ว มีความเป็นปัจเจกนิยม การใช้เหตุผล เชื่อมั่นว่ามนุษย์ย่อมมีเจตจำนงเสรี มีโอกาสที่จะเติบโตไปในทางที่ตัวเองต้องการ ผ่านระบบเหตุผลที่กลั่นกรองมาแล้ว ซึ่งเป็นแบบเดียวกับลักษณะของมนุษย์ในโลกปัจจุบัน

สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษาความคิดทางการเมืองผ่านตัวละครต่างๆ ในการ์ตูน โมบิลสูทกันดั้ม ดิออริจิน และสิ่งที่ทางผู้เขียนต้องการสื่อสารให้ผู้อ่านได้เข้าใจรูปแบบแนวคิดทางการเมือง และการสร้างรูปแบบจำลองตามสถานการณ์ในการ์ตูนที่ผู้เขียนอธิบายแนวคิดเหล่านี้ในหนังสือการ์ตูน โมบิลสูทกันดั้ม ทำให้ลักษณะ

แนวคิดทางการเมืองที่ผู้เขียนการ์ตูนสนับสนุนหรือต่อต้านตามยุคสมัยที่ได้ทำการแต่งขึ้น โดยสามารถสรุปผลสิ่งที่ศึกษาขึ้นมาได้ตามรายละเอียด ดังนี้

ลัทธิเสรีนิยมเป็นอุดมการณ์ เน้นเสรีภาพส่วนบุคคล การแทรกแซงของรัฐบาลอย่างจำกัด และการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน เกิดขึ้นในช่วงยุคตรัสรู้ (Enlightenment Period) และมีบทบาทสำคัญในการสร้างสังคมประชาธิปไตยทั่วโลก โดยพยายามสร้างสมดุลระหว่างสิทธิส่วนบุคคลและสวัสดิการส่วนรวม พร้อมกับการตั้งคำถามได้ โดยอิงจากความเชื่อที่ว่า มนุษย์ถูกساปให้มีเสรีภาพ (Jean-Paul Sartre, 1973) เมื่อเป็นเช่นนี้ มนุษย์จึงต้องมีความรับผิดชอบต่อการเลือกและการตัดสินใจนั้น ไม่ว่าจะเลือกหรือตัดสินใจอะไรก็ตามจึงต้องมีการพิจารณาว่าอย่างไรจึงจะสามารถควบคุมเสรีภาพให้ถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์นั้น ๆ ได้ เสรีภาพจึงมาพร้อม ๆ กับความรับผิดชอบต่อการกระทำ โดยตัวละครหลักของเรื่องอย่าง อามูโร่ สะท้อนแนวคิดของเสรีนิยมได้เด่นชัดที่สุดและมีการตั้งคำถามต่อการกระทำของเขาอยู่เสมอ ว่ามาพร้อมกับเสรีภาพในการเลือกแล้วหรือไม่ และถ้าเลือกแล้ว เมื่อมีเจ้าหน้าที่เสียชีวิตลงในการทำสงคราม การเลือกที่จะทำสงครามนั้น ความตาย การสูญเสีย นั้นถูกนับว่าเป็นความรับผิดชอบที่ต้องตามมาหรือไม่

ในทางกลับกัน อนุรักษนิยมให้ความสำคัญกับประเพณี ความมั่นคง และการรักษาสถาบันและค่านิยมที่มั่นคง มั่นใจให้คุณค่ากับความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยมีกสนับสนุนการรักษาลำดับชั้นทางสังคมและค่านิยมทางศีลธรรมดั้งเดิม โดยเห็นได้อย่างชัดเจนบทสนทนาทางทหารที่มีระบบการเคารพในลำดับชั้น (Hierarchy) การยึดมั่นในระเบียบวินัย ซึ่งแนวคิดนี้สื่อสารออกมาในการแสดงความเคารพตามลำดับชั้นของทหารทั้งสองฝั่ง เช่นในสถานการณ์ในการ์ตูน ว่าด้วยการมีนายทหารคนหนึ่งสื่อสารให้กับบรรดาตัวละครถึงกฎทางทหาร การให้ความสำคัญกับลำดับชั้น และยึดมั่นในระเบียบนิยม ทำให้ตัวละครเอกแสดงสีหน้าไม่พอใจ และมีการมอบยศให้กับทหารที่เสียชีวิตในการรบ

ภาพของลัทธิฟาสซิสต์เป็นรูปแบบสุดโต่งของลัทธิชาตินิยมเผด็จการที่เกิดขึ้นในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 อุดมการณ์ฟาสซิสต์มีลักษณะเป็นผู้นำที่เข้มแข็ง การปฏิเสธประชาธิปไตยแบบเสรีนิยม และความเชื่อในอำนาจสูงสุดของประเทศหรือเชื้อชาติ เราจะเห็นได้จากรัฐช็อน ที่ปกครองโดยผู้นำฟาสซิสต์ไม่ประสบความสำเร็จและมักมีจุดจบที่โหดร้าย เช่นตัวกิเรน ซาบี ที่ถูกสังหารโดยน้องสาวที่ต้องการยึดอำนาจต่อ หรือตัวของแควสวัสที่มีแนวคิดเชิดชูมนุษย์พันธุ์ใหม่ให้ปกครอง ก็ไม่ประสบความสำเร็จ สะท้อนให้เห็นว่าลัทธิฟาสซิสต์มีการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติและชาติพันธุ์ เพราะลัทธิฟาสซิสต์มักจะส่งเสริมความเหนือกว่าและการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติหรือชาติพันธุ์ ผ่านทางารเชิดชูแนวคิดมนุษย์พันธุ์ใหม่ตามเนื้อเรื่อง และสร้างความแตกแยกภายในสังคม และบ่อนทำลายความสามัคคีทางสังคม พร้อมกันนั้น มีการแสดงถึงอำนาจนิยมและการขาดการตรวจสอบและถ่วงดุล ระบอบฟาสซิสต์มักจะรวมอำนาจไว้ในมือของผู้นำหรือพรรค

เดียว ส่งผลให้ขาดการตรวจสอบและถ่วงดุล การกระจุกตัวของอำนาจนี้อาจนำไปสู่การคอร์รัปชัน การใช้ อำนาจโดยมิชอบ และการกีดเซาะสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล

ลัทธิล่าอาณานิคมแม้ว่าจะไม่ใช่อุดมการณ์ในตัวเอง แต่ก็ยังเป็นแนวปฏิบัติทางประวัติศาสตร์ที่ เกี่ยวข้องกับการครอบงำและการแสวงหาผลประโยชน์ของประเทศหรือภูมิภาคหนึ่งโดยอีกประเทศหนึ่ง มหาอำนาจในอาณานิคมพยายามขยายอิทธิพลทางการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมเหนือดินแดนอาณานิคม ซึ่งมักส่งผลให้เกิดการกดขี่และทำให้ประชากรพื้นเมืองอยู่ชายขอบและเกิดความไม่มั่นคง ปลอดภัย และความไม่แน่นอนแก่ทั้งเจ้าอาณานิคม และอาณานิคม ตัวอย่างเช่น เหตุการณ์อุกกาบาตพุ่งชนอาณานิคม ทำให้อาณานิคมเสียหายมีผู้เสียชีวิต และผลผลิตทางการเกษตรได้รับความเสียหาย ทำให้เกิดความวุ่นวาย ภายในโคโลนี โดยสะท้อนออกมาเป็นฉากภายในสภาของซีออน มีการกล่าวโจมตีความผิดพลาดแก่เจ้า อาณานิคม หรือก็คือสหพันธรัฐ พร้อมกันนั้นสมาชิกสภาต่างตะโกนว่าแยกตัวเป็นเอกราช และนำไปสู่ สงคราม และก่อให้เกิดความไม่พอใจแก่นายทหารและต้องการผู้รับผิดชอบกับเหตุการณ์นี้ จึงแสดงให้เห็น ว่าสหพันธรัฐซึ่งเป็นเมืองแม่ไม่มีความสามารถในการปราบปรามหรือควบคุมโคโลนีได้สมบูรณ์ ไม่ สามารถใช้กำลังในการจัดการกับปัญหาในอาณานิคมได้อย่างเด็ดขาด ทำให้อาณานิคมเองอาจจะมีความ สู้มเสี่ยงและเกิดความพยายามที่จะแยกตัวและพัฒนาไปสู่ความเป็นฟาสซิสต์ หรือแนวคิดอื่นๆ ต่อไปได้ (สะท้อนให้เห็นหลังจากไคคุนเสียชีวิต เกิดกลุ่มคนที่รวมตัวกันเรียกร้องเอกราชซึ่งสรรเสริญตัวบุคคลอย่าง ไคคุน และมีแนวโน้มที่จะเป็นการเชิดชูตัวบุคคลแบบฟาสซิสต์)

ผลการวิจัย ทางผู้วิจัยได้ทำการสรุปและแสดงให้เห็นว่าความคิดทางการเมืองที่ปรากฏในการ์ตูน เรื่องนี้มีด้วยกันหลายแนวคิด อันได้แก่ แนวคิดเสรีนิยม (Liberalism), แนวคิดอนุรักษนิยม (Conservatism) แนวคิดฟาสซิสต์ (Fascism) แนวคิดอาณานิคม (Colonialism) โดยเฉพาะแนวคิดแบบฟาสซิสต์ผ่านตัวละคร “แคสวัต” และ “กิเลน ซาบี” ที่เห็นว่าอำนาจสูงสุดควรอยู่ที่ผู้ปกครองอย่างเต็มที่ เพราะเป็นทางเดียวที่รักษา ความสงบเรียบร้อยภายในรัฐ และแนวคิดเสรีนิยมผ่านตัวละครอย่าง “อาร์โม” ที่เห็นว่ามนุษย์แต่ละคนย่อม มีเจตจำนงของตัวเอง และความเป็นมนุษย์เป็นลักษณะเฉพาะ ไม่สามารถแทนที่กันได้ แต่ตามทัศนะของ ผู้วิจัยกลับต่อต้านแนวคิดฟาสซิสต์ และสนับสนุนแนวคิดเสรีนิยมที่เห็นได้จากรัฐซีออนที่ปกครองผ่านผู้นำ ฟาสซิสต์ไม่ประสบความสำเร็จและมักมีจุดจบที่โหดร้ายและแนวคิดเสรีนิยมสามารถเอาชนะตัวละครที่มี แนวคิดอนุรักษนิยม และฟาสซิสต์ ได้เสมอ

จากแนวคิดพื้นฐานของอุดมการณ์ทางการเมือง ทางผู้วิจัยเองสนับสนุนให้เกิดการเปรียบเทียบภาพ การสร้างความเข้าใจ และการมองภาพรวมของอุดมการณ์การเมือง และสถานการณ์ทางการเมืองให้เกิด ความเข้าใจในรูปแบบที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการตระหนักในสิทธิเสรีภาพที่มากขึ้นตามแนวคิดเสรีนิยม (Liberalism), การให้ความสำคัญกับระเบียบ วัฒนธรรมเก่า ๆ ยึดถือมาชาติดั้งเดิมของแนวคิดอนุรักษนิยม

(Conservatism), การเกิดขึ้นตามลำดับชั้นแบบแนวคิดฟาสซิสต์ (Fascism), และการพยายามเข้ายึดครองพื้นที่ทางความคิด หรือทางเศรษฐกิจแบบแนวคิดอาณานิคม (Colonialism) ทางผู้วิจัยเองหวังว่างานวิจัยฉบับนี้ จะสามารถทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจและมองสถานการณ์ในปัจจุบันได้

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1. งานวิจัยฉบับนี้เป็นงานวิจัยที่ได้รับแรงบันดาลใจจากการเปรียบเทียบแนวคิดอุดมการณ์ทางการเมือง เปรียบเทียบกันกับสภาวะภายในของการ์ตูน ที่เป็นสื่อ มีความสามารถในการเข้าถึงบุคคลได้อย่างหลากหลายเพศ หลากหลายกลุ่มและช่วงวัย ทำให้มีความง่ายในการสื่อสารแนวคิดอุดมการณ์ทางการเมืองที่อาจจะซับซ้อนให้เป็นเรื่องง่ายผ่านทางการ์ตูนที่มีความร่วมสมัย ทั้งนี้งานวิจัยฉบับนี้เองยังต้องเพิ่มความละเอียดเชิงลึก และอุดมการณ์ทางการเมืองที่หลากหลายมากขึ้น และซับซ้อนในปัจจุบันลงไป

2. งานวิจัยฉบับนี้ ต้องการชี้ให้เห็นถึงการยกระดับการสื่อสารแนวคิดอุดมการณ์ทางการเมือง ผ่านการสื่อสารด้วยตัวละครของการ์ตูน ทำให้ลดกำแพงที่มีความยากในการสื่อสาร ความซับซ้อนแนวคิดทางการเมืองรวมถึงแนวคิดทางปรัชญาที่อาจเกิดขึ้นในการ์ตูนเล่มนี้ และอาจจะมีความสอดคล้องกันกับแนวคิดอุดมการณ์ทางการเมืองหรือปรัชญาระดับโลกได้ ทำให้สามารถนำไปสื่อสารและขยายความในการตีความทำลงสื่อต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่สำหรับงานในอนาคตอาจจะต้องมีการเพิ่มรายละเอียดหรือรูปแบบของสื่ออื่น ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย อาทิ ไลฟ์โนเวล ละครสั้น เพลง เป็นต้น

3. งานวิจัยชิ้นนี้ทางผู้วิจัยเองตระหนักได้ถึงความหลากหลายของการเกิดขึ้นของอุดมการณ์ทางการเมืองที่ผู้เขียนต้องการสื่อสารในช่วงปี 1979 – 2023 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความน่ากลัวในระบอบฟาสซิสต์ที่เคยเกิดขึ้น และการพยายามสื่อสารให้แก่ผู้อ่านเข้าใจในรูปแบบของกระบวนการทางการเมืองที่เกิดขึ้น รวมถึงความสำคัญของระบอบเสรีนิยมที่เข้ามาขับเคลื่อนโลกในสังคมปัจจุบัน แต่ในงานวิจัยในอนาคตต้องมีการเพิ่มรายละเอียดแนวคิดทางการเมืองที่มีความหลากหลายและซับซ้อนขึ้นตามยุคสมัย

เอกสารอ้างอิง

- โยชิคาซุ ยาสึโกะ. (2522). โมบิลิสต์กันดั้ม ดิออริจิน (เล่มที่ 1-23). กรุงเทพฯ: สยามอินเตอร์คอมมิกส์
- เชาว์ ไพโรจน์โรจน์. (2530). *ลัทธิและอุดมการณ์ทางการเมือง*. ปทุมธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปรีชา ช้างขวัญยืน. (2533). *ปรัชญาแห่งอุดมการณ์ทางการเมือง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมใจ ไพโรจน์ธีระรัฐ. (2536). *กำเนิดและสิ้นสุดระบอบอาณานิคม* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุภาพร พลาลัย. (2549). ผู้ใหญ่มากับทุ่งหมาเมิน: การ์ตูนการเมือง เรื่องหยิกเกมหยอก. *วรรณวิทัศน์*, 6, 231-264.
- สุวริย์ ชิตะปรีชา. (2550). ค่านิยมทางเพศกับปริมาณการอ่านหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่นของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร. *วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 11(1), 50-58
- สมเกียรติ วันทะนะ. (2551). *อุดมการณ์ทางการเมืองร่วมสมัย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อักษรข้าวสวย.
- บรรณกร จันทรพิณ. (2563). ความคิดทางการเมืองในหนังสือการ์ตูนเรื่อง “วันพีซ” ของเออิจิโระ โอเดะ. *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์*, 7(1), 36-54
- สุลักษณ์ ศิวรักษ์. (2564). *อธิบายแนวคิดปรัชญาการเมืองฝรั่ง* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สยามปริทัศน์.
- สันติภาพ ชำรัมย์. (2564). ภาพสะท้อนการเมืองไทยจากการ์ตูนล้อการเมืองของอรุณ วัชรสวัสดิ์. *วิชรวรรณสาร*, 5(2), 209-236.
- รัชพล เลาสุขศรี. (2565). วิเคราะห์อุดมการณ์ทางการเมืองของผู้วิจารณ์เรื่องนารูโตะ คุนิสึกิษาตัวละคร อุซึมากิ นารูโตะ กับ อุจิเงะ ซาสึเกะ. *วารสารรัฐศาสตร์พิจารณา*, 9(17), 26-42.
- รัชพล พันธุ์พงศ์แข็ง และ สมเกียรติ วันทะนะ. (2565). ความคิดทางการเมืองในหนังสือการ์ตูนเรื่อง "ผ่าพิภพไททัน". *วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์*, 5(2), 52-65.
- เอกรงค์ ปิ่นพงษ์. (2566). พลังการสื่อสารผ่านแนวคิดอำนาจละมุน (Soft power) ของประเทศญี่ปุ่นในหนังสือการ์ตูนยอดตีพิมพ์อันดับ 1 ของโลก “วันพีซ”. *วารสารนิเทศศาสตร์ปริทัศน์*, 27(2), 51-64.

การศึกษาความสัมพันธ์ของทรัพยากรน้ำกับการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยว
ในสิบปีข้างหน้าของพื้นที่ 5 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

**The Study of the Relationship between Water Resources and the Increasing of Number
of Tourists toward the Next Decade in 5 Provinces of North-eastern Part**

นพปฎล ธาระวานิช¹ /Noppadol Dharawanij

นงเยาว์ ชาญณรงค์² /Nongyao Charnnarong

ลักขณวัต ปาละรัตน์³ /Laksanawat Palaratana

ก้องสกล กวินรวีกุล⁴ /Kongsakol Kawinraweekun

บทคัดย่อ

รายงานการวิจัยนี้มีจุดประสงค์ในการตรวจสอบสถานการณ์น้ำและผลกระทบของน้ำต่อการท่องเที่ยว ดำรวจปริมาณแหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำและลำคลอง รวมทั้งปริมาณน้ำฝนของพื้นที่ ศึกษาความเพียงพอในการอุปโภคและบริโภคจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวและผลกระทบของน้ำที่จะเกิดขึ้นทั้งน้ำท่วมและภัยแล้งในสิบปีข้างหน้า โดยใช้การวิจัยแบบผสม ได้แก่ การวิจัยเชิงสำรวจและการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสัมภาษณ์โดยใช้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 100 คน จากภาครัฐและภาคผู้ประกอบการและประชาชนในพื้นที่ จากนั้นดำเนินการจัดทำสนทนากลุ่มจำนวนทั้งสิ้น 580 คน เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการจัดทำแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับน้ำในอีกสิบปีข้างหน้า ผลการวิจัยพบว่า ในช่วงพ.ศ. 2558 – 2561 และช่วงการระบาดของเชื้อ COVID-19 พ.ศ. 2562 – พ.ศ. 2563 ปริมาณน้ำมีเพียงพอไม่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่ มีเพียงการเกิดน้ำท่วมใน 2 จังหวัด ได้แก่ อุบลราชธานี และอำนาจเจริญ ในอนาคต แม้ว่า ประชาชนในพื้นที่และจำนวนนักท่องเที่ยวจะเพิ่มมากขึ้นแต่ไม่ส่งผล

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาการจัดการการท่องเที่ยวและการบริการ วิทยาลัยการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยรังสิต

Assistant Professor at Tourism and Hospitality Program, College of Tourism and Hospitality, Rangsit University,

E-mail: dharawanij@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Associate Professor, Faculty of Humanities, Ramkhamhaeng University, E mail : nongyao.exam@rumail.ru.ac.th

³ รองศาสตราจารย์ ดร. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Associate Professor Dr., Faculty of Humanities, Ramkhamhaeng University, E mail : laksanawat@gmail.com

⁴ อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Lecturer, Faculty of Humanities, Ramkhamhaeng University, E mail : kongsakon.k@rumail.ru.ac.th

* Manuscript received April 28, 2023; revised May 29, 2023 and accepted June 30, 2023

กระทบต่อการใช้น้ำในพื้นที่แต่อย่างใด ภาครัฐควรมีการวางแผนรองรับการเกิดภัยแล้งหรืออุทกภัยในอนาคตเพื่อที่จะวางแผนและควบคุมให้ได้ นอกจากนี้ ควรมีการส่งเสริมฟื้นฟูการท่องเที่ยวให้กลับคืนมาเพื่อส่งเสริมให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นในพื้นที่

คำสำคัญ: ทรัพยากรน้ำ, ปริมาณนักท่องเที่ยว, ผลกระทบที่เกิดจากน้ำ

Abstract

The paper aimed to survey the number of rivers, canals and water resources including the amount of rain, study the sufficient of water consumed for the increasing number of tourists and the impact of natural water: flooding and drought to the area for the next decade. This research was mixed methods: the survey research and qualitative research. An interview was a tool used 100 stakeholders: government and private organizations and local people, and focus group of 580 key informants. Data collected were analysed to set up a strategic plan for the area to reserve water for the next decade .As a result, the researcher found that, in the period between 2015 – 2018 and during the pandemic of COVID-19 in 2019-2021, the amount of water was sufficient for tourism industry, there was major impact of flooding occurred in Ubonratchathani and Amnatcharoen Provinces; water supply not impact to the area. For the next decade, the number of populations and tourists will increase related to the water supply, however, the authorized organizations should be concerned both drought or flooding and find the way to control and solve the problems .Furthermore, travel by water to see the way of lives should be restored to promote the number of tourists in the area.

Keywords: Water resources, number of tourists, water impacts

บทนำ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยประกอบด้วย 20 จังหวัด โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอนใหญ่ ๆ ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนและภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2563) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางถึงตอนล่างที่มีพื้นที่ติดต่อกับแม่น้ำโขงมี 5 จังหวัด ดังนี้ จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดสกลนคร จังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดอำนาจเจริญ

ในแต่ละจังหวัดมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายจำนวนมากสามารถแบ่งได้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2552) ซึ่งมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาไปท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก

ภาพที่ 1 แผนที่แสดงที่ตั้งของ 5 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ติดกับแม่น้ำโขง

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและความน่าสนใจในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้ง 5 จังหวัดมีดังนี้ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2552)

1. จังหวัดนครพนมมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ เช่น หาดทรายทองศรีโคตรบูรณ์ อุทยานแห่งชาติภูสิงห์ เป็นต้น แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น วัดนักบุญอันนา พระธาตุพนม พระนครเรณู เป็นต้น แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น สวนหลวงรัชกาลที่ 9 หมู่บ้านมิตรภาพไทย – เวียดนาม และยังมีเทศกาล งานประเพณีที่สำคัญ เช่น งานนมัสการพระธาตุพนม ประเพณีไหลเรือไฟ เป็นต้น
2. จังหวัดมุกดาหารมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติภูผาเทิบ น้ำตกแก่งโพธิ์วนอุทยานดงบังอี เป็นต้น แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น วัดมณีมาวาส สักการสถานพระมารดาแห่งมรณสักขีประเทศไทย แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ชุมชนชาวผู้ไทบ้านภู หอแก้วมุกดาหาร เป็นต้น และยังมีเทศกาล งานประเพณีที่สำคัญ เช่น งานประเพณีแข่งเรือออกพรรษาเชื่อมสัมพันธ์ไทย – ลาว งานปีไหมไทย – ลาวสองฝั่งโขงสามแผ่นดิน เป็นต้น
3. จังหวัดสกลนครมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ เช่น ถ้ำเสรีไทย น้ำตกเก้าชั้น เป็นต้น แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น พระธาตุเชิงชุม พระธาตุนารายณ์เจงเวง แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น เขื่อนน้ำพุง พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ และยังมีเทศกาล งานประเพณีที่สำคัญ เช่น งานเทศกาลแห่ดาวคริสต์มาส งานประเพณีแห่ปราสาทผึ้ง เป็นต้น
4. จังหวัดอุบลราชธานีมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ เช่น แก่งสะพือ น้ำตกแสงจันทร์ สามพันโบก เป็นต้น แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น ผาแต้ม วัดป่านาชาติ วัดสุปฏิหารามวรวิหาร เป็นต้น แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น เขื่อนปากมูล เขื่อนสิรินธร เป็นต้นและยังมีเทศกาลและงานประเพณีที่สำคัญ เช่น งานประเพณีแห่เทียนพรรษา เป็นต้น

5. จังหวัดอำนาจเจริญมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ เช่น แก่งหินชัน วนอุทยานภูสิงห์ แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น พุทธอุทยานพระมงคลมิ่ง ศาลหลักเมือง เป็นต้น แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ศูนย์ศิลปาชีพบ้านสร้างถ่อนอก เป็นต้น และยังมีเทศกาล งานประเพณีที่สำคัญ เช่น งานประเพณีบุญคูณลาน งานประเพณีฮิดสิบสอง เป็นต้น

นอกจากนี้แต่ละจังหวัดยังมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวและการบริการ โดยมีโรงแรมขนาดใหญ่จำนวน 60 แห่ง สถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวจำนวน 160 บริษัท มีการคมนาคม มีเส้นทางคมนาคมขนส่งทั้งทางบกและทางอากาศ มีสนามบินนครพนม มีสนามบินนานาชาตินครพนม รองรับผู้โดยสารได้วันละประมาณ 1,400 คน มีจำนวนเที่ยวบินวันละ 7 เที่ยวบิน สนามบินนานาชาติสกลนคร รองรับผู้โดยสารได้วันละ 1,400 คน มีจำนวนเที่ยวบินวันละ 7 เที่ยวบิน และสนามบินนานาชาติอุบลราชธานี รองรับผู้โดยสารได้วันละ 1,500 คน มีจำนวนเที่ยวบิน 18 เที่ยวบินต่อวัน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2552)

สถิตินักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวย้อนหลัง (พ.ศ. 2558 – พ.ศ. 2561) (กรมการท่องเที่ยว, 2565) ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ พ.ศ 2558 – พ.ศ. 2561

จังหวัด	นักท่องเที่ยว/ รายได้	สถิติจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้			
		2558	2559	2560	2561
นครพนม	นักท่องเที่ยว	396,652	411,791	430,483	456,478
	รายได้	1,555.73	1,690.86	1,908.82	2,136.23
มุกดาหาร	นักท่องเที่ยว	518,361	533,010	564,894	589,891
	รายได้	2,648.29	2,835.91	3,172.22	3,498.45
สกลนคร	นักท่องเที่ยว	585,946	599,885	631,207	697,419
	รายได้	1,781.00	1,894.70	2,137.13	2,407.00
อุบลราชธานี	นักท่องเที่ยว	1,059,689	1,109,521	1,385,826	1,428,571
	รายได้	5,664.72	6,049.39	7,375.12	7,999.25
อำนาจเจริญ	นักท่องเที่ยว	88,579	90,310	101,047	102,316
	รายได้	372.39	383.25	429.93	453.14

ที่มา: กรมการท่องเที่ยว, 2562

จากตารางที่ 1 พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปีเช่นเดียวกับรายได้ที่เพิ่มขึ้นทุกปีเช่นกัน โดยจังหวัดที่จำนวนนักท่องเที่ยวมากที่สุดและมีรายได้สูงสุด ได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดที่จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้น้อยที่สุด ได้แก่ จังหวัดอำนาจเจริญ

หลังจากเกิดเชื้อไวรัส COVID-19 ระบาดในปีพ.ศ. 2562 ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ลดลง ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้ จังหวัดนครพนมมีนักท่องเที่ยวไทยลดลงร้อยละ 35.85 รายได้ลดลงร้อยละ 43.51 นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติลดลงร้อยละ 85.25 และรายได้ลดลงร้อยละ 84.83 จังหวัดมุกดาหารมีนักท่องเที่ยวไทยลดลงร้อยละ 56.65 รายได้ลดลงร้อยละ 43.51 นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติลดลงร้อยละ 85.25 และรายได้ลดลงร้อยละ 84.83 (กรมการท่องเที่ยว, 2565) จังหวัดสกลนครมีนักท่องเที่ยวไทยลดลงร้อยละ 37.50 รายได้ลดลงร้อยละ 47.04 นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติลดลงร้อยละ 80.40 และรายได้ลดลงร้อยละ 82.69 จังหวัดอุบลราชธานีมีนักท่องเที่ยวไทยลดลงร้อยละ 50.99 รายได้ลดลงร้อยละ 55.96 นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติลดลงร้อยละ 77.11 และรายได้ลดลงร้อยละ 73.27 และจังหวัดอำนาจเจริญมีนักท่องเที่ยวไทยลดลงร้อยละ 48.98 รายได้ลดลงร้อยละ 50.27 นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติลดลงร้อยละ 8.42 และรายได้ลดลงร้อยละ 87.68

นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเริ่มเดินทางกลับมาท่องเที่ยวในพื้นที่ตั้งแต่ พ.ศ. 2564 เป็นต้นมา และมีแนวโน้มที่จะกลับมาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2565 เป็นต้นไป ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาว่า หากจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นในอัตราใกล้เคียงกับอัตราการเพิ่มในช่วงก่อนสถานการณ์ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 แล้ว

ผู้วิจัยได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ จากสทนช. จึงทำการศึกษาว่า แหล่งน้ำธรรมชาติในพื้นที่ ปริมาณน้ำฝน ความสามารถในการผลิตน้ำประปาเพื่อผู้ประกอบการที่ใช้น้ำเพื่อการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในช่วงสิบปีที่ผ่านมามีความเพียงพอและสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสมหรือไม่มีปัญหาด้านภัยธรรมชาติที่เกิดจากน้ำมากน้อยเพียงใด และมีผลกระทบอย่างไรกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ และในอีกสิบปีข้างหน้าแหล่งทรัพยากรน้ำธรรมชาติ ปริมาณน้ำฝนและการผลิตน้ำประปาเพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคในภาคการท่องเที่ยวจะเป็นในทิศทางใด มีความสามารถในการรองรับการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวหรือไม่ และภาครัฐมีการวางแผนป้องกันและแก้ไขผลกระทบที่เกิดจากน้ำในด้านภัยแล้งและภัยพิบัติน้ำท่วมที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตอย่างไรบ้าง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. สำรวจปริมาณแหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำและลำคลอง รวมทั้งปริมาณน้ำฝนของพื้นที่
2. ศึกษาความเพียงพอของน้ำในการอุปโภคและบริโภคจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยว
3. ศึกษาผลกระทบของน้ำที่จะเกิดขึ้นทั้งน้ำท่วมและภัยแล้งในอีกสิบปีข้างหน้า เพื่อเตรียมการรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่จะเพิ่มขึ้น

ระเบียบวิธีการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมโดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจและเชิงคุณภาพ ซึ่งการวิจัยเชิงสำรวจเป็นการเก็บข้อมูลสถิติจากเอกสารและข้อมูลทางสถิติตั้งแต่ปีพ.ศ. 2558 จนถึงพ.ศ. 2563 การวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์แบบเจาะจงเป็นเครื่องมือ โดยเก็บจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งจากภาครัฐและ

ประชาชนในพื้นที่ จำนวน 100 คน มีข้อคำถามแบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ตอนที่ 2 ข้อมูลการใช้ น้ำ และตอนที่ 3 ข้อมูลด้านผลกระทบที่เกิดจากภัยธรรมชาติที่เกิดจากน้ำ เก็บข้อมูลระหว่างเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน 2564 การสนทนากลุ่มเก็บข้อมูลในพื้นที่ระหว่างเดือนตุลาคมถึงเดือนพฤศจิกายน 2564 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มภาครัฐ ได้แก่ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กรมการค้าภายใน กรมการค้าระหว่างประเทศ กรมชลประทาน การประปาส่วนภูมิภาค สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ โรงพยาบาลของรัฐ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อ.บ.จ.) ทั้ง 5 จังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล (อ.บ.ต.) สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด สำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในพื้นที่ จำนวน 297 คน และกลุ่มภาคผู้ประกอบการ ได้แก่ บริษัทน้ำเขียว โรงพยาบาลเอกชน สถาบันเทิง สถานที่พักผ่อนผู้ประกอบการร้านอาหารและภัตตาคาร และประชาชนในพื้นที่ 5 จังหวัดจำนวน 283 คน จากนั้นทำการสนทนากลุ่มภาครัฐจำนวน 297 คนโดยจัด 5 ครั้งและกลุ่มภาคผู้ประกอบการและประชาชนในพื้นที่จำนวน 283 คน ซึ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งหมดเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่เท่านั้น (สุวงศ์ จันทวานิช, 2554) โดยจัด 5 ครั้งเพื่อให้ผลสรุปความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งจากภาครัฐและภาคผู้ประกอบการและประชาชนในพื้นที่

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการศึกษาสถานการณ์น้ำพบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีทรัพยากรน้ำธรรมชาติเป็นจำนวนมาก โดยมีแม่น้ำโขงเป็นแม่น้ำสายหลักที่มีต้นกำเนิดจากที่ราบสูงทิเบตและไหลผ่านภาคตะวันออกเฉียงเหนือตั้งแต่จังหวัดเลยลงมาถึงจังหวัดอุบลราชธานี ทำให้เป็นแม่น้ำสายหลักผ่านหลายประเทศเป็นแหล่งน้ำที่สำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังมีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสูง มีเทือกเขาด้านทิศใต้และทิศตะวันตกได้แก่ เทือกเขาฉะเชิงเทยาเย็น เทือกเขาภูพาน และเทือกเขาพนมดงรักทำให้เกิดลุ่มน้ำสำคัญ ได้แก่ ลุ่มน้ำมูลและลุ่มน้ำชีและยังมีแม่น้ำสาขาอีกเป็นจำนวนมาก แม่น้ำที่สำคัญได้แก่ แม่น้ำสงคราม (Wu, Darton, & Borthwick, 2015) ปริมาณน้ำฝนลุ่มน้ำโขงรายปีเฉลี่ย 1,682.41 มม. ซึ่งมีค่าสูงกว่าปริมาณน้ำฝนรายปีเฉลี่ยของประเทศไทย 1,467 มม. และสูงกว่าปริมาณฝนเฉลี่ยของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1,384 มม. (สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ, 2565) ปริมาณฝนรายปีเฉลี่ยในพื้นที่กลุ่มลุ่มน้ำสาขาน้ำหมัน-น้ำสานและกลุ่มลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำเลย มีค่าต่ำกว่าฝนเฉลี่ยค่อนข้างมาก คือมีปริมาณฝนเฉลี่ยประมาณ 1,201.05 – 1,286.44 มิลลิเมตร ส่วนในกลุ่มลุ่มน้ำสาขาที่เหลือ มีค่าปริมาณฝนเฉลี่ยระหว่าง 1,503.58 – 2,373.59 มิลลิเมตร ซึ่งสูงกว่าปริมาณฝนเฉลี่ยของประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มลุ่มน้ำสาขาห้วยเป-ห้วยหนึ่ง กลุ่มลุ่มน้ำสา แม่น้ำสงครามและกลุ่มลุ่มน้ำสาขาห้วยทวย บริเวณจังหวัดหนองคาย บึงกาฬ สกลนครและนครพนม ที่มีปริมาณฝนอยู่ในเกณฑ์สูงมาก ส่วนกลุ่มลุ่มน้ำสาขาน้ำโหมง-น้ำสวญ กลุ่มลุ่มน้ำสาขาห้วยหลวง บริเวณจังหวัดอุดรธานีและหนองบัวลำภูและกลุ่มลุ่มน้ำสาขาห้วยบาง

ทราย-ห้วยมุก บริเวณจังหวัดมุกดาหาร อำนาจเจริญและอุบลราชธานี จะมีปริมาณฝนอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยและยังคงสูงกว่าปริมาณฝนเฉลี่ยของประเทศ สำหรับแนวโน้มปริมาณฝนรายปีพิจารณาจากข้อมูลย้อนหลังพบว่า มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกพื้นที่ ยกเว้นสถานีจังหวัดมุกดาหารที่มีแนวโน้มลดลงเล็กน้อย ในฤดูฝน (พ.ค. – ต.ค.) มีฝนประมาณร้อยละ 90 ของฝนทั้งปี ตกมากที่สุดในเดือนสิงหาคม ประมาณร้อยละ 20 ของฝนทั้งปี ปริมาณฝนในฤดูฝนเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน แต่ลดลงในฤดูแล้ง จากการที่ปริมาณฝนเพิ่มขึ้นในฤดูฝนและเกิดการตกหนักเฉพาะพื้นที่บ่อยขึ้น ทำให้มีความเสี่ยงจากน้ำท่วมฉับพลันในพื้นที่ต้นน้ำและที่ลาดเชิงเขา มากกว่าอดีต ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงเป็นพื้นที่เกษตร จึงเป็นปัจจัยที่ทำให้ความรุนแรงเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมากและในพื้นที่ต้นน้ำก็มีความเสี่ยงที่จะมีความรุนแรงเพิ่มจากน้ำล้นตลิ่ง จากการที่น้ำหลากมีขนาดสูงสุดเพิ่มขึ้นและหลากจากต้นน้ำเร็วขึ้น ส่วนในฤดูแล้งที่ปริมาณฝนน้อยลง รวมถึงไม่มีแหล่งเก็บกักน้ำภายในพื้นที่เพียงพอ ก็เป็นสาเหตุทำให้มีโอกาสเกิดภัยแล้งรุนแรงกว่าในอดีต (UNEP DTU Partnership, 2018)

การศึกษาคุณภาพน้ำทั้งคุณภาพน้ำบนดินและน้ำใต้ดินตลอดจนการศึกษามลภาวะต่าง ๆ พบว่าคุณภาพน้ำในลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือมีแนวโน้มที่ดีขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558-2562 และอยู่ในเกณฑ์ประเภทที่ 3 (พอใช้) ถึงประเภทที่ 2 (ดี) (กรมควบคุมมลพิษ, 2563) (สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 9 และภาคที่ 12, 2563) (สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ, 2563) ส่วนคุณภาพน้ำใต้ดินพบว่า พื้นที่โดยส่วนใหญ่ในลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือสามารถให้น้ำบาดาลเพื่อการอุปโภคบริโภคได้อยู่ในเกณฑ์ดีประมาณร้อยละ 56 – ร้อยละ 95 ของพื้นที่และมีคุณภาพที่เหมาะสมกับการอุปโภคบริโภค ($TDS < 500$ ส่วนในล้านส่วน) (สำนักพัฒนาน้ำบาดาล กรมทรัพยากรน้ำบาดาล, 2563)

มลพิษทางน้ำที่มีการรวบรวมข้อมูลคุณภาพน้ำผิวดินของแม่น้ำสำคัญทั้งหมดที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งมีการประเมินคุณภาพน้ำโดยใช้ดัชนีคุณภาพน้ำทั่วไป (WQI) จากการรวมคะแนนดัชนีคุณภาพน้ำ 8 พารามิเตอร์ ได้แก่ ความเป็นกรด-ด่าง (pH), ออกซิเจนละลายน้ำ (DO), ของแข็งทั้งหมด (Total Solid, TS), แบคทีเรียกลุ่มเฟคัลโคลิฟอร์ม (Fecal Coliform Bacteria, FCB), ไนเตรท (NO_3^-), ฟอสฟอรัสทั้งหมด (TP), ของแข็งแขวนลอย (SS), และความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (Biological Oxygen Demand, BOD) พบว่า คุณภาพน้ำแต่ละกลุ่มลุ่มน้ำสาขาทั้ง 9 กลุ่มลุ่มน้ำส่วนใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ใกล้เคียงกัน โดยคุณภาพน้ำในแต่ละกลุ่มลุ่มน้ำสาขามีแนวโน้มที่ดีขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 – 2562 และอยู่ในเกณฑ์ประเภทที่ 3 (พอใช้) ถึงประเภทที่ 2 (ดี) ขณะที่ในปี 2563 คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำของบางกลุ่มลุ่มน้ำที่มีแนวโน้มเสื่อมโทรมลง (สำนักพัฒนาน้ำบาดาล กรมทรัพยากรน้ำบาดาล, 2563)

ระบบประปาภูมิภาคในพื้นที่ 5 จังหวัดลุ่มน้ำภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า แหล่งน้ำเขื่อนน้ำอูน อ่างเก็บน้ำห้วยทราย ห้วยยาง หนองพะเนา ึงฟ้าแลบ และบ่อบาดาล แม่น้ำสงครามและบ่อบาดาลสามารถผลิตน้ำให้กับการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพังโคน สาขาว่างแดนดิน สาขาศรีสงครามและสาขาศรีเชียงใหม่ได้รวม 8,354,664 ลูกบาศก์เมตรต่อปี โดยมีผู้ใช้น้ำทั้งสิ้น 30,467 ราย เฉลี่ย 217.50 ลิตรต่อคน

ต่อวัน การประปาส่วนภูมิภาคสาขาโพนพิสัยสามารถผลิตน้ำประปาจากแม่น้ำโขงผลิตได้ 2,390,677 ลูกบาศก์เมตรต่อปี โดยมีผู้ใช้น้ำทั้งสิ้น 8,210 ราย เฉลี่ย 202 ลิตรต่อคนต่อวัน การประปาส่วนภูมิภาค นครพนมสามารถผลิตน้ำประปาจากแม่น้ำโขงได้ 4,923,924 ลูกบาศก์เมตรต่อปี โดยมีผู้ใช้น้ำทั้งสิ้น 15,877 ราย เฉลี่ย 286 ลิตรต่อคนต่อวัน การประปาส่วนภูมิภาค สาขาสกลนครสามารถผลิตน้ำได้ 8,793,895 ลูกบาศก์เมตรต่อปี โดยมีผู้ใช้น้ำทั้งสิ้น 23,597 ราย เฉลี่ย 348 ลิตรต่อคนต่อวัน การประปาส่วนภูมิภาค สาขาธาตุพนมสามารถผลิตน้ำได้ 3,349,520 ลูกบาศก์เมตรต่อปี โดยมีผู้ใช้น้ำทั้งสิ้น 11,462 ราย เฉลี่ย 241 ลิตรต่อคนต่อวัน การประปาส่วนภูมิภาค สาขามุกดาหารสามารถผลิตน้ำได้ 7,956,540 ลูกบาศก์เมตรต่อปี โดยมีผู้ใช้น้ำทั้งสิ้น 18,294 ราย เฉลี่ย 229 ลิตรต่อคนต่อวันและการประปาส่วนภูมิภาค สาขาเขมราฐสามารถผลิตน้ำได้ 2,349,975 ลูกบาศก์เมตรต่อปี โดยมีผู้ใช้น้ำทั้งสิ้น 8,019 ราย เฉลี่ย 1798 ลิตรต่อคนต่อวัน (สำนักงานประปาภูมิภาค, 2565)

ความต้องการน้ำ พบว่า ความต้องการใช้น้ำเพื่อการท่องเที่ยวในปัจจุบันช่วงฤดูฝนเท่ากับ 4.25 ล้าน ลบ.ม. ในฤดูแล้งเท่ากับ 4.25 ล้านลบ.ม. รายปีเท่ากับ 8.50 ล้านลบ.ม. ดังนั้น ในอีก 10 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2575) ความต้องการใช้น้ำเพื่อการท่องเที่ยว ช่วงฤดูฝนเท่ากับ 5.23 ล้านลบ.ม. ช่วงฤดูแล้งเท่ากับ 5.22 ล้านลบ.ม. และรายปีเท่ากับ 10.45 ล้านลบ.ม.

สภาวะฝนทิ้งช่วงของกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือถือว่า เป็นเหตุการณ์ที่ไม่อยู่ในระดับรุนแรง โดยกลุ่มน้ำสาขาบริเวณจังหวัดมุกดาหารและอำนาจเจริญ มีโอกาสเกิดสภาวะฝนทิ้งช่วงมากกว่ากลุ่มน้ำสาขาอื่น ๆ จากสถิติพบว่า เคยเกิดขึ้น 10 ครั้ง ในรอบ 10 ปี ส่วนกลุ่มน้ำสาขาบริเวณจังหวัดนครพนมและสกลนคร เป็นกลุ่มน้ำสาขาที่มีโอกาสเกิดสภาวะฝนทิ้งช่วงน้อย จากสถิติพบว่า เคยเกิดขึ้น 5 ครั้ง ในรอบ 10 ปี (สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ, 2565) ส่วนภาวะน้ำท่วมต้องเฝ้าระวังพื้นที่ที่เคยถูกน้ำท่วมจากภัยธรรมชาติหลายครั้งได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดอำนาจเจริญ

ผลการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งจากภาครัฐและภาคผู้ประกอบการและประชาชนในพื้นที่จำนวน 100 คน แบ่งออกเป็นภาครัฐ จากการสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐมีรายละเอียดดังนี้ ภาครัฐเป็นผู้กำหนดนโยบาย การดูแลแหล่งน้ำธรรมชาติ การควบคุมการใช้น้ำ การผลิตน้ำประปาและการนำน้ำบาดาลมาใช้เพื่อให้มีความเพียงพอแก่ความต้องการในการใช้น้ำทั้งด้านการเกษตรและด้านการท่องเที่ยว ซึ่งไม่ปรากฏปัญหาหรือการร้องเรียนปัญหาการใช้น้ำจากผู้ประกอบการแต่อย่างใดในช่วงสิบปีที่ผ่านมา และคาดการณ์ว่า ในอนาคตสิบปีข้างหน้าการเพิ่มขึ้นของประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวก็ไม่ส่งผลกระทบในการผลิตน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภคทั้งในภาคการเกษตรและภาคการท่องเที่ยว ส่วนปัญหาเรื่องภัยแล้งในพื้นที่ ไม่พบปัญหาในพื้นที่แต่อย่างใดและในอนาคตอีกสิบปีข้างหน้าก็ไม่พบว่า จะเกิดผลกระทบใด ๆ ส่วนภัยพิบัติน้ำท่วมเคยเกิดขึ้นในบางพื้นที่ แต่ไม่ได้เกิดอย่างต่อเนื่องทุกปี ในอีกสิบปีข้างหน้าสามารถที่จะวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาได้ ส่วนภาคผู้ประกอบการและประชาชนในพื้นที่ พบว่า การทำงานของภาครัฐที่เป็นผู้กำหนดนโยบาย การดูแลแหล่งน้ำธรรมชาติ การควบคุมการใช้น้ำ การผลิตน้ำประปาและการ

นำน้ำบาดาลมาเพื่อให้บริการแก่ผู้ประกอบการและประชาชนในพื้นที่ที่ไม่มีปัญหาการขาดแคลนน้ำ การกระจายน้ำ และปัญหาในการใช้น้ำทั้งภาคการเกษตรและภาคการท่องเที่ยวก็ไม่มีปัญหาแต่อย่างใด ดังนั้น ในสิบปีข้างหน้า หากภาครัฐสามารถดำเนินนโยบายอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับความต้องการใช้น้ำที่เพิ่มมากขึ้นได้ ก็ไม่มีปัญหาแต่อย่างใดสอดคล้องกับภาครัฐที่สามารถควบคุมนโยบายและตอบสนองความต้องการการใช้น้ำแก่ภาคการเกษตรและภาคการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี การเพิ่มขึ้นของประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวมีอัตราการเพิ่มที่ไม่สูงมากนักสอดคล้องกับการควบคุมแหล่งน้ำ และการผลิตน้ำได้ในอัตราที่สอดคล้องต้องกันกับอัตราการเพิ่มจำนวนประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวในสิบปีข้างหน้า และภัยธรรมชาติที่เกิดจากน้ำได้แก่ ภัยแล้งและภัยพิบัติน้ำท่วมเกิดขึ้นในบางปีส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวไม่มากนัก และในสิบปีข้างหน้าภาครัฐสามารถวางแผนที่จะป้องกันและหาแนวทางแก้ไขไว้ล่วงหน้าแล้ว ไม่น่าจะมีผลกระทบทั้งภาคการเกษตรและภาคการท่องเที่ยวในสิบปีข้างหน้า

ผลสรุปการสนทนากลุ่มของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่แบ่งออกเป็น 2 การสนทนากลุ่มคือ ครั้งที่ 1 ภาครัฐ และครั้งที่ 2 ภาคผู้ประกอบการและประชาชนในพื้นที่มี ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงความคิดเห็นของการสนทนากลุ่มครั้งที่ 1

ครั้งที่	วัน/เวลา/สถานที่	จำนวน (คน)	กลุ่ม	สรุปข้อคิดเห็น
1	วันจันทร์ที่ 4 ตุลาคม พ.ศ. 2564 เวลา 08.30-16.00 น. ณ ห้องโกพลรัตน์ 1 โรงแรมอิมพีเรียลสกล ตำบล ธาตุเชิงชุม อำเภอเมือง สกลนคร จังหวัดสกลนคร	58	ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย ภาครัฐ	1. จัดหาและจัดสรรทรัพยากรน้ำอย่าง เป็นธรรมและมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน 2. ป้องกัน คุ้มครองและฟื้นฟูการ ให้บริการระบบนิเวศที่เชื่อมโยงกับ ทรัพยากรน้ำ
2	วันอังคารที่ 5 ตุลาคม พ.ศ. 2564 เวลา 08.30-16.00 น. ณ ห้องโกพลรัตน์ 1 โรงแรมอิมพีเรียลสกล ตำบล ธาตุเชิงชุม อำเภอเมือง สกลนคร จังหวัดสกลนคร	59	ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย ภาครัฐ	เหมือนกับครั้งที่ 1

3	วันพุธที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2564 เวลา 08.30-16.00 น. ณ ห้องโพนสวรรค์ โรงแรม พักพิง อิงโขง ตำบลอาจ สามารถ อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม	54	ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย ภาครัฐ	ข้อ 1 และ 2 เหมือนกับครั้งที่ 1 และ 2 เพิ่มข้อที่ 3 3. ส่งเสริมการปรับตัวของผู้ใช้น้ำต่อ ปัญหาด้านทรัพยากรน้ำและการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
4	วันพฤหัสบดีที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2564 เวลา 08.30-16.00 น. ณ ห้องนายเลิศ โรงแรมแอล เจ ดิเอมเมอร์ลิต ตำบลบู่ ง อำเภอมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ	65	ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย ภาครัฐ	ข้อ 1 ถึง 3 เหมือนกับครั้งที่ 1 – 3 เพิ่ม ข้อที่ 4 4. สร้างความเข้มแข็งและส่งเสริม ศักยภาพการบริหารจัดการลุ่มน้ำ
5	วันศุกร์ที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2564 เวลา 08.30-16.00 น. ณ ห้องนายเลิศ โรงแรม แอล เจ ดิเอมเมอร์ลิต ตำบล บู่ ง อำเภอมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ	61	ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย ภาครัฐ	เหมือนกับครั้งที่ 4

จากตารางที่ 3 สรุปได้ว่า เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องดำเนินการ 4 ด้านได้แก่ (1) จัดหาและจัดสรรทรัพยากรน้ำอย่างเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน (2) ป้องกัน คัดกรองและฟื้นฟูการให้บริการระบบนิเวศที่เชื่อมโยงกับทรัพยากรน้ำ (3) ส่งเสริมการปรับตัวของผู้ใช้น้ำต่อปัญหาด้านทรัพยากรน้ำและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและ (4) สร้างความเข้มแข็งและส่งเสริมศักยภาพการบริหารจัดการลุ่มน้ำ

ตารางที่ 4 แสดงความคิดเห็นของการสนทนากลุ่มครั้งที่ 2

ครั้งที่	วัน/เวลา/สถานที่	จำนวน (คน)	กลุ่ม	สรุปข้อคิดเห็น
1	วันจันทร์ที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2564 เวลา 08.30 - 16.00 น. ณ ห้องโกลด์รีตัน 1 โรงแรมอิมพีเรียลสกล ตำบล ธาตุเชิงชุม อำเภอเมือง สกลนคร จังหวัดสกลนคร	52	ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียภาค ผู้ประกอบการ และ ประชาชน ในพื้นที่	1. มีส่วนร่วมในแผนปฏิบัติการโดย ภาครัฐ 2. แก้ไขปัญหาความขัดแย้งและไกล่ เกลี่ยระหว่างผู้ใช้น้ำ
2	วันอังคารที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2564 เวลา 08.30 - 16.00 น. ณ ห้องโกลด์รีตัน 1 โรงแรมอิมพีเรียลสกล ตำบลธาตุเชิงชุม อำเภอ เมืองสกลนคร จังหวัด สกลนคร	56	ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียภาค ผู้ประกอบการ และ ประชาชน ในพื้นที่	1. ความสำคัญของเครือข่ายชุมชนใน การสร้างเสริมความเข้มแข็ง 2. การพิจารณาใช้แนวทางวิธีการที่ เฉพาะเจาะจงกับ บริบทของแต่ละพื้นที่ 3. การสร้างองค์กรผู้ใช้น้ำที่สามารถ ไกล่เกลี่ยความขัดแย้ง
3	วันพุธที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2564 เวลา 08.30 - 16.00 น. ณ ห้องโพน สวรรค์ โรงแรมพักพิง อิง โขง ตำบลอาจสามารถ อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม	58	ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียภาค ผู้ประกอบการ และ ประชาชน ในพื้นที่	1. การผลักดันนโยบายภาครัฐให้จริงจัง แก้ไขปัญหาด้านน้ำ 2. การประชาสัมพันธ์และ สื่อสารถึงเกษตรกรให้ช่วยขับเคลื่อน การจัดการลุ่มน้ำ 3. การนำยุทธศาสตร์ที่จัดทำไปสู่การ ปฏิบัติ การทำให้โครงการของ หน่วยงานรัฐตรงความต้องการของ พื้นที่ของประชาชน

4	วันพฤหัสบดีที่ 18 พฤศจิกายน พ. ศ. 2564 เวลา 08.30 - 16.00 น. ณ ห้องมรดก โรงแรมพลอย พาเลซ อำเภอเมือง มุกดาหาร จังหวัด มุกดาหาร	66	ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียภาค ผู้ประกอบการ และ ประชาชน ในพื้นที่	1. มีความต้องการสูงสำหรับโครงการ ด้านการเก็บกักน้ำและการจัดหา สะอาดในพื้นที่ 2. ลักษณะกายภาพลุ่มน้ำมีข้อจำกัดใน การจัดการน้ำให้มีเพียงพอ 3.ขาดกลไกองค์กรผู้ใช้น้ำที่จะ ขับเคลื่อนการจัดการน้ำในท้องถิ่น 4. การรักษาพื้นที่ป่าต้นน้ำ
5	วันศุกร์ที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2564 เวลา 08.30- 16.00 น. ณ ห้องนายเลิศ โรงแรม แอล เจ ดิเอมเมอร์ลิต ตำบล บึง อำเภอเมือง อำนาจเจริญ จังหวัด อำนาจเจริญ	51	ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียภาค ผู้ประกอบการ และ ประชาชน ในพื้นที่	1. การเก็บกักน้ำ การหาแหล่งน้ำบาดาล การแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำประปาและ น้ำดื่ม 2. การหาน้ำเพื่อเป็นต้นทุนในการ ประกอบอาชีพ 4. การฟื้นฟูการท่องเที่ยววิถีน้ำกลับคืน มา

จากตารางที่ 4 ภาคผู้ประกอบการและประชาชนในพื้นที่ที่มีความเห็นในหลายประเด็นสามารถสรุปได้ ดังนี้ (1) มีส่วนร่วมในแผนปฏิบัติการ โดยภาครัฐ (2) แก้ไขปัญหาความขัดแย้งและไกล่เกลี่ยระหว่างผู้ใช้น้ำ (3) ความสำคัญของเครือข่ายชุมชนในการสร้างความเข้มแข็ง (4) การพิจารณาใช้แนวทางวิธีการที่เหมาะสมจะจูงใจกับบริบทของแต่ละพื้นที่ (5) การสร้างองค์กรผู้ใช้น้ำที่สามารถไกล่เกลี่ยความขัดแย้ง (6) การผลักดันนโยบายภาครัฐให้จริงจังก่อให้เกิดปัญหาด้านน้ำ (7) การประชาสัมพันธ์และสื่อสารถึงเกษตรกรให้ช่วยขับเคลื่อนการจัดการลุ่มน้ำ (8) การนำยุทธศาสตร์ที่จัดทำไปสู่การปฏิบัติ การทำให้โครงการของหน่วยงานรัฐตรงความต้องการของพื้นที่ของประชาชน (9) มีความต้องการสูงสำหรับโครงการด้านการเก็บกักน้ำและการจัดหาสะอาดในพื้นที่ (10) ลักษณะกายภาพลุ่มน้ำมีข้อจำกัดในการจัดการน้ำให้มีเพียงพอ (11) ขาดกลไกองค์กรผู้ใช้น้ำที่จะขับเคลื่อนการจัดการน้ำในท้องถิ่น (12) การรักษาพื้นที่ป่าต้นน้ำ (13) การเก็บกักน้ำ การหาแหล่งน้ำบาดาล การแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำประปาและน้ำดื่ม (14) การหาน้ำเพื่อเป็นต้นทุนในการประกอบอาชีพ และ (15) การฟื้นฟูการท่องเที่ยววิถีน้ำกลับคืนมา

การวิเคราะห์ SWOT ในพื้นที่พบว่า จุดแข็ง แหล่งน้ำธรรมชาติในพื้นที่มีปริมาณเพียงพอแก่ความต้องการและสามารถรองรับการเพิ่มขึ้นของประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยว รวมทั้งการบริหารจัดการน้ำของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่สามารถบริหารได้เป็นอย่างดี และมีมาตรการในการรักษาปริมาณน้ำให้มี

เพียงพอและเฝ้าระวังภัยธรรมชาติที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต จุดอ่อน การใช้น้ำของเกษตรกรนอกฤดูฝน ทำให้ปริมาณน้ำขาดแคลน และผู้ประกอบการที่ต้องใช้น้ำปริมาณมากได้แก่ สถานที่พักแรมยังไม่สามารถควบคุมการใช้น้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ โอกาส แหล่งน้ำธรรมชาติมีมาก มีฝนตกชุกในในฤดูฝน สามารถเก็บกักน้ำไว้สำหรับการใช้งานได้เพิ่มขึ้น หากเกิดการเจริญเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวเกินกว่าที่คาดการณ์ไว้ ก็ยังสามารถที่ผลิตน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภคได้อย่างเพียงพอ อุปสรรค กลุ่มบุคคลบางกลุ่มในพื้นที่ไม่ยอมรับนโยบายจากภาครัฐและไม่ปฏิบัติตามนโยบายการรักษาและการผลิตน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค ต้องอาศัยการเข้าถึง การกำกับดูแลและการบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปตามนโยบาย ส่วนการศึกษาองค์ประกอบของการท่องเที่ยวและนันทนาการ ด้านองค์ประกอบการท่องเที่ยว 6 ด้าน (6As) ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยว (Attractions) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibilities) สถานที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation) กิจกรรมทางการท่องเที่ยว (Activities) สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) และการบริการเสริมทางการท่องเที่ยว (Ancillary Service) (PelasoI, 2012) พบว่า การเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวสู่จุดหมายปลายทางยังสามารถเดินทางได้อย่างสะดวกสบาย มีสถานที่พักแรมที่เพียงพอแก่ความต้องการของนักท่องเที่ยว มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมและนักท่องเที่ยวสามารถเข้าร่วมได้อย่างเหมาะสม มีสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัดและมีปริมาณน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติที่สามารถนำมาผลิตน้ำประปาได้อย่างเพียงพอและสามารถรองรับการเพิ่มขึ้นของประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวที่มีอัตราการเพิ่มไม่มากนักในอีกสิบปีข้างหน้า

สรุป

แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือมีความหลากหลายทั้งการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น รวมทั้งเทศกาล งานประเพณี และวิถีความเชื่อของพื้นที่อีสานที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยือนตลอดทั้งปี ได้แก่ กระแสความเชื่อเกี่ยวกับพญานาค เช่น บั้งไฟพญานาค ถ้ำนาคา ป่าคำซโนด เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวมากขึ้นอนาคตในปี พ.ศ. 2575 คาดว่า จะมีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 13,844,681 คน 14,447,275 คนและ 14,930,856 คนตามลำดับ ซึ่งแหล่งทรัพยากรน้ำธรรมชาติ ปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ยมีปริมาณเพียงพอที่จะใช้ในการผลิตน้ำประปาเพื่อผู้ประกอบการ ประชาชนในพื้นที่และภาคการท่องเที่ยว

การผลิตน้ำประปาของสำนักงานประปาภูมิภาคทั้งในช่วงฤดูแล้งและฤดูฝนมีปริมาณเพียงพอในการขยายตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวซึ่งมีอัตราเพิ่มขึ้นไม่มากนักกล่าวคือ ในปีพ.ศ. 2565 มีผลิตน้ำประปาเพื่อใช้ในการท่องเที่ยวรายปีเท่ากับ 8.50 ล้านลบ.ม. ส่วนปีพ.ศ. 2575 มีการผลิตน้ำประปารายปีเท่ากับ 10.45 ล้านลบ.ม. ซึ่งมีความเพียงพอสำหรับการท่องเที่ยวเนื่องจากการผลิตน้ำประปาเพื่อการอุปโภคและบริโภคมมีความสมดุลกับอัตราการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยว การประปาส่วนภูมิภาคสามารถผลิตน้ำประปาให้เพียงพอแก่ผู้ประกอบการที่ใช้น้ำประปา ได้แก่ สถานที่พักแรม สถานบันเทิงและภัตตาคารหรือร้านอาหารในพื้นที่

และตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวที่จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นในอีกสิบปีข้างหน้า

ทางภาครัฐซึ่งเป็นผู้ที่มีหน้าที่โดยตรงในการศึกษาผลกระทบของน้ำที่จะเกิดขึ้นในอนาคตต้องมีการกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับสถานการณ์น้ำที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ที่เคยเกิดสภาวะน้ำแล้งและน้ำท่วมในอนาคต ตลอดจนการรักษาและปรับปรุงคุณภาพน้ำให้มีคุณภาพที่ดีเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนต่อไป ภาคผู้ประกอบการและประชาชนในพื้นที่ต้องมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกับภาครัฐ มีความร่วมมือกันเพื่ออนุรักษ์ พื้นฟูและรักษาทรัพยากรน้ำ แหล่งน้ำบาดาล การหาแหล่งน้ำสะอาด การแบ่งปันทรัพยากรน้ำให้เท่าเทียมและเพียงพอในกิจกรรมด้านต่าง ๆ และฟื้นฟูการท่องเที่ยววิถีน้ำ กลับคืนมา สามารถที่จะคาดการณ์ภัยธรรมชาติที่จะเกิดขึ้นและสามารถหาทางป้องกันและมีแนวทางแก้ไขปัญหาย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ภาครัฐ ภาคผู้ประกอบการและประชาชนในพื้นที่ซึ่งมีส่วนได้ส่วนเสียต้องมีส่วนร่วมในการวางแผน การกำหนดกลยุทธ์การบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรน้ำร่วมกัน
2. ทุกภาคส่วนต้องอนุรักษ์ปรับปรุงและพัฒนาการใช้ทรัพยากรน้ำให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง
3. ต้องมีความร่วมมือกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ในการป้องกันแก้ไขผลกระทบจากน้ำที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาทรัพยากรน้ำทั่วประเทศโดยอาจแบ่งเป็นกลุ่มจังหวัดต่าง ๆ เพื่อการวางแผนและการควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำอย่างเต็มที่ในอนาคต
2. ร่วมกันทุกภาคส่วนในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน เพื่อให้มีทรัพยากรน้ำไว้ใช้ในอนาคตและพัฒนาคุณภาพน้ำที่ใช้บริโภคให้ได้มาตรฐานสากล (น้ำประปาดื่มได้)
3. วางนโยบายและแผนปฏิบัติการใช้ทรัพยากรน้ำ วางแนวทางในการป้องกันและแก้ไขผลกระทบจากภัยธรรมชาติที่เกิดจากน้ำ เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว. (2562). *สถิตินักท่องเที่ยว*. สืบค้นจาก <http://www.tourism.go.th/Index.php>.
- กรมการท่องเที่ยว. (2565). *สถิตินักท่องเที่ยว*. สืบค้นจาก <http://www.tourism.go.th/Index.php>.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2564). *ระบบฐานข้อมูลคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินทั่วประเทศ (IWIS)*. สืบค้นจาก <http://iwis.pcd.go.th>.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2552). *ทรัพยากรการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2552). *ทรัพยากรการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: นครพนม*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2552). *ทรัพยากรการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: มุกดาหาร*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2552). *ทรัพยากรการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: สกลนคร*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2552). *ทรัพยากรการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: อุบลราชธานี*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2552). *ทรัพยากรการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: อำนาจเจริญ*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2563). *ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์และธรณีวิทยา*. สืบค้นจาก <https://www.tourismthailand.org/Articles/plan-your-trip-history-and-geography-geology>
- สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ. (2565). *รายงานฐานข้อมูลพื้นฐานลุ่มน้ำ ลุ่มน้ำโขง*. กรุงเทพฯ: สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ.
- สภาพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจแห่งชาติ. (2565). *สภาพเศรษฐกิจของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. สืบค้นจาก <https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=intro>
- สุภาภรณ์ จันทวานิช. (2554). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 19). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ. (2563). *รายงานโครงการศึกษาผลกระทบและติดตาม ตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดนจากโครงการไฟฟ้าพลังน้ำในแม่น้ำ โขงสายประธาน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ.
- สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 9 (2563). *รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมประจำปี (พ.ศ. 2559 – 2563)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 9

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 12 (2563). รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมประจำปี (พ.ศ. 2559 – 2563). กรุงเทพฯ: สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 12

สำนักพัฒนาน้ำบาดาล กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. (2563). รายงานการใช้น้ำบาดาลเพื่อการอุปโภคและบริโภคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ: กรมทรัพยากรน้ำบาดาล.

Wu, H., Darton, R., & Borthwick, A. (2015). *Defining and measuring river basin sustainability: A case study of the Yellow River.*

Pelasol, J. (2012). Igcabugao: *A potential tourist destination in the Southern Part of Iloilo. Philippines*
International JPAIR multi-disciplinary Research is being.

UNEP DTU Partnership. (2018). *Climate change adaptation technologies for water a practitioner's guide to adaptation technologies for increased water sector resilience.*

วิเคราะห์แนวทางในการแต่งพระนิพนธ์ของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร
An analysis of Prince Thammathibet's approach to composing his writings

ณัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ
Natawut Klaisuwan¹

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ มุ่งศึกษาแนวทางการแต่งพระนิพนธ์ของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ผลการศึกษาพบว่าแนวทางในการแต่งพระนิพนธ์ของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร มีทั้งสิ้น 3 ประการ ได้แก่ (1) พระนิพนธ์ส่วนใหญ่จะทรงแจ้งให้ผู้อ่านทราบว่าพระองค์เป็นผู้แต่ง (2) พระนิพนธ์ทุกเรื่องทรงแต่งตามแบบวรรณคดีสมัยก่อน และ (3) ทรงประยุกต์คำประพันธ์ต้นแบบให้เป็นลักษณะเฉพาะของพระองค์ ทั้งนี้การแต่งพระนิพนธ์ตามวรรณคดีรุ่นเก่าของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ไม่ได้ถือว่าเป็นการเลียนแบบหรือคัดลอกผลงาน แต่เป็นการแต่งตามขนบนิยมที่กวีรุ่นหลังมักนำผลงานของกวีรุ่นก่อนมากล่าวไว้ในงานด้วยความเคารพ

คำสำคัญ: แนวทาง, การแต่งพระนิพนธ์, เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร

Abstract

This academic article focuses on studying the writing approach of Prince Thammathibet. The results found that 3 approaches of writing were (1) notifying the reader to know that he was an author (2) following the traditional style of writing in all his writings and (3) applying the writing model into his style. Prince Thammathibet's writings in a traditional style were not a mimesis or plagiarism but it was a popular tradition that later generation poets would cite to the previous generation poets with respect.

Keywords: character, Prince Dhamatibet, writing, historical documents

บทนำ

เป็นที่ทราบกันดีสำหรับผู้ใฝ่ใจศึกษาวรรณคดีว่าเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร คือ กวีสำคัญพระองค์หนึ่งในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย พระนิพนธ์ของพระองค์เป็นที่รู้จักและจับใจผู้อ่านมาตลอดทุกยุคทุกสมัย คำต่าง ๆ ที่เจ้าฟ้าธรรมธิเบศรทรงเลือกสรรใช้นั้น มีมรดกสืบทอดซึ่งหวานจับใจเกินกว่าที่กวีคนใดจะร้อยกรองได้เทียมเท่า เสมือนหนึ่งว่าอักษรทุกตัวนั้น ทรงเขียนไว้ด้วยเส้นลายลิขิตที่ล้นหลามให้ชุ่มแซ่

¹ อาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

Teacher of Thai language department Faculty of Humanities Mahamakut Buddhist University E mail : natawut.kla@mbu.ac.th

* Manuscript received April 21, 2023; revised May 26, 2023 and accepted June 27, 2023

ด้วยน้ำผึ้งอันแสนหวาน (ชนิด อยู่โพธิ์, 2505, หน้า 30) อย่างไรก็ตามกว่าที่เจ้าฟ้าธรรมธิเบศรจะก้าวขึ้นสู่ความเป็นกวีเอกแห่งกรุงศรีอยุธยาตอนปลายได้นั้น พระองค์ต้องฝึกฝนและเรียนรู้ขนบของการแต่งวรรณคดีมาจากกวีรุ่นก่อนอย่างมากมาย จึงทำให้ทรงมีแนวทางในการแต่งวรรณคดีเฉพาะพระองค์ ทั้งนี้ก่อนที่จะวิเคราะห์ว่าแนวทางในการแต่งวรรณคดีของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศรมีลักษณะอย่างไร ผู้เขียนขอกล่าวถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศรเสียก่อน เนื่องจากเห็นว่าการกล่าวถึงประเด็นดังกล่าวจะช่วยทำให้การวิเคราะห์แนวทางการแต่งวรรณคดีของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศรมีความชัดเจนยิ่งขึ้น

เมื่อพิจารณาพระประวัติของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศรจากการทำให้การขุนหลวงหาวัด ทำให้พบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศรว่า เจ้าฟ้าธรรมธิเบศรได้รับการศึกษาด้านสถาปัตยกรรมจากผู้เชี่ยวชาญในสมัยนั้น เพราะทรงปฏิบัติภารกิจในด้านนี้ตามรับสั่งของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ พระราชบิดา กล่าวคือ ทรงเป็นแม่กองในการปฏิสังขรณ์วัดพระศรีสรรเพชญ์ รื้อมณฑปที่ประดิษฐานพระมณฑปพิตรแล้วปรับปรุงใหม่ให้เป็นพระวิหาร อีกทั้งยังเป็นแม่กองซ่อมแซมพระที่นั่งวิหารสมเด็จตลอดจนบูรณะวัดพระราม (ทำให้การขุนหลวงหาวัด, 2553, หน้า 481)

นอกจากนี้เจ้าฟ้าธรรมธิเบศรยังได้รับการศึกษาด้านอักษรศาสตร์ เพราะปรากฏว่าทรงมีความเชี่ยวชาญด้านภาษาและวรรณคดีโบราณ ทั้งนี้เมื่อศึกษาพระนิพนธ์ของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศรจำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ (1) นันทโศปน์นทศตรคำหลวง (2) พระมัลลย์คำหลวง (3) กาพย์เห่เรือบทต่าง ๆ ได้แก่ เห่ชมเรือกระบวน เห่ชมปลา เห่ชมไม้ เห่ชมนก เห่สังวาส เห่คราวญ (4) กาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดง (5) กาพย์ห่อโคลงนิราศธารโศก และ (6) เพลงยาว ทำให้พบข้อมูลอีกว่า เจ้าฟ้าธรรมธิเบศรทรงมีความสามารถ และมีความเชี่ยวชาญในการใช้ภาษาไทย ภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต ภาษาเขมร อย่างแตกฉาน ดังจะเห็นได้จากพระนิพนธ์ของพระองค์ที่ปรากฏการใช้คำจากภาษาดังกล่าวมากมาย ทั้งนี้ยังทรงศึกษาวิชาฉันทลักษณ์ ได้แก่ โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย แต่ฉันทลักษณ์ที่ทรงแต่งได้ดีที่สุด ได้แก่ กาพย์ยานี 11 และโคลงสี่สุภาพ นอกจากนี้เจ้าฟ้าธรรมธิเบศรยังทรงมีความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะ เพราะปรากฏหลักฐานจากความตอนท้ายของกาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดงว่า พระองค์ทรงแนะนำให้ผู้มีความเชี่ยวชาญในการอ่านทำนองเสนาะเป็นผู้อ่านพระนิพนธ์ของพระองค์ เพื่อจะได้เกิดความไพเราะ และในขณะเดียวกันพระองค์ก็ทรงชี้แจงว่าผู้ที่ไม่มีความสามารถด้านการอ่านทำนองเสนาะไม่ควรอ่านพระนิพนธ์ของพระองค์ เพราะจะทำให้สูญเสียความไพเราะ ดังคำว่า

อักษรเรียบริ้อยถ้อย	คำเพราะ
ผู้รู้อ่านสารเสนาะ	เรื่อยหรี
ไม่รู้อ่านไม่เหมาะ	ตรงเทิ่ง ไปนา
ทำให้โคลงทั้งนี้	ชั่วช้า เสียไป
อักษรสรรค์สร้างช่าง	ชุลจาน
โคลงก็เพราะเสนาะสาร	แต่งไว้

ผู้รู้ก่อนการ
ผู้รู้ให้

พจน์ ใจนา
ข้อเชิงโคลง

(กรมศิลปากร, 2545, หน้า 249)

แนวทางการแต่งพระนิพนธ์ของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร

การกล่าวถึงประเด็นเรื่องการศึกษาของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ช่วยสร้างความกระจ่างชัดว่า พระองค์ทรงศึกษาในศาสตร์ใดมาบ้าง และผลจากการศึกษาในประเด็นดังกล่าว ทำให้ทราบแนวทางในการแต่งพระนิพนธ์ของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ดังนี้

1. พระนิพนธ์ส่วนใหญ่จะทรงแจ้งให้ผู้อ่านทราบว่าพระองค์เป็นผู้แต่ง

การแต่งพระนิพนธ์ของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ส่วนใหญ่จะทรงแจ้งเสมอว่าพระองค์เป็นผู้แต่ง ดังที่ทรงแจ้งไว้ในวรรณกรรมประเภทคำหลวงกับวรรณกรรมประเภทกาพย์ห่อโคลงและกาพย์เห่เรือ แต่ไม่ปรากฏในวรรณกรรมประเภทเพลงยาว เนื่องจากวรรณกรรมประเภทนี้เป็นวรรณกรรมที่ปกปิดความลับของพระองค์

ความตอนต้นจากพระนิพนธ์เรื่องนั้น โทปนันทสูตรคำหลวง เจ้าฟ้าธรรมธิเบศรทรงแจ้งว่าพระองค์เป็นผู้แต่ง ดังความว่า

อหิ อันว่าข้า สิริปาโล นาม ผู้ชื่อมหาสิริบาล เมื่อในกาลบรรพช ครั้นนิวัตรนิเวศ
เป็นกระษัตริย์เพศวร ามุธิเปสุสขยเชษฐสุริยวิส นาม กษัตริย์เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ไชยเชษฐ
สุริยวงษ เสวยราชขงศฤงการ ังบรรสถานมงคล คำกลเป็นฝ่ายหน้า

(กรมศิลปากร, 2545, หน้า 115)

ทั้งนี้ความในตอนท้ายของนั้น โทปนันทสูตรคำหลวง เจ้าฟ้าธรรมธิเบศรก็ทรงแจ้งเอาไว้อีกครั้ง หนึ่งว่าพระองค์เป็นผู้แต่ง ดังนี้

อหิ อันว่าข้า สิริปาโล ผู้ชื่อพระมหาสิริบาล กประกาศ นาวจท โดยพระนาม แต่
บุรพาภิบรรพชช ครั้นนิวัตรนิเวศน เป็นกระษัตริย์เพศวระรา ามุธิเปสุสขยเชษฐ
สุริยวิส นาม ชื่อเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ไชยเชษฐ สุริยวงษ สถิตรัทงศฤงการ ังบรรสถาน
มงคล คำกลเป็นฝ่ายหน้า

เจ้าฟ้าธรรม ท่านแท้
ธิเบศร กุमारนาม
ไชยเชษฐ ปัญญาคาม
สุริยวงษ์ ทรงแต่งเกล้า

พยายาม
บอกแจ้ง
ภีรภาพ
กล่าวเกลี้ยงน โท

(กรมศิลปากร, 2545, หน้า 154)

สำหรับเรื่องพระมาลัยคำหลวงและกาพย์เห่เรื่อนั้น แม้เจ้าฟ้าธรรมธิเบศรจะไม่ได้ระบุว่าพระองค์เป็นผู้แต่ง แต่มีความชัดเจนว่าเจ้าฟ้าธรรมธิเบศรทรงแต่งวรรณคดีทั้งสองเรื่องนี้ กล่าวคือ กาพย์เห่เรื่อนมีกาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดง และกาพย์ห่อโคลงนิราศธารโศกเป็นภาคต่อมา ซึ่งกาพย์ห่อโคลงทั้ง 2 เรื่อง ได้ระบุไว้ชัดเจนว่าเจ้าฟ้าธรรมธิเบศรเป็นผู้แต่ง ดังความจากกาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดงว่า

เจ้าฟ้า หนุ่มน้อยราช	กุมาร
ธรรม์ ช่างกลอนการ	ยั่วแย้ม
ธิเบศร์ วราสถาน	ไชยเชษฐ
สุริยวงศ์ ทรงโคลงแตร	แต่งไว้วันสงวน
เจ้าฟ้า เลิศล้ำโพธิ	สมภาร
กรมขุน หลวงพญากราน	กราบเกล้า
เสนา นราบาน	ใจชื่น ชมนา
พิทักษ์ รักษาเข้า	คำด้วยใจเกษม

(กรมศิลปากร, 2545ข, หน้า 248)

กาพย์ห่อโคลงนิราศธารโศกก็เช่นเดียวกันที่มีข้อความในตอนท้ายระบุว่า เจ้าฟ้าธรรมธิเบศรเป็นผู้แต่ง ดังนี้

เจ้าฟ้า หนุ่มน้อยราช	กุมาร
ธรรม พงศ์ทรงกลอนการ	อยู่แย้ม
ธิเบศร์ วราสถาน	ไชยเชษฐ
สุริยวงศ์ ทรงโคลงแตร	แต่งไว้วันสงวน
เจ้าฟ้า เลิศล้ำโพธิ	สมภาร
กรมขุน หลวงพญากราน	กราบเกล้า
เสนา นราบาล	ใจชื่น ชมนา
พิทักษ์ รักษาเข้า	คำด้วยใจเกษม

(กรมศิลปากร, 2545ข, หน้า 297)

สำหรับเรื่องพระมาลัยคำหลวง แม้จะไม่มีกระบวนพระนามของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศรไว้ในตัวบทพระนิพนธ์ แต่หนังสือวรรณกรรมสมัยอยุธยา เล่ม 3 บอกไว้ว่า ต้นฉบับสมุดไทยเล่มหนึ่งมีโคลงอ้างถึงผู้แต่งพระมาลัยคำหลวงว่า คือ กรมพระราชวัง ทั้งนี้กรมพระราชวังในสมัยอยุธยาตอนปลายที่เป็นกวีก็มีอยู่เพียงพระองค์เดียว คือ เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ดังนั้นจึงเป็นที่แน่ใจได้ว่าเจ้าฟ้าธรรมธิเบศรทรงแต่งพระมาลัยคำหลวง โดยโคลงดังกล่าวมีเนื้อความ ดังนี้

สมุคมาลัยเลิศล้ำ	ลิลิต
กรมพระราชวังคิด	ว่าไว้
จบเสร็จเรื่องราวประคิษฐ์	(ประทับ) แต่ง
เพราะพร้าทำยากได้	(แจ่มแจ้ง?) ใจจริง

(กรมศิลปากร, 2545ข, หน้า 187)

2. พระนิพนธ์ทุกเรื่องทรงแต่งตามแบบวรรณคดีสมัยก่อน

จากการศึกษาพระนิพนธ์ของเจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร โดยการนำไปเปรียบเทียบกับวรรณคดีที่แต่งขึ้นก่อนพระนิพนธ์พบว่า พระนิพนธ์ส่วนใหญ่โดยเฉพาะพระนิพนธ์ประเภทคำหลวงกับพระนิพนธ์ประเภทกาพย์ห่อโคลงและกาพย์เห่เรือจะแต่งตามแบบวรรณคดีสมัยก่อน ทั้งนี้จากการศึกษาพระนิพนธ์ประเภทเพลงยาวกลับไม่เห็นความชัดเจน เมื่อพิจารณาพระนิพนธ์นั้น โทปนันทสูตรคำหลวงทำให้ทราบว่า เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศรทรงแต่งวรรณคดีเรื่องนี้ตามแนวทางการแต่งมหาดิคำหลวง กล่าวคือ มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับพระพุทธเจ้า และยังมีลักษณะการแต่งร่วมกันบางประการ ดังที่อรอนงค์ พัดพาดี (2521, หน้า 29) กล่าวไว้ ดังนี้

1. ยกคาถาบาลีขึ้นก่อน จากนั้นจึงแปลแต่งเป็นคำประพันธ์ภาษาไทย ดังตัวอย่างจากมหาดิคำหลวง

อดีต ภิภพเว ลีวีรภูธร เขตตุดตตรนกร ลีวิมหาราช นาม รชข การนุโต ดูกรพมข
พวกภิกขุ ในกาลอันฤกลับไป อันว่าพระภูวไนยนาถชื่อสิพีราชราชา เสวยมขมไหสวรัย
อันอนรรฆพิเศษ ในเมืองเชตุคร อันมีในนิกรสิพีราชภูร้นันน

(กรมศิลปากร, 2540, หน้า 37-38)

นั้น โทปนันทสูตรคำหลวงก็ใช้วิธีการแต่งอย่างเดียวกับมหาดิคำหลวง กล่าวคือ ยกคาถาบาลีขึ้นก่อน แล้วจึงแปลแต่งเป็นคำประพันธ์ภาษาไทย ดังตัวอย่าง

ทกขินนาสาโสตน ปวิสิตวา วมนนาสาโสตน นิภขมิ อันว่าพระมหาโมคคัลลา เข้าไป
โดยช่องนาสาฝ่ายทักษิณ แห่งพรรณิณดินทรราชา กออกมาโดยช่องนาสิกฝ่ายเลวียงแล

(กรมศิลปากร, 2545ข, หน้า 142)

2. มหาดิคำหลวงกับนั้น โทปนันทสูตรคำหลวง ใช้ภาษาขกและโบราณเหมือนกัน ทั้งยังนิยมคำศัพท์ภาษาบาลี ภาษาสันสกฤตแผลง ภาษาเขมร และภาษาไทยโบราณ ทำให้คำหลวงทั้งสองเล่มมีบรรยากาศเคร่งขรึมแบบโบราณ และอ่านเข้าใจยาก

3. เรียกชื่อว่าคำหลวงเหมือนกัน

นอกจากนี้เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ยังทรงกล่าวเปรียบเทียบระยะเวลาในการแต่งคำหลวงทั้ง 2 เรื่อง เอาไว้ในตอนท้ายของนันทโพนันทสูตรคำหลวง จึงเป็นที่ยืนยันได้ว่ามหาชาติคำหลวงเป็นต้นแบบในการแต่งนันทโพนันทสูตรคำหลวง ดังความว่า

เมื่อแรกแต่งพระมหาชาติคำหลวงนั้น จุลศักราชได้ 844 ศก แต่นันทโพนันทสูตร
คำหลวงครั้งนี้ จุลศักราชได้ 1098 ศก ว่างกันอยู่ถึง 254 ปี

(กรมศิลปากร, 2545ข, หน้า 154)

สำหรับเรื่องพระมัลลย์คำหลวง เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับวรรณคดีเรื่องลิลิตจันทกินรชาดก ที่แต่งขึ้นก่อนเรื่องพระมัลลย์คำหลวง (ลิลิตจันทกินรชาดก แต่งเมื่อ พ.ศ. 2227 ส่วนพระมัลลย์คำหลวง แต่งเมื่อ พ.ศ. 2280) ทำให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า เจ้าฟ้าธรรมธิเบศรทรงแต่งพระมัลลย์คำหลวงตามวรรณคดีเรื่องดังกล่าว โดยจะเปรียบเทียบให้เห็นชัดเจน ดังนี้

1. บทขึ้นต้นมีลักษณะการใช้คำคล้ายกัน ดังนี้

ลิลิตจันทกินรชาดก

นโม อันว่ากฤษณญาณขวลิต ทศนัขประดิษฐ
สิริตมา เม แห่งข้า จักเจริญผล อตุล ของจกล ผู้ภักดี อตุล ของจะมีเนื่องนิศย์
เนื่องนิศยเสจร

(กรมศิลปากร, 2557, หน้า 25)

พระมัลลย์คำหลวง

นโม อันว่ากฤษณญาณขวลิตวา มม แห่งข้า
ผู้ภักดี อตุล ของจะมีเนื่องนิศย์

(กรมศิลปากร, 2545ข, หน้า 161)

2. เมื่อจบประณามบทในแต่ละตอน ทั้งลิลิตจันทกินรชาดกกับพระมัลลย์คำหลวง จะปิดท้ายด้วยโคลงสี่สุภาพ และจะเห็นได้ว่ามีลักษณะการใช้คำ ตลอดจนการบรรยายความที่คล้ายกัน ดังนี้

ลิลิตจันทกินรชาดก

จะนิพนธ์เรื่องนี้ โดยอรรถ
ตามพระทศพลดรัส เทียบไว้
จันทกินรจรัส เรื่องโรจ
กลอนกล่าวลิลิตให้ อ่านอ้างเจริญผล

(กรมศิลปากร, 2557, หน้า 27)

พระมัลลย์คำหลวง

จบเสร็จจอกวาทไหว วันทา
พระรัตนไตรยา ยิ่งไซ้
จักแถลงแห่งเถรา ภริภาพ
พระมัลลย์เทพไว้ อ่านอ้างเป็นผล

(กรมศิลปากร, 2545ข, หน้า 163)

3. การใช้คำและบรรยายความในส่วนของการบอกวัน เวลา ที่แต่ง มีลักษณะคล้ายกัน ดังนี้

ลิลิตจันทกนิรชาดก		พระมัลลย์คำหลวง	
เสร็จพุทธศักราชหลวง	สองพัน	เมื่อเสร็จศักราชได้	สองพัน
สองร้อยยี่สิบเจดสรรพ	เศษเหล่า	สองร้อยแปดสิบสรรพ	เศษเหล่า
สิบเดือนสิบหกวัน	สุขปักข	สิบแปดเดือนหกวัน	พฤหัส
ศุกรวารพฤษภาคมเช้า	นาศพื้นขบปี	เดือนห้าแรมเจ็ดเช้า	เขตข้างปีมะเมีย
(กรมศิลปากร, 2557, หน้า 51)		(กรมศิลปากร, 2545ข, หน้า 187)	

เมื่อพิจารณาพระนิพนธ์กาพย์ห่อโคลงนิราศธารโศกจะเห็นได้ว่า เจ้าฟ้าธรรมธิเบศรทรงแต่งวรรณคดีเรื่องนี้ ตามแนวทางการแต่งโคลงทวาทศมาส โดยพรรณนาคร่ำครวญถึงนางอันเป็นที่รักตามเดือนต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่เดือนห้าไปจนถึงเดือนสี่ ดังนี้

1. พรรณนาเดือนห้า

โคลงทวาทศมาส		กาพย์ห่อโคลงนิราศธารโศก	
ฤดูเดือนเจดรร้อน	ทรวงธร	เดือนห้าอำรูปล้ำ	โหมฉาย
ทุกย่ำยามโครดง	คว่น้อง	การออกสนามเหลือหลาย	หลากเหล่น
จำระจำเรอร	อรนิต หายแม่	สงกรานต์การบุญผาย	ตามพี
อินทรแลพรหมยมป้อม	ไปคีน	พระพุทธรูปฤาเวน	แต่งเข้าบิณฑก้วย
(กรมศิลปากร, 2545ก, หน้า 688)		(กรมศิลปากร, 2545ข, หน้า 271)	

2. พรรณนาเดือนหก

โคลงทวาทศมาส		กาพย์ห่อโคลงนิราศธารโศก	
ฤดูไพศายสร้อย	ฝนสวรรค์	เดือนหกตกครันครัน	ฝนสวรรค์
คิดสุมัลย์มาโลย	แหล่งน้อง	พิชิจรนั่งคัล	ก่อเกล้า
ฤดูฤดีครรรค์	รมยศ	แรกนาจอมไธสวรรย์	กรุงเทพ
เจ็บกระอุแทบท้อ	ที่ขวันสคือนาง	พี่แลบเห็นเจ้า	เปล่าแล้วใจหาย
กระหนฟ้าร้องกระ	โหยหา สวาดินา	(กรมศิลปากร, 2545ข, หน้า 271)	
คลด่วนเจ็บแดกลาง	ขาดขว้า		
แซ่ไขข่าวไถนา	ถั่น มานา		
อกระแหงแล้งน้ำ	เนตรนอง		
(กรมศิลปากร, 2545ก, หน้า 692)			

3. พรรณนาเดือนเจ็ด

โคลงทวาทศมาส

เดือนเจ็ดจรหล้าฟ้า เพื่อนพอน สวาตินา
 เจียรจากนุชแคยรร หย่อนไล่
 ราตรีสงคนอน เสียงน่ง แล้วเฮ
 เรียมนิรารสได้ ไตรศตรอม

(กรมศิลปากร, 2545ก, หน้า 695)

กาพย์ห่อโคลงนิราศธารโศก

ไม่มีบทพรรณนาคำครวญในเดือนนี้

4. พรรณนาเดือนแปด

โคลงทวาทศมาส

พรรษาสโรชฟ้า ไชธาร ท่อเฮ
 เกรศกถ้ำนครงสวรรค ป่าวหล้า
 สรรเพชญ์ยังยลญาณ พระสัง สอนเฮ
 เข้มนิยมถ้วนหน้า เริ่มเรื่องทำกรรม

(กรมศิลปากร, 2545ก, หน้า 696)

กาพย์ห่อโคลงนิราศธารโศก

เดือนแปดพุทธรูปเข้า พระวษา
 ทายกมีศรัทธา ต่างเต้า
 โจมงามตามเรียมคลา นบนอบ
 เมี่ยงหมีสีฟันเข้า รูปน้อมเทียนถวาย

(กรมศิลปากร, 2545ข, หน้า 272)

5. พรรณนาเดือนเก้า

โคลงทวาทศมาส

ไม่มีบทพรรณนาคำครวญในเดือนนี้

กาพย์ห่อโคลงนิราศธารโศก

ไม่มีบทพรรณนาคำครวญในเดือนนี้

6. พรรณนาเดือนสิบ

โคลงทวาทศมาส

เดือนภรรบาทศารทกล้อย คื่นไกล
 เชิญบิตรมารดา พร้าพร้อง
 ถวายคิศจำหน่ายใน บัวบาท พระนา
 แลบเห็นน้องน้อง เมื่อใด
 ข้างอื้อคือเคชแห่ง หริรงค์
 รักษ์เลวอาไลย มีคม้วย
 บำบวงสุดาวงษ์ หริราช
 นานขบเดือนสิบสรวัย โสคหาย

(กรมศิลปากร, 2545ก, หน้า 701)

กาพย์ห่อโคลงนิราศธารโศก

ภัทธบทลมาศแล้ว สงสาร
 สารทพิธิโบราณ ห่อนวัน
 ช้างม้าอำสระสนาน วรรณูป
 เขาผัดพานไถ่เหล่าน ไปได้เห็นอร

(กรมศิลปากร, 2545ข, หน้า 272)

7. พรรณนาเดือนสิบเอ็ด

โคลงทวาทศมาส

พาลแซ่ไขแข่งแย้ม	ตรูตรัส
อาสยชคตเดือนเคย	แนบน้อง
ฤมานิรารัตน	ชาเยศ
สบประชาชนขรื่อง	คล่ำสินธุ์
มาสาเสวเลขน้ำ	นองใน
ฝั่งนทีธารถวิล	แก่แก้ว
นาเวศประภาไสว	ขับแข่ง กันนา
ไอ่อนุชน้องแคล้ว	คลาศกุ

(กรมศิลปากร, 2545ก, หน้า 703)

กาพย์ห่อโคลงนิราศธารโศก

อาสยชคตมาศแคว้น	กรุงไกร
เรือกิ่งพระพรหมไผ่	ขึ้นสู่
กิ่งไกรสรจักรไคล	เทียบท่า
ทองอร่ามงามแข่งสู้	พินิจคนเดียว

(กรมศิลปากร, 2545ข, หน้า 272)

8. พรรณนาเดือนสิบสอง

โคลงทวาทศมาส

กรรตึกเดือนต้งแต่ง	โคมถวาย
ทุกท่วยหญิงชายแสวง	ล่องเหล่น
ขับซอปีแคนหลาย	เพลงพาทย์
ต้งต้งนิว่นาวเต้น	ร่อนรำ

(กรมศิลปากร, 2545ก, หน้า 706)

กาพย์ห่อโคลงนิราศธารโศก

กตึกมาศถ้อง	แถวโคม
แสงสว่างแลลวยโพนม	ผ่องแผ้ว
อยุธยาเปรียบแสงโสม	ใสส่อง
ชมชื่นวันทาแล้ว	นึมน้องฤาเห็น

(กรมศิลปากร, 2545ข, หน้า 273)

9. พรรณนาเดือนอ้าย

โคลงทวาทศมาส

ฤดูดูว่าวคว้าง	กลางหา
เห็นว่าวหว่างอกปloom	ว่าวขึ้น
สายทรวงปั่นอกทาว	ทรวงพี
เห็นละลักชักพื่น	พื่นแด

(กรมศิลปากร, 2545ก, หน้า 710)

กาพย์ห่อโคลงนิราศธารโศก

มฤคเคียรคตมาศกล้า	ลมแรง
ว่าวว่าวพิธีแสดง	แหล่งหล้า
เรียกชื่อพิธีแขลง	โดยที่
สาวส่งขึ้นลอยฟ้า	ร้ายร้องคนึงสาว

(กรมศิลปากร, 2545ข, หน้า 273)

10. พรรณนาเดือนยี่

โคลงทวาทศมาส		กาพย์ห่อโคลงนิราศธารโศก	
บุษยาภิเษกสร้อย	ศรีสวัสดิ์	บุศมาศตามพี่ด้วย	เดือนฉาย
รัตนสุตาเดียวกลาง	กล่อมเกลี้ยง	อรอาพี่รั้มพรายกาย	ดวงหน้า
บยลยพาพัชร	เพาพี่เดียวแม่	ดิราปาวายสบาย	คูเลิศ
เสนาดินฟ้าเหวี่ยง	เงียบคาย	พิธีท่านผ่านฟ้า	ครอบแก้ววันแคนดิน
ทวิมุขทวิชาติเข้า	ถวยพร	(กรมศิลปากร, 2545, หน้า 273)	
โอมอ่านอาคมถวย	เชกสร้อย		
ถวยสังข์ชลาธร	นรนิศย์		
พานทำนุกทุกซ้อง	เหล่าหลาย		
(กรมศิลปากร, 2545ก, หน้า 712)			

11. พรรณนาเดือนสาม

โคลงทวาทศมาส		กาพย์ห่อโคลงนิราศธารโศก	
คิดพาลพาโพษฝ่าย	ลองใด	มาฆมาศอาจเปล่งถ้อย	เรียมแคลง
ถอนถอดเททรวงกรรม	ก่องไหม้	ชานย์เทาะห้พิธีแสดง	บอกเบื่อง
ฤดูส่งพระไฟ	สพรราช มาแม่	เผาเข้าเจ้าเคยแฝง	พงศ์พวก
ยังไปเห็นนุชให้	พี่ให้เอกา	โนนาคยรยาตรเยื้อง	ย่างหน้าเอ็นดู
(กรมศิลปากร, 2545ก, หน้า 719)		(กรมศิลปากร, 2545ข, หน้า 273)	

12. พรรณนาเดือนสี่

โคลงทวาทศมาส		กาพย์ห่อโคลงนิราศธารโศก	
ฤดูเดือนสี่ขึ้น	มาดล แม่ฮา	การบุญผคุณมาศน้อง	นารี
ตรุษไตรศรียมแดน	คาวดิน	ขาวสุคผุดผาดดี	ส่องแก้ว
ทินกรจรัสบน	บังเมฆ	ชำระสระสงสี	พุทธรูป
อกแผ่นผอมตรอมหวัน	หว่าแด	ผงเผ่าเท่าหมดแล้ว	แต่งเข้าบิณฑถวย
(กรมศิลปากร, 2545ก, หน้า 721)		(กรมศิลปากร, 2545ข, หน้า 274)	

นอกจากเจ้าฟ้าธรรมธิเบศระจะพรรณนาคำครวญถึงนางอันเป็นที่รักตามแนวทางของการแต่งโคลงทวาทศมาสแล้ว เจ้าฟ้าธรรมธิเบศระยังแสดงความมั่นใจในตนเองเช่นเดียวกับพระเขยวราช กวีผู้แต่งโคลงทวาทศมาส โดยกล่าวเชิญชวนให้นักปราชญ์สามารถแก้ไขพระนิพนธ์ของพระองค์ได้ หากเห็นว่าไม่เหมาะสม ดังนี้

โคลงทวาทศมาส		กาพย์ห่อโคลงนิราศธารโศก	
บทใดบ่ออ่งแท้	โดยอรรด กี่ดี	กลกลอนบวรเกลี้ยง	คำแขง กี่ดี
เชญกวีวานสรค์	เชกสร้อง	นักปราชญ์ฉลาดวานแปลง	เปลี่ยนให้
จงเป็นมไหสวดี	ดิเรก	กลอนเกินเงินคำแกลง	ขัดข้อง
บทสิ่งใดขัดข้อง	อ่านซ้ำยาไฉน	วานเพิ่มเติมลงไว้	อยู่ยืนหญิงชาย
(กรมศิลปากร, 2545ก, หน้า 730)		(กรมศิลปากร, 2545ข, หน้า 279)	

เมื่อพิจารณารูปแบบคำประพันธ์ที่เจ้าฟ้าธรรมธิเบศรใช้แต่งพระนิพนธ์ประเภทกาพย์ห่อโคลง และกาพย์เห่เรือแล้ว จะเห็นได้ว่าทรงนำแนวทางในการแต่งมาจากกาพย์ห่อโคลงของพระศรีมโหสถ กวีในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชมาเป็นต้นแบบในการแต่ง ทั้งนี้แม้ว่าจะปรากฏฉันทลักษณ์ของ กาพย์ห่อโคลงในจินดามณี แต่กาพย์ห่อโคลงในจินดามณีก็ไม่ได้เป็นต้นแบบในการแต่งกาพย์ห่อโคลง ของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร เพราะจากการพิจารณาฉันทลักษณ์ของกาพย์ห่อโคลงในจินดามณีจะเห็นได้ว่าเป็นกาพย์ห่อโคลงในสมัยแรกเริ่มที่ยังไม่เน้นสัมผัสในประเภทสัมผัสสระและสัมผัสพยัญชนะ อย่างแพรวพราวเหมือนกาพย์ห่อโคลงของพระศรีมโหสถ โดยกาพย์ห่อโคลงที่ปรากฏในจินดามณี มีรูปลักษณะ ดังนี้

ช้างเผือกคันพลายพัง	อิกสมวังเนียมกุญชร
ม้าคันคั่งไกรสร	สิงสีหราชอาจสงคราม
๑ ช้างคันเผือกพลายพัง	กาพย์ ๑
๑ ช้างที่นั่งพังล่า กิริณี	โคลง ๑
๒ อิกสมวังเนียมกุญชร	กาพย์ ๒
๒ อิกพลายปราบไฟรี ราชได้	โคลง ๒
๓ ม้าคันคั่งไกรสร	กาพย์ ๓
๓ ม้าที่นั่งคั่งศรี สีหราช	โคลง ๓
๔ สิงสีหราชอาจสงคราม	กาพย์ ๔
๔ สิงสีกอีกอาจให้ ปราบด้วยชานาญ	โคลง ๔

(กรมศิลปากร, 2545ก, หน้า 474)

เมื่อนำฉันทลักษณ์ของกาพย์ห่อโคลงในจินดามณี มาจัดเรียงตามฉันทลักษณ์ของกาพย์ห่อโคลง ปัจจุบัน และเปรียบเทียบกับกาพย์ห่อโคลงของพระศรีมโหสถ จะเห็นได้ว่ากาพย์ห่อโคลงของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร มีลักษณะคล้ายกับกาพย์ห่อโคลงของพระศรีมโหสถมากกว่า เนื่องจากมีการเน้นสัมผัสในประเภทสัมผัสสระและสัมผัสพยัญชนะอย่างแพรวพราว ทั้งในส่วนของกาพย์และโคลง

กาพย์ห่อโคลงในจินตามณี

ข้างเพือกต้นพลายพัง อีกสมวังเนียมกุญชร
 ม้าคันดั่งไกรสร สิงสีหราชอาจสงคราม
 ช้างที่นั่งพังล่า กิริณี
 อีกพลายปราบไพร ราชได้
 ม้าที่นั่งดั่งศรี สีหราช
 สิงสีห์อีกอาจให้ ปราบด้วยชำนาญ

(กรมศิลปากร, 2545ก, หน้า 474)

กาพย์ห่อโคลงของพระศรีมโหสถ

หญิงชายหลายลำซ้อง มามีก็้องถ้องแฉวง
 ผูกบ่าวสาวลำอาจ รางซางแก่งแต่งคูงาม
 หญิงชายหลายลำซ้อง โนน
 ผูกบ่าวสาวสรวลเส ยั่วยิ้ม
 ฐานผ่านโลก สวรราช
 แต่งแ่งแพร่พรายพริ้ม พริบพร้อมพุ่มา

(กรมศิลปากร, 2545ก, หน้า 669)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ชัดเจนว่า กาพย์ห่อโคลงของพระศรีมโหสถมีการเน้นสัมผัสในประเภทสัมผัสสระและสัมผัสพยัญชนะ ทั้งในกาพย์และโคลงมากกว่ากาพย์ห่อโคลงในจินตามณี กล่าวคือ เน้นสัมผัสในประเภทสัมผัสสระและสัมผัสพยัญชนะทุกวรรค ซึ่งกาพย์ห่อโคลงของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศรก็เน้นสัมผัสในประเภทสัมผัสสระและสัมผัสพยัญชนะทุกวรรคเช่นเดียวกัน ดังนี้

กาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดง

ยูงทองย่องเยื้องย่าง	รำรางซางซ่างฟายหาง
ปากหงอนอ่อนลำอาจ	ซ่างรำเล่นต้นตามกัน
ยูงทองย่องย่างเยื้อง	รำฉวาง
รายร้ายฟายเฟื่องหาง	เฉิดหน้า
ปากหงอนอ่อนลำอาจ	ลายเลิศ
รำเล่นต้นงามหง้า	ปีกป้องเปนเพลง

(กรมศิลปากร, 2545ข, หน้า 230)

กาพย์ห่อโคลงนิราศธารโศก

เดือนสี่พิชิตรุษ	เจ้างามสุดสุดผาดดี
ชำระพระชินศรี	หมดผงเผ่าเข้าบิณฑ์ถวาย
การบุญผดุงมาศน้อง	นารี
ขาวสุดสุดผาดดี	ส่องแก้ว
ชำระสระสรงสี	พุทธรูป
ผงเผ่าเท่าหมดแล้ว	แต่งเข้าบิณฑ์ถวาย

(กรมศิลปากร, 2545ข, หน้า 274)

3. ทรงประยุกต์คำประพันธ์ต้นแบบให้เป็นลักษณะเฉพาะของพระองค์

จากการศึกษาพระนิพนธ์ของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศรประเภทกาพย์ห่อโคลงและกาพย์เห่เรือ จะเห็นได้ว่า แม้จะทรงแต่งกาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดง และกาพย์ห่อโคลงนิราศธารโศก ตามรูปแบบกาพย์ห่อโคลงของพระศรีมโหสถ แต่เจ้าฟ้าธรรมธิเบศรก็ทรงนำกาพย์ห่อโคลงของพระศรีมโหสถมาประยุกต์ใหม่เป็นกาพย์เห่เรือ โดยขึ้นต้นด้วยโคลงสี่สุภาพ 1 บท แล้วตามด้วยกาพย์ยานี 11 กีบเท้าได้ไปจนจบความ ทั้งนี้ความในกาพย์ยานี 11 บทแรก จะต้องสอดคล้องกับความในโคลงสี่สุภาพ ดังนี้

ปางเสด็จประเวศด้าว	ชลาลัย
ทรงรัตนพิमानชัย	กึ่งแก้ว
พรั่งพร้อมพวงพลไกร	แห่นแห่
เรือกระบวนต้นแพรว	เฟริศพริ้งพายทอง
พระเสด็จโดยแดนชล	ทรงเรือต้นงามเฉิดฉาย
กึ่งแก้วแพรวพรรณราย	พายอ่อนหยับจับงามงอน
นาวาแน่นเป็นขนค	ล้วนรูปสัตว์แสนยาก
เรือริ้วทิวธงสลอน	สาครลั่นครั่นครื้นฟอง
เรือครุฑยุคนาคหิว	ลือลือมาพาผันผยอง
พลพายกรายพายทอง	ร้องโห่โห่ไอ้เห่มา
สรमुखสีดำน	เพียงพิมานผ่านเมฆา
ม่านกรองทองรจนา	หลังคาแดงแย้มมังกร
สมรรถชัยไกรกาบแก้ว	แสงแวววิบจับสาคร
เรียบเรียงเคียงคู่จร	ดังร้อนฟ้ามหาเคนดิน
สุวรรณหงส์ทรงภู่ห้อย	งอนชดช้อยลอยหลังสินธุ์
เพียงหงส์ทรงพรหมินทร์	ลินลาศเลื่อนเดือนดาชม
เรือชัยไว้องว้าง	รวดเร็วจริงยิ่งอย่างลม
เสียงเส้าร่าระดม	ห่มท้ายเย็นเดินคู่กัน

(กรมศิลปากร, 2545ข, หน้า 201)

การประยุกต์กาพย์ห่อโคลงของพระศรีมโหสถ มาเป็นกาพย์เห่เรือของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศรนี้ เป็นที่ถูกต้องของกวีในสมัยรัตนโกสินทร์ เพราะปรากฏว่ากวีในสมัยรัตนโกสินทร์หลายท่าน เช่น พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ 2) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ พระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ฯลฯ ต่างแต่งกาพย์เห่เรือ

ตามแบบเจ้าฟ้าธรรมธิเบศรทั้งสิ้น นอกจากนี้ในกาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดง ยังมีคำประพันธ์ที่แสดงให้เห็นพระปรีชาสามารถของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศรในการสรรคำที่มีเสียงสระอุมาแต่งให้ได้ใจความ ดังจะเห็นได้จากตอนที่กล่าวถึงการต่อสู้ระหว่างหนูกับงู ความว่า

หนูสู้รุ่ง	งูสู้หนูสู้
หนูสู้คูอยู่	รูปงูหนูมู
งูสู้ผู้คู่	พรูป
หนูสู้รุ่ง	สู้
งูสู้หนูสู้	งูอยู่
หนูสู้รุ่ง	รูปงู

(กรมศิลปากร, 2545ข, หน้า 232)

บทสรุป

การวิเคราะห์แนวทางการแต่งพระนิพนธ์ของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ทำให้ทราบถึงประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระองค์หลายประการ ดังนี้

1. จากการศึกษาพระนิพนธ์ประเภทคำหลวง พระนิพนธ์ประเภทกาพย์ห่อโคลงและกาพย์เห่เรือ พระนิพนธ์ประเภทเพลงยาว รวมถึงการศึกษาพระประวัติของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศรจากคำให้การขุนหลวงหาวัด ทำให้ทราบว่าเจ้าฟ้าธรรมธิเบศรทรงมีความรู้หลายแขนง เนื่องจากทรงศึกษาศาสตร์ต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับชนชั้นปกครองในสมัยนั้น เช่น ศาสตร์ด้านสถาปัตยกรรม วรรณกรรม พุทธศาสนา อักษรศาสตร์ ซึ่งศาสตร์ต่าง ๆ ที่ทรงศึกษานี้ มีส่วนช่วยในการแต่งวรรณคดีของพระองค์ได้เป็นอย่างดี

2. ผลการศึกษาเรื่องแนวทางการแต่งพระนิพนธ์ของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศรพบว่า เจ้าฟ้าธรรมธิเบศรมีแนวทางในการแต่งพระนิพนธ์ 3 ประการ คือ (1) พระนิพนธ์ส่วนใหญ่จะทรงแจ้งให้ผู้อ่านทราบว่าพระองค์เป็นผู้แต่ง ดังปรากฏในพระนิพนธ์ประเภทคำหลวง และพระนิพนธ์ประเภทกาพย์ห่อโคลงและกาพย์เห่เรือ แต่ไม่ปรากฏในพระนิพนธ์ประเภทเพลงยาว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพระนิพนธ์ประเภทเพลงยาวเป็นเรื่องที่ปกปิดความลับของพระองค์ (2) พระนิพนธ์ทุกเรื่องทรงแต่งตามแบบวรรณคดีสมัยก่อน ดังจะเห็นได้ชัดเจนจากพระนิพนธ์เรื่องพระมาลัยคำหลวงที่มีลักษณะการใช้คำ รวมถึงการบรรยายความตามแบบวรรณคดี เรื่องลิลิตจันทกนิรชาดก นอกจากนี้เจ้าฟ้าธรรมธิเบศรยังทรงแต่งกาพย์ห่อโคลงนิราศธารโศกตามแบบโคลงทวาทสมาส โดยทรงดำเนินเนื้อความด้วยการคร่ำครวญถึงนางอันเป็นที่รักเป็นเดือน ๆ ไป ตั้งแต่เดือนห้าจนถึงเดือนสี่ นอกจากนี้ยังทรงนำรูปแบบกาพย์ห่อโคลงของพระศรีมโหสถ มาแต่งกาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดง และกาพย์ห่อโคลงนิราศธารโศก (3) ทรงประยุกต์คำประพันธ์ต้นแบบให้เป็นลักษณะเฉพาะของพระองค์ โดยทรงประยุกต์กาพย์ห่อโคลงของพระศรีมโหสถ มาเป็นกาพย์เห่เรือของพระองค์ ทั้งนี้เจ้าฟ้าธรรมธิเบศรยังทรงแต่งกาพย์ห่อโคลงบทหนึ่งในลักษณะของการเล่นเสียงสระอุ

ทั้งบท อันแสดงให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ ดังที่ปรากฏในกาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดงตอน หนูสู้กับงู

3. แม้เจ้าฟ้าธรรมธิเบศรจะแต่งวรรณคดีตามแบบอย่างของกวีรุ่นก่อน แต่ก็ไม่ได้ถือว่าเป็นการคัดลอกผลงาน เพราะถือเป็นการแต่งตามขนบที่มีมาแต่โบราณ โดยกวีรุ่นหลังนิยมนำผลงานของกวีรุ่นก่อน มาใช้ในงานประพันธ์ของตนเพราะเคารพในภูมิปัญญา (รินฤทัย สัจจพันธุ์, ม.ป.ป. หน้า 13) ดังนั้นการที่พระนิพนธ์ของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศรมีลักษณะเหมือนกับวรรณคดีในสมัยก่อน จึงไม่ได้ถือว่าเป็นการเลียนแบบ หรือการขโมยความคิด หากแต่เป็นการจงใจแต่งตามวรรณคดีต้นแบบเพราะชื่นชมผลงานของกวีนั้น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรมศิลปากร. (2540). *วรรณกรรมสมัยอยุธยา เล่ม 1* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมศิลปากร. (2545ก). *วรรณกรรมสมัยอยุธยา เล่ม 2* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมศิลปากร. (2545ข). *วรรณกรรมสมัยอยุธยา เล่ม 3* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมศิลปากร. (2557). *ลิลิตจันทกนิร จันทกนิรคำฉันท์ จันทกนิรคำกลอน*. กรุงเทพฯ: บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977) จำกัด.
- คำให้การขุนหลวงหาวัด. (2553). ใน *ประชุมคำให้การกรุงศรีอยุธยา รวม 3 เรื่อง*. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- ธนิต อยู่โพธิ์. (2505). *เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร พระประวัติและพระนิพนธ์*. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- รินฤทัย สัจจพันธุ์. (ม.ป.ป.). *วรรณคดีวิจักษณ์*. ม.ป.ท. (เอกสารอัดสำเนา).
- อรอนงค์ พัดพาดี. (2521). *พระนิพนธ์ประเภทคำหลวงของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เกณฑ์การเสนอบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารมนุษยศาสตร์ ฉบับบัณฑิตศึกษา

การเสนอบทความเพื่อตีพิมพ์

วารสารมนุษยศาสตร์ ฉบับบัณฑิตศึกษารับตีพิมพ์ผลงานวิชาการในรูปแบบบทความวิจัย บทความวิชาการและบทวิจารณ์หนังสือภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่ สาขาวิชาภาษาและวรรณคดี วัฒนธรรมและวัฒนธรรมศึกษา การแปล สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ประวัติศาสตร์ ปรัชญาและศาสนา บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

บทความต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารและไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่นเรื่องที่ได้รับ การตีพิมพ์ต้องผ่านการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ บทความที่รับพิจารณาตีพิมพ์ต้องพิมพ์เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ พิมพ์บนกระดาษ ขนาด A 4 ด้วยตัวอักษร Angsana New ขนาด 16 pt. ความยาวไม่เกิน 15 หน้า (รวมบรรณานุกรม) การตั้งหน้า กระดาษ ระยะขอบ บน-ล่าง ซ้าย-ขวา 1 นิ้ว หรือ 2.54 เซนติเมตร และมีรายละเอียด ดังนี้

1. ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
2. ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี) หน่วยงานที่สังกัด อีเมล และเบอร์โทรศัพท์
3. บทคัดย่อ (abstract) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ความยาวประมาณ 250 คำ
4. คำสำคัญ (keyword) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
5. เนื้อหาของบทความ

5.1 บทความวิจัย ความยาวไม่เกิน 15 หน้า ประกอบด้วย บทนำ วิธีการศึกษา ผลการศึกษาอภิปรายผล ข้อเสนอแนะ และเอกสารอ้างอิง

5.2 บทความวิชาการ ความยาวไม่เกิน 15 หน้า ประกอบด้วย บทนำ เนื้อหา บทสรุป และเอกสารอ้างอิง

5.3 บทวิจารณ์ ความยาวของบทความ 3-5 หน้า พร้อมเอกสารอ้างอิง

5.4 งานแปลหรือเรียบเรียงจากภาษาต่างประเทศ ต้องมีหลักฐานการอนุญาตให้ตีพิมพ์เป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าของลิขสิทธิ์

6. การอ้างอิงใช้รูปแบบของสมาคมจิตวิทยาอเมริกัน (APA)

6.1 การอ้างอิงแทรกในเนื้อเรื่อง ให้ใช้การอ้างอิงแบบนาม-ปี (name-year system) โดยระบุชื่อผู้แต่ง ปีพิมพ์ และเลขหน้าของเอกสาร ไว้ข้างหน้าหรือข้างท้ายข้อความที่ต้องการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อความนั้น เช่น

(รุ่งโรจน์ ภิรมย์อนุกุล, 2555, หน้า 15)

(รุ่งโรจน์ ภิรมย์อนุกุล และสุจิตต์ วงษ์เทศ, 2558, หน้า 10-12)

(Nord, 1991, p. 13)

(Nord & Vermeer, 2002, pp. 7-9)

6.2 เอกสารอ้างอิง (Reference) เป็นการรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนใช้อ้างอิงในเนื้อหา นำมาจัดเรียงตามลำดับตัวอักษรชื่อผู้แต่ง และเรียงภาษาไทยก่อนภาษาอังกฤษ

ไกเกอร์, อาร์โน. (2551). อำลาเบอร์ลิน: Abchied von Berlin. ใน *รวมเรื่องสั้นภาษาเยอรมัน* (อัญชลี โตพึ่งพงศ์, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วังกลม.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2545). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

ตัณชัย สุวังบุตร. (2552). โอลิมปิก ค.ศ. 1936: กีฬาแห่งสวัสดิภาวะ. *วารสารราชบัณฑิตยสถาน*, 34(1), 89.

Chomsky, N. (1988). *Language and problems of knowledge: The Managua lectures*.

Cambridge, MA: MIT Press.

การส่งต้นฉบับ

ส่งต้นฉบับพิมพ์ 3 ชุด พร้อม CD ได้ที่บัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง บางกะปิ กรุงเทพฯ 10240 โทร.02-310-8250 ต่อ 7

คณะกรรมการวารสารมนุษยศาสตร์
ฉบับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผู้อำนวยการบัณฑิตศึกษา	ประธานกรรมการ
ประธานสาขาวิชาไทยศึกษา	กรรมการ
ประธานสาขาวิชาภาษาเยอรมันในฐานะภาษาต่างประเทศ	กรรมการ
หัวหน้าสำนักงานเลขานุการคณะมนุษยศาสตร์	กรรมการ
หัวหน้างานบริหารและธุรการ	กรรมการ
หัวหน้างานคลังและพัสดุ	กรรมการ
หัวหน้างานนโยบายและแผน	กรรมการ
หัวหน้างานบริการการศึกษา	กรรมการ
หัวหน้าสำนักงานบัณฑิตศึกษา	กรรมการและเลขานุการ

บัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์

**ส่งเสริมงานบัณฑิตศึกษา
พัฒนาการเรียนรู้สู่คุณธรรม**